

Teczka pomocy

W BOGACTWIE MIŁOŚCI

Klasa III liceum i IV technikum

JEDNOŚĆ

Kielce 2014

Teczka pomocy dydaktycznych do nauczania religii rzymskokatolickiej na terenie całej Polski, z zachowaniem praw biskupów diecezjalnych, przeznaczona jest dla klas III liceum i IV technikum i może być stosowana jako pomoc uzupełniająca do podręcznika nr AZ-43-03/12-KI-1/14.

Recenzenci

dr Ewa Jancewicz
ks prof. dr hab. Jan Kochel

Redakcja

Elżbieta Kondrak

Wybór materiałów

ks. dr Jarosław Czerkawski
Elżbieta Ćwierz
Michał Ćwierz
Anna Gajda-Baran
ks. dr Miłosz Hołda
Andrzej Kobiałka
Elżbieta Kondrak
Zbigniew Kopeć
Anna Korotkiewicz – Łomża
Katarzyna Kościółek – Lublin

ks. dr Tomasz Lenczewski – Kalisz
ks. dr Krzysztof Mielnicki – Drohiczyn
Bogusław Nosek
Kamilla Rokosz
ks. dr Piotr Sobczak – Tarnów
ks. dr Marek Studenski – Bielsko Biała
Ewa Stolarska
ks. dr Adam Wilczyński
Danuta Zasada-Seweryn
Iwona Zielonka

Konsultacja

ks. dr Karol Zegan

Korekta

Elżbieta Lubowiecka

Redakcja techniczna

Wiktor Idzik

Projekt okładki

Justyna Kułaga-Wytrych

© Copyright Wydawnictwo „JEDNOŚĆ”, Kielce 2014

Wydawnictwo JEDNOŚĆ
25-013 Kielce, ul. Jana Pawła II nr 4
Dział sprzedaży tel. 041 349 50 50
Redakcja tel. 041 368 11 10
www.jednosc.com.pl
e-mail: jednosc@jednosc.com.pl

Spis treści

Temat 1. Teksty biblijne do pracy w grupach	4
Temat 2. Zestaw pytań do pracy w grupach	7
Temat 3. Karta pracy	8
Temat 4. Teksty do wykorzystania dla ucznia	9
Temat 5. Karta pracy (Cechy typowe dla kobiety i mężczyzny)	13
Temat 6. Karta pracy (Cechy miłości według św. Pawła)	14
Temat 7. Teksty do pracy w grupach	15
Temat 8. Teksty biblijne	17
Tekst luk	16
Temat 9. Teksty do wykorzystania dla ucznia	19
Zadania do pracy w grupach	20
Temat 10. Teksty do pracy w grupach	22
Temat 12. Ankieta (Stanowisko wobec działań biomedycznych); Teksty do wykorzystania dla katechety	24
Temat 13. Karta obserwacji cyklu kobiety	27
Plansza: Zapłodnienie – zagnieżdżenie	28
Plansza: Zmiany w jajniku w czasie cyklu płodowego	30
Plansza: Fizjologiczne zmiany w cyklu miesięczkowym (naturalne)	32
Teksty do wykorzystania dla katechety	34
Temat 14. Plansza: Cykl w czasie stosowania pigułki hormonalnej	36
Plansza: Działanie pigułki hormonalnej	38
Teksty do wykorzystania dla katechety	40
Temat 15. Plansza: Zarodek w wieku około 1 miesiąca	42
Plansza: Dziecko w wieku około 8 tygodni życia płodowego	44
Plansza: Dziecko w wieku płodowym 11 tygodni	46
Plansza: Dziecko w wieku trzech i pół miesiąca życia płodowego	48
Plansza: Ciało dziecka po aborcji metodą zasysania (w wieku 8 tygodni)	50
Plansza: Ciało dziecka po aborcji metodą zasysania (w wieku 10 tygodni)	52
Plansza: Ciało dziecka po zabiegu aborcyjnym przez zastosowanie prostaglandyn	54
Plansza: Ciało dziecka po aborcji przez zastosowanie stężonego roztworu soli	56
Temat 16. Teksty do wykorzystania dla ucznia	58
Temat 18. Teksty do pracy w grupach (Przeszkody małżeńskie)	59
Temat 21. Zadania do pracy w grupach	66
Karty pracy (Dekalog człowieka szczęśliwego)	67
Tekst luk	68
Temat 22. Teksty do pracy w grupach	69
Temat 26. Teksty do pracy w grupach	74
Temat 28. Zadania do pracy w grupach	76
Temat 29. Puzzle logiczne	81
Temat 30. Arkusz CV	81
Teksty do pracy w grupach	82
Materiały dla katechety (życiorys Benedykta XVI)	83
Temat 31. Teksty do pracy dla ucznia	92
Tekst „Modlitwa różańcowa”	94
Temat 32. Teksty do wykorzystania dla ucznia	96
Temat 34. Protokół rozmów kanoniczno-duszpasterskich z narzeczonymi	99
Temat 35. Karty pracy (Uroczystości rodzinne; Błogosławieństwa i modlitwy)	108
Temat 36. Krzyżówka	113
Karta pracy dla ucznia (Objawienia maryjne)	114
Teksty dla ucznia	115
Temat 37. Karta Pracy (Cechy Chrystusa)	119
Temat 38. Karta pracy (Sakramenty)	120
Temat 39. Teksty do pracy w grupach	122
Temat 40. Fragmenty „Listu do młodych” Jana Pawła II)	125
Temat 42. Tekst modlitwy powszechnej	128
Puzzle logiczne	130
Temat 43. Teksty do pracy dla ucznia	131
Temat 44. Teksty do pracy w grupach	132
Temat 45. Karta pracy (Media)	137
Teksty do pracy w grupach	140
Temat 46. Teksty do pracy dla ucznia	143
Teksty luk	143
Plansza: Przejawy niedorozwoju społecznego	144
Plansza: Przeciwności społeczne	146
Temat 47. Teksty do wykorzystania dla katechety	148
Teksty do pracy w grupach	150
Temat 48. Tekst uzupełnień	162
Tekst literacki („Kod Leonarda da Vinci”)	162
Tekst dla ucznia (Historia dogmatu chrystologicznego)	163
Tekst do uzupełnienia	163

Grupa 1

„A wreszcie rzekł Bóg: Uczyńmy człowieka na Nasz obraz, podobnego Nam. Niech panuje nad rybami morskimi, nad ptactwem powietrznym, nad bydłem, nad ziemią i nad wszystkimi zwierzętami pełzającymi po ziemi!

Stworzył więc Bóg człowieka na swój obraz, na obraz Boży go stworzył: stworzył mężczyznę i niewiastę”.

(Rdz 1,26-27)

– Co to znaczy, że Bóg stworzył człowieka na swój obraz i podobieństwo?

Grupa 2

„A wąż był bardziej przebiegły niż wszystkie zwierzęta lądowe, które Pan Bóg stworzył. On to rzekł do niewiasty: «Czy rzeczywiście Bóg powiedział: Nie jedzcie owoców ze wszystkich drzew tego ogrodu?» Niewiasta odpowiedziała wężowi: «Owoce z drzew tego ogrodu jeść możemy, tylko o owocach z drzewa, które jest w środku ogrodu, Bóg powiedział: Nie wolno wam jeść z niego, a nawet go dotykać, abyście nie pomarli». Wtedy rzekł wąż do niewiasty: «Na pewno nie umrzecie! Ale wie Bóg, że gdy spożyjecie owoc z tego drzewa, otworzą się wam oczy i tak jak Bóg będziecie znali dobro i zło». Wtedy niewiasta spostrzegła, że drzewo to ma owoce dobre do jedzenia, że jest ono rozkoszą dla oczu i że owoce tego drzewa nadają się do zdobycia wiedzy. Zerwała zatem z niego owoc, skosztowała i dała swemu mężowi, który był z nią: a on zjadł. A wtedy otworzyły się im obojgu oczy i poznali, że są nadszy; splekli więc gałązki figowe i zrobili sobie przepaski”.

(Rdz 3,1-7)

– Na czym polegało oszustwo szatana?

Grupa 3

„Teraz jednak dla tych, którzy są w Chrystusie Jezusie, nie ma już potępienia. Albowiem prawo Ducha, który daje życie w Chrystusie Jezusie, wyzwoliło cię spod prawa grzechu i śmierci. Co bowiem było niemożliwe dla Prawa, ponieważ ciało czyniło je bezsilnym, [tego dokonał Bóg]. On to zesłał Syna swego w ciele podobnym do ciała grzesznego i dla [usunięcia] grzechu wydał w tym ciele wyrok potępiający grzech”.

(Rz 8,1-3)

– Co uczynił dla człowieka Pan Jezus?

Grupa 4

„Wszyscy bowiem dzięki tej wierze jesteście synami Bożymi – w Chrystusie Jezusie”.

(Ga 3,26)

„Albowiem wszyscy ci, których prowadzi Duch Boży, są synami Bożymi”.

(Rz 8,14)

– W jaki sposób stajemy się synami Bożymi?

Grupa 5

„Jeżeli zaś jesteśmy dziećmi, to i dziedzicami: dziedzicami Boga, a współdziedzicami Chrystusa, skoro wspólnie z Nim cierpimy po to, by też wspólnie mieć udział w chwale. Sądzę bowiem, że cierpień teraźniejszych nie można stawiać na równi z chwałą, która ma się w nas objawić”.

(Rz 8,17-18)

– Co to znaczy, że jesteśmy „dziedzicami Boga”?

Grupa 6

„I usłyszałem donośny głos mówiący od tronu:
Oto przybytek Boga z ludźmi:
*i zamieszka wraz z nimi,
i będą oni Jego ludem,*
a On będzie BOGIEM Z NIMI.
I *otrze z ich oczu wszelką łzę,
a śmierci już odtąd nie będzie.*
Ani *żałoby*, ni *krzyku*, ni *trudu*
już [odtąd] nie będzie,
bo *pierwsze rzeczy przeminęły.*
I rzekł *Zasiadający na tronie:*
«Oto czynię wszystko nowe».
I mówi:
«Napisz:
Słowa te wiarygodne są i prawdziwe».
I rzekł mi:
«Stało się.
Jam Alfa i Omega,
Początek i Koniec.
Ja *pragnącemu dam darmo pić ze źródła wody życia.*
Zwycięzca to odziedziczy
*i będę Bogiem dla niego,
a on dla mnie będzie synem*”.

(Ap 21,3-7)

– Na czym polega wieczne przebywanie z Bogiem?

Grupa 1

– Jakie działania polityczne skutkują poniżaniem godności osoby?

Grupa 2

– Jakie działania ekonomiczne skutkują poniżaniem godności osoby?

Grupa 3

– Jakie działania społeczne skutkują poniżaniem godności osoby?

Grupa 4

– Jakie działania na polu polityki należy podjąć, aby zapobiec poniżaniu ludzkiej godności?

Grupa 5

– Jakie działania na polu ekonomii należy podjąć, aby zapobiec poniżaniu ludzkiej godności?

Grupa 6

– Jakie działania społeczne należy podjąć, aby zapobiec poniżaniu ludzkiej godności?

<p>Miłość nie jest wołaniem, miłość jest .....</p> <p>Miłość nie jest odpowiedzią, miłość jest .....</p> <p>Miłość nie jest rozdawaniem, miłość jest .....</p> <p>Miłość nie jest szczęściem, miłość jest .....</p> <p>Miłość nie jest spełnieniem, miłość jest .....</p> <p>Miłość nie jest kwiatem, miłość jest .....</p> <p>Miłość nie jest owocem, miłość jest .....</p> <p style="text-align: right;">(ks. Alojzy Henel)</p>	<p>Miłość nie jest wołaniem, miłość jest .....</p> <p>Miłość nie jest odpowiedzią, miłość jest .....</p> <p>Miłość nie jest rozdawaniem, miłość jest .....</p> <p>Miłość nie jest szczęściem, miłość jest .....</p> <p>Miłość nie jest spełnieniem, miłość jest .....</p> <p>Miłość nie jest kwiatem, miłość jest .....</p> <p>Miłość nie jest owocem, miłość jest .....</p> <p style="text-align: right;">(ks. Alojzy Henel)</p>
---	---

<p>Miłość nie jest wołaniem, miłość jest .....</p> <p>Miłość nie jest odpowiedzią, miłość jest .....</p> <p>Miłość nie jest rozdawaniem, miłość jest .....</p> <p>Miłość nie jest szczęściem, miłość jest .....</p> <p>Miłość nie jest spełnieniem, miłość jest .....</p> <p>Miłość nie jest kwiatem, miłość jest .....</p> <p>Miłość nie jest owocem, miłość jest .....</p> <p style="text-align: right;">(ks. Alojzy Henel)</p>	<p>Miłość nie jest wołaniem, miłość jest .....</p> <p>Miłość nie jest odpowiedzią, miłość jest .....</p> <p>Miłość nie jest rozdawaniem, miłość jest .....</p> <p>Miłość nie jest szczęściem, miłość jest .....</p> <p>Miłość nie jest spełnieniem, miłość jest .....</p> <p>Miłość nie jest kwiatem, miłość jest .....</p> <p>Miłość nie jest owocem, miłość jest .....</p> <p style="text-align: right;">(ks. Alojzy Henel)</p>
---	---

<p>Prawa i obowiązki kobiety (FC 22-24)</p> <ul style="list-style-type: none"> • prawo określające pełny dostęp kobiet do zadań publicznych • prawo do uznania wartości macierzyństwa • poszanowanie pracy kobiet w domu • wychowanie dzieci • szacunek należny kobiecie 	<p>Prawa i obowiązki mężczyzny (FC 25)</p> <ul style="list-style-type: none"> • miłość do żony i dzieci • zabezpieczenie równego rozwoju wszystkim członkom rodziny • odpowiedzialność za rodzinę • obowiązek wychowania dzieci • praca • dawanie przykładu chrześcijańskiego życia
<p>Prawa dziecka (FC 26)</p> <ul style="list-style-type: none"> • prawo do życia od momentu poczęcia • prawo do miłości i troski oraz rzetelnej i czułej opieki • szacunek wobec dziecka • prawo do wychowania 	

Jan Paweł II, „Familiaris consortio” (fragmenty)

Prawa i obowiązki kobiety

22. Należy przede wszystkim podkreślić godność i odpowiedzialność kobiety, równe godności i odpowiedzialności mężczyzny. Równość ta realizuje się w szczególności we właściwym małżeństwie i rodzinie dawanym się drugiemu współmałżonkowi i dawanym się obojga dzieciom.

Kobieta a społeczeństwo

23. Nie ulega wątpliwości, że równa godność i odpowiedzialność mężczyzny i kobiety usprawiedliwia w pełni dostęp kobiety do zadań publicznych. Z drugiej strony prawdziwy awans kobiety domaga się także, by wyraźnie była uznana wartość jej zadania macierzyńskiego i rodzinnego w odniesieniu do wszystkich innych zadań publicznych i wszystkich innych zawodów.

Stanie się to łatwiejsze, jeżeli – zgodnie z życzeniem Synodu – odnowiona „teologia pracy” naświetli i pogłębi znaczenie pracy w życiu chrześcijańskim i ustali podstawową więź, jaka istnieje pomiędzy pracą i rodziną, a tym samym pierwotne i niezbywalne znaczenie pracy dla domu i wychowania dzieci.

Kościół zatem może i powinien dopomóc współczesnemu społeczeństwu, nawołując niestrudzenie do uznania i poszanowania przez wszystkich niezastąpionej wartości pracy kobiety w domu. Ma to szczególne znaczenie w pracy wychowawczej: wtedy bowiem zostanie usunięte samo źródło możliwej dyskryminacji między różnymi rodzajami prac i zawodami, gdy stanie się jasne, że w każdej dziedzinie wszyscy podejmują zadania, mając jednakowe prawa i jednakową odpowiedzialność. W ten sposób obraz Boga w mężczyźnie i kobiecie zajaśnieje jeszcze bardziej.

Jeżeli prawo dostępu do różnych zadań publicznych ma być przyznane kobietom podobnie jak mężczyznom, to jednocześnie społeczeństwo winno stworzyć takie struktury, aby kobiety zamężne i matki *nie były w praktyce zmuszone* do pracy poza domem i aby ich rodziny mogły godnie żyć i rozwijać się pomyślnie nawet wtedy, gdy kobieta poświęca się całkowicie własnej rodzinie.

Należy ponadto przewyciężyć mentalność, według której większy zaszczyt przynosi kobiecie praca poza domem niż praca w rodzinie. Wymaga to jednak, by mężczyźni poważali i miłowali kobietę z całym szacunkiem dla jej godności i aby społeczeństwo stwarzało i rozwijało warunki sprzyjające pracy domowej.

Z należytych szacunkiem dla odmiennego powołania mężczyzny i kobiety, Kościół winien w swoim własnym życiu popierać, w miarę możliwości, równość ich praw i godności dla dobra wszystkich: rodziny, społeczeństwa i Kościoła.

Obraza godności kobiety

24. Orędzie chrześcijańskie o godności kobiety bywa, niestety, zaprzeczane przez owo uporczywe nastawienie, traktujące istotę ludzką nie jako osobę, ale jako rzecz, jako przedmiot kupna-sprzedaży będący na usługach egoistycznego interesu i samozadowolenia. Pierwszą ofiarą takiej mentalności jest kobieta.

Nastawienie to rodzi bardzo gorzkie owoce, jak pogardę dla mężczyzny i kobiety, niewolnictwo, ucisk słabszych, pomografię, prostytutkę – zwłaszcza w formie zorganizowanej – i wszelkie najrozmaitsze dyskryminacje spotykane na polu wychowania, na polu zawodowym, przy wynagrodzeniu za pracę itp.

Oprócz tego, jeszcze dzisiaj, przetrwały w dużej części naszego społeczeństwa liczne formy upokarzającej dyskryminacji, które poważnie obrażają i godzą w niektóre zwłaszcza kategorie kobiet, jak na przykład mężatki bezdzietne, wdowy, kobiety żyjące w separacji, rozwiedzione oraz samotne matki...

Mężczyzna jako mąż i ojciec

25. Wewnątrz komunii-wspólnoty małżeńskiej i rodzinnej mężczyzna jest powołany, aby żył w świadomości swego daru oraz roli męża i ojca. (...)

Prawdziwa miłość małżeńska zakłada i wymaga, aby mężczyzna żywił głęboki szacunek dla równej godności kobiety: „Nie jesteś jej panem – pisze św. Ambroży – lecz mężem, nie służącą otrzymałeś, ale żonę... Odplac życzliwością za życzliwość, miłość wynagrodź miłością”. Mężczyzna winien żyć ze swą żoną „w szczególnej formie przyjaźni osób”...

Miłość do małżonki, która została matką, i miłość do dzieci są dla mężczyzny naturalną drogą do zrozumienia i urzeczywistnienia swego ojcostwa. Nade wszystkim tam, gdzie warunki społeczne i kulturalne łatwo skłaniają ojca do pewnego uwolnienia się od zobowiązań wobec rodziny i do mniejszego udziału w wychowaniu dzieci, konieczne jest odzyskanie społecznego przekonania, że miejsce i zadanie ojca w rodzinie i dla rodziny mają wagę jedyną i niezastąpioną. Jak uczy doświadczenie, nieobecność ojca powoduje zachwianie równowagi psychicznej i moralnej oraz znaczne trudności w stosunkach rodzinnych, podobnie jak, w okolicznościach przeciwnych, przytłaczająca obecność ojca, zwłaszcza tam, gdzie występuje już zjawisko tzw. „machizmu”, czyli nadużywanie przewagi uprawnień męskich, które upokarzają kobietę i nie pozwalają na rozwój zdrowych stosunków rodzinnych.

Mężczyzna, ukazując i przeżywając na ziemi ojcostwo samego Boga, powołany jest do zabezpieczenia równego rozwoju wszystkim członkom rodziny. Spełni to zadanie przez wielkoduszną odpowiedzialność za życie poczęte pod sercem matki, przez troskliwe pełnienie obowiązku wychowania, dzielonego ze współmałżonką, przez pracę, która nigdy nie rozbija rodziny, ale utwierdza ją w spójni i stałości, przez dawanie świadectwa dojrzałego życia chrześcijańskiego, które skutecznie wprowadza dzieci w żywe doświadczenie Chrystusa i Kościoła.

Prawa dziecka

26. W rodzinie, wspólnocie osób, szczególną troską winno być otoczone dziecko; należy rozwijać głęboki szacunek dla jego godności osobistej oraz ze czcią i wielkodusznie służyć jego prawom. Odnosi się to do każdego dziecka, ale szczególnie ważne staje się wobec dziecka małego, wymagającego opieki całkowitej, wobec dziecka chorego, cierpiącego lub upośledzonego.

Troszcząc się o każde dziecko przychodzące na świat i otaczając je czułą i rzetelną opieką, Kościół wypełnia swoje podstawowe posłannictwo; powołany jest bowiem do objawiania i przedstawiania na nowo w dziejach przykładu i przykazania Chrystusa Pana, który postawił dziecko w samym centrum królestwa Bożego, mówiąc: „Dopuszczcie dzieci i nie przeszkadzajcie im przyjść do Mnie; do takich bowiem należy królestwo niebieskie”.

(...) „Pragnę... wypowiedzieć tę radość, jaką dla każdego z nas stanowią dzieci, wiosna życia, zadatek przyszłości każdej dzisiejszej ojczyzny. Żaden kraj na świe-

cie, żaden system polityczny nie może myśleć o swej przyszłości inaczej, jak tylko poprzez wizję tych nowych pokoleń, które przejmą od swoich rodziców wielorakie dziedzictwo wartości, zadań i dążeń zarówno własnego narodu, jak też całej rodziny ludzkiej. Troska o dziecko, jeszcze przed jego narodzeniem, od pierwszej chwili poczęcia, a potem w latach dziecięcych i młodzieńczych, jest pierwszym i podstawowym sprawdzianem stosunku człowieka do człowieka...

Przyjęcie, miłość, szacunek, wieloraka i jednolita służba – materialna, uczuciowa, wychowawcza, duchowa – każdemu dziecku, które przychodzi na ten świat, winny stanowić zawsze charakterystyczną i nieodzowną cechę chrześcijan, a zwłaszcza rodzin chrześcijańskich, tak aby dzieci, mając możliwość wzrastania „w mądrości, w latach i w łasce u Boga i u ludzi”, wносиły swój cenny wkład w budowanie wspólnoty rodzinnej i w samo uświęcenie rodziców.

Modlitwa św. Jana Pawła II za rodziny:

Boże, od którego pochodzi wszelkie ojcostwo na niebie i na ziemi:

♦ Spraw, aby każda ludzka rodzina na ziemi, przez Twojego Syna, Jezusa Chrystusa, narodzonego z Niewiasty i przez Ducha Świętego, stawała się prawdziwym przybytkiem życia i miłości dla coraz to nowych pokoleń.

♦ Spraw, aby Twoja łaska kierowała myśli i uczynki małżonków ku dobru ich własnych rodzin i wszystkich rodzin na świecie.

♦ Spraw, aby młode pokolenie znajdowało w rodzinach mocne oparcie dla swego człowieczeństwa i jego rozwoju w prawdzie i miłości.

♦ Spraw, aby miłość, umocniona łaską sakramentu małżeństwa, okazywała się mocniejsza od wszelkich słabości i kryzysów, przez jakie nieraz przechodzą nasze rodziny.

♦ Spraw wreszcie, błagamy Cię o to za pośrednictwem Świętej Rodziny z Nazaretu, ażeby Kościół wśród wszystkich narodów ziemi mógł owocnie spełniać swe posłannictwo w rodzinach i poprzez rodziny.

Prowadzący:

Przez Chrystusa, Pana naszego, który jest Drogą, Prawdą i Życiem na wieki wieków. Amen.

Przyporządkuj (strzałkami) cechy typowe dla kobiety i mężczyzny.

zręczność manualna	Kobieta	łatwość nawiązywania kontaktów
zainteresowania etyczne, religijne i zaciekawienie sprawami innych ludzi		myślenie abstrakcyjne i nowatorskie
nastawienie na zadania do realizacji		nastawienie na kontakt z ludźmi
zdolności i zainteresowania techniczne		myślenie o ostatecznym wyniku dzieła
uczuciowość	Mężczyzna	zmysłowość
ojcostwo		macierzyństwo
budzenie i tworzenie miłości		siła fizyczna
czułość		

Grupa 4

„Prócz tego **miłość małżeńska jest wierna i wyłączna** aż do końca życia; to znaczy jest taka, jak ją rozumieli małżonkowie w tym dniu, w którym, wolni i w pełni świadomi, wzięli się węzłem małżeńskim...

Choćby ta wierność małżeńska napotykała niekiedy na trudności, to jednak nikomu nie wolno uważać jej za niemożliwą, wręcz przeciwnie, jest zawsze szlachetna i pełna zasług. Przykłady tak licznych w ciągu wieków małżonków dowodzą nie tylko tego, że wierność jest zgodna z naturą małżeństwa, lecz ponadto, że stanowi ona niejako źródło, z którego płynie głębokie i trwałe szczęście.

Jest to wreszcie **miłość płodna**, która nie wyczerpuje się we wspólnocie małżonków, ale zmierza również ku swemu przedłużeniu i wzbudzeniu nowego życia. «Małżeństwo i miłość małżeńska z natury swej skierowane są ku płodzeniu i wychowywaniu potomstwa. Dzieci są też najcenniejszym darem małżeństwa i samym rodzicom przynoszą najwięcej dobra».

(Paweł VI, „Humanae vitae”, 9)

Wypisz cechy miłości małżeńskiej.

Grupa 1	Zadania małżeństwa	
Grupa 2	Zadania małżeństwa	
Grupa 3	Cechy miłości małżeńskiej	
Grupa 4	Cechy miłości małżeńskiej	

„Nierozważnie mówić – to ranić jak mieczem, a język mądrych – lekarstwem”. (Prz 12,18)	„Smutek przygnębia serce człowieka, rozwesela je dobre słowo”. (Prz 12,25)
„Prawe serce rozważa odpowiedź, złością buchają usta występnych”. (Prz 15,28)	„Odrzucić wskazówki – to sobą pogardzić, zdobywa się mądrość – słuchaniem uwag”. (Prz 16,32)
„Wargi głupiego prowadzą do kłótni, jego usta wołają o razy”. (Prz 18,6)	„Kto umie słuchać, może ciągle mówić”. (Prz 21,28)
„Lepiej jest dwom niż jednemu, gdyż mają dobry zysk ze swej pracy. Bo gdy upadną, jeden podniesie drugiego. Lecz samotnemu biada, gdy upadnie, a nie ma drugiego, który by go podniósł”. (Koh 4,9-10)	„A my, którzy jesteśmy mocni (w wierze), powinniśmy znosić słabości tych, którzy są słabi, a nie szukać tylko tego, co dla nas dogodnie. Niech każdy z nas się stara o to, co dla bliźniego dogodnie – dla jego dobra, dla zbudowania. Przecież i Chrystus nie szukał tego, co było wygodne dla niego”. (Rz 15,1-3a)
„Nie bądź jak lew we własnym domu: nie podejrzewaj domowników z urojonych przyczyn. Nie miej ręki wydłużonej do brania, a do dawania – skróconej”. (Syr 4,30,31)	„Odpowiedzieć, nim się wysłucha, uchodzi za głupotę i hańbę. Duch ludzki zniesie chorobę, lecz złamanego ducha któż dźwignie?” (Prz 18,13-14)
„Bywa taki sposób mówienia, który do śmierci można przyrównać”. (Syr 23,12a)	„Unikaj waśni, a umniejszysz grzechy, człowiek bowiem popędliwy wszczynać będzie kłótnie”. (Syr 28,8)

<p>„Bądźcie wszyscy jednomyślni, współczujący, pełni braterskiej miłości, miłośni, pokorni. Nie oddawajcie złym za złe ani złorzeczeniem za złorzeczenie. Przeciwnie zaś, błogosławcie. Do tego bowiem jesteście powołani, abyście odziedziczyli błogosławieństwo”.</p> <p>(1 P 3,8-9)</p>	<p>„Bądź skory do słuchania, a odpowiadaj po namyśle! Jeśli znasz się na rzeczy, odpowiedz bliźniemu, a jeśli nie, rękę twą połóż na ustach! W mowie jest chwała i hańba człowieka, a język może sprowadzić jego upadek. Bacz, abyś nie był nazwany oszczercą i nie czynił swym językiem zasadzek”.</p> <p>(Syr 5,11-14)</p>
<p>„Miejcie wytrwałą miłość jedni ku drugim, bo miłość zakrywa wiele grzechów”.</p> <p>(1 P 4,8)</p>	<p>„Wszystkie troski wasze przerzucie na Niego, gdyż Jemu zależy na was”.</p> <p>(1 P 5,7)</p>
<p>„Nikomu nie bądźcie nic dłużni poza wzajemną miłością”.</p> <p>(Rz 13,8)</p>	<p>„Jedni drugich brzemiona noście”.</p> <p>(Ga 6,2)</p>

Uzupełnij zdania:

Kłótnia jest jak ....., ponieważ .....

Pogodzić się z kimś, to tak jakby .....

Szukanie wspólnego porozumienia jest podobne do .....

bo .....

W rozwiązywaniu konfliktów powinienem pamiętać o:

1. ....

2. ....

3. ....

„Dzieci... są najcenniejszym darem małżeństwa i rodzicom przynoszą najwięcej dobra. (...) Dlatego prawdziwy szacunek dla miłości małżeńskiej i cały sens życia rodzinnego zmirzają do tego, żeby małżonkowie... skłonni byli mężnie współdziałać z miłością Stwórcy i Zbawiciela, który przez nich wciąż powiększa i wzbogaca swoją rodzinę”.

(Katechizm Kościoła katolickiego, 1652)

„Płodność miłości małżeńskiej obejmuje także owoce życia moralnego, duchowego i nadprzyrodzonego, jakie przez wychowanie rodzice przekazują swoim dzieciom. Rodzice są głównymi i pierwszymi wychowawcami swoich dzieci. W tym sensie podstawowym zadaniem małżeństwa i rodziny jest służba życiu”.

(Katechizm Kościoła katolickiego, 1653)

„Płodność jest darem, *celem małżeństwa*, ponieważ miłość małżeńska ze swojej natury zmierza do tego, by być płodną. Dziecko nie przychodzi z zewnątrz jako dodane do wzajemnej miłości małżonków; wyłania się w samym centrum tego wzajemnego daru, którego jest owocem i wypełnieniem. Dlatego Kościół... naucza, że «każdy akt małżeński powinien pozostać sam przez się otwarty na przekazywanie życia ludzkiego»”.

(Katechizm Kościoła katolickiego, 2366)

„Szczególny aspekt odpowiedzialności [rodzicielskiej] dotyczy *regulacji poczęć*. Z uzasadnionych powodów małżonkowie mogą chcieć odsunąć w czasie przyjście na świat swoich dzieci. Powinni więc troszczyć się, by ich pragnienie nie wypływało z egoizmu, lecz było zgodne ze słuszną wielkoduszością odpowiedzialnego rodzicielstwa. Poza tym dostosują swoje postępowanie do obiektywnych kryteriów moralności”.

(Katechizm Kościoła katolickiego, 2368).

„Biorąc najpierw pod uwagę procesy biologiczne, odpowiedzialne rodzicielstwo oznacza znajomość i poszanowanie właściwych im funkcji, rozum człowieka bowiem odkrywa w zdolności dawania życia prawa biologiczne, które są częścią osoby ludzkiej.

Następnie, gdy chodzi o wrodzone popędy i namiętności, to odpowiedzialne rodzicielstwo oznacza konieczność opanowania ich przez rozum i wolę.

Jeżeli zaś z kolei uwzględnimy warunki fizyczne, ekonomiczne, psychologiczne i społeczne, należy uznać, że ci małżonkowie realizują odpowiedzialne rodzicielstwo, którzy kierując się roztroptym namysłem i wielkoduszością, decydują się na przyjęcie liczniejszego potomstwa, albo też, dla ważnych przyczyn i przy

poszanowaniu nakazów moralnych, postanawiają okresowo lub nawet na czas nieograniczony, unikać zrodzenia dalszego dziecka.

Co więcej, odpowiedzialne rodzicielstwo, o którym teraz mówimy, w szczególniejszy sposób wiąże się z inną, i to bardzo głęboką ideą, należącą do obiektywnego porządku moralnego, ustanowionego przez Boga, którego to porządku prawdziwym tłumaczem jest prawe sumienie.

Dlatego do zadań odpowiedzialnego rodzicielstwa należy, aby małżonkowie uznali swe obowiązki wobec Boga, wobec siebie samych, rodziny i społeczeństwa, przy należytych zachowaniu porządku rzeczy i hierarchii wartości.

Konsekwentnie, w pełnieniu obowiązku przekazywania życia nie mogą oni postępować dowolnie, tak jak gdyby wolno im było na własną rękę i w sposób niezależny określać poprawne moralnie metody postępowania; przeciwnie, są oni zobowiązani dostosować swoje postępowanie do planu Boga-Stwórcy, wyrażonego z jednej strony w samej naturze małżeństwa oraz w jego aktach, a z drugiej – określonego w stałym nauczaniu Kościoła”.

(Paweł VI, „Humanae vitae”, 10)

Grupa 1

Zamożne małżeństwo, ludzie bardzo aktywni w pracy zawodowej, nie chcą mieć dziecka.

Uważają siebie za chrześcijan. Przychodzi do nich Jezus. Co od Niego usłyszą?

Grupa 2

Bogata rodzina z sześciolatkiem jedynakiem nie chce mieć więcej dzieci.

Uważają siebie za chrześcijan. Przychodzi do nich Jezus. Co od Niego usłyszą?

Grupa 3

Uboga, wielodzietna rodzina oczekuje na kolejne dziecko, niepokojąc się o zapewnienie mu godnych warunków do życia.

Są chrześcijanami. Przychodzi do nich Jezus. Co od Niego usłyszą?

Grupa 4

Małżonkowie od pięciu już lat tęsknią za dzieckiem, ale z przyczyn medycznych nie jest to możliwe.

Uważają siebie za chrześcijan. Przychodzi do nich Jezus. Co od Niego usłyszą?

Grupa 5

Małżonkowie oczekują na urodzenie się dziecka, ale zagrożone jest życie matki.

Są chrześcijanami. Przychodzi do nich Jezus. Co od Niego usłyszą?

Grupa 6

Małżonkowie oczekują na urodzenie się dziecka, o którym wiadomo, że przyjdzie na świat chore.

Są chrześcijanami. Przychodzi do nich Jezus. Co od Niego usłyszą?

Grupa 1

„Małżeństwo i miłość małżeńska z natury swej skierowane są ku płodzeniu i wychowaniu potomstwa. Dzieci są najcenniejszym darem małżeństwa i rodzicom przynoszą najwięcej dobra. Bóg sam to powiedział: «Nie jest dobrze człowiekowi samemu» (Rdz 2,18), i „uczynił człowieka od początku jako mężczyznę i niewiastę” (M 19,14), chcąc dać mu pewne specjalne uczestnictwo w swoim własnym dziele stwórczym, pobłogosławił mężczyźnie i kobiecie, mówiąc «bądźcie płodni i rozmnażajcie się» (Rdz 1,28). Dlatego prawdziwy szacunek dla miłości małżeńskiej i cały sens życia rodzinnego zmiernają do tego, żeby małżonkowie, nie zapoznając pozostałych celów małżeństwa, skłonni byli mężnie współdziałać z miłością Stwórcy i Zbawiciela, który przez nich wciąż powiększa i wzbogaca swoją rodzinę.

Małżonkowie wiedzą, że w spełnianiu obowiązku, jakim jest przekazywanie życia i wychowanie, obowiązku, który trzeba uważać za główną ich misję, są współpracownikami miłości Boga-Stwórcy i jakby jej wyrazicielami”.

(„Gaudium et spes”, 50)

- Jaka rola i zadania przypadają rodzicom?
- Jak w tym dokumencie określa się rodziców?

Grupa 2

„Dziecko nie jest czymś *należnym*, ale jest *darem*. Największym darem małżeństwa jest osoba ludzka. Dziecko nie może być uważane za przedmiot własności, za coś, do czego prowadziłoby uznanie rzekomego «prawa do dziecka». W tej dziedzinie jedynie dziecko posiada prawdziwe prawa: prawo, by być owocem właściwego aktu miłości małżeńskiej rodziców i jako osoba od chwili swego poczęcia mająca również prawo do szacunku”.

(KKK 2378)

- Kim jest dziecko?
- Jakie ma prawa?

Grupa 3

„W rodzinie, wspólnocie osób, szczególną troską winno być otoczone dziecko; należy rozwijać głęboki szacunek dla jego godności osobistej oraz ze złością i wielokodusznie służyć jego prawom. Odnosi się to do każdego dziecka, ale szczególnie ważkie staje się wobec dziecka małego, wymagającego opieki całkowitej, wobec dziecka chorego, cierpiącego lub upośledzonego. (...) Troska o dziecko, jeszcze przed jego narodzeniem, od pierwszej chwili poczęcia, a potem w latach dziecięcych i młodzieńczych, jest pierwszym i podstawowym sprawdzianem stosunku człowieka do człowieka”.

(Jan Paweł II, „Familiaris consortio”, 26)

- Jakie prawa przysługują dziecku?

Grupa 4

„Wedle zamysłu Bożego, małżeństwo jest podstawą szerszej wspólnoty rodzinnej, ponieważ sama instytucja małżeństwa i miłość małżeńska są skierowane ku rodzeniu i wychowaniu potomstwa, w którym znajdują swoje uwieńczenie. (...) Nie należy jednakże zapominać, że także wówczas, kiedy zrodzenie potomstwa nie jest możliwe, życie małżeńskie nie traci z tego powodu swojej wartości. Niepłodność fizyczna może bowiem dostarczyć małżonkom sposobności do innej ważnej służby na rzecz osoby ludzkiej, jak na przykład adopcja, różne formy pracy wychowawczej, niesienie pomocy innym rodzinom czy dzieciom ubogim lub upośledzonym”.

(Jan Paweł II, „Familiaris consortio”, 14)

- Jaki jest stosunek Kościoła do małżeństw, które nie mogą mieć dzieci?

Określ swoje stanowisko wobec działań biomedycznych. Zaznacz swoje „za” lub „przeciw”.

a) sztuczne zapłodnienie, sztuczna inseminacja (zaplemnienie)	za	przeciw
b) klonowanie	za	przeciw
c) badania prenatalne	za	przeciw
d) eutanazja	za	przeciw

Badania prenatalne

„Ponieważ embrion powinien być uważany za osobę od chwili poczęcia, powinno się bronić jego integralności, troszczyć się o niego i leczyć go w miarę możliwości jak każdą inną istotę ludzką.

Diagnostyka prenatalna jest moralnie dozwolona, jeśli «szanuje życie oraz integralność embrionu i płodu ludzkiego, dąży do jego ochrony albo do jego indywidualnego leczenia... Sprzeciwia się prawu moralnemu wtedy, gdy w zależności od wyników prowadzi do przerwania ciąży. Diagnostyka nie powinna pociągać za sobą wyroku śmierci»”.

(KKK 2274)

„Jak każdy zabieg medyczny na pacjencie, należy uznać za dopuszczalne zabiegi na embrionie ludzkim, lecz pod warunkiem, że uszanują życie i integralność embrionu, nie narażając go na ryzyko nieproporcjonalnie wielkie; gdy są podejmowane w celu leczenia, poprawy jego stanu zdrowia lub dla ratowania zagrożonego życia.

Niektóre próby interwencji w dziedzictwo chromosomowe lub genetyczne nie mają charakteru leczniczego, lecz zmierzają do wytwarzania istot ludzkich o określonej płci lub innych wcześniej ustalonych właściwościach. Manipulacje te sprzeciwiają się również godności osobowej istoty ludzkiej, jej integralności i tożsamości jedynej, niepowtarzalnej”.

(KKK 2275)

„...nie można dokonywać rozróżnienia między klonowaniem «reprodukcyjnym» a tzw. klonowaniem «terapeutycznym» (czy «eksperymentalnym»). Wprowadzenie tego rozróżnienia ma przysłonić fakt, że tworzy się istotę ludzką, aby ją następnie

zabić w celu wytworzenia zarodkowych komórek macierzystych albo przeprowadzenia innych eksperymentów. Należy wprowadzić całkowity zakaz klonowania ludzkich embrionów, niezależnie od celów, jakie przyświecają konkretnym eksperymentom. Stolica Apostolska popiera badania nad komórkami macierzystymi pobranymi od osób po narodzeniu, ponieważ takie działania... są słuszną, obiecującą i etyczną metodą pozyskiwania tkanek do transplantacji bądź terapii komórkowej oraz mogą przynieść pożytek całej ludzkości. Jan Paweł II stwierdził, że: «W każdym przypadku należy zawsze unikać metod, które są sprzeczne z poszanowaniem godności i wartości osoby. Mam zwłaszcza na myśli próby klonowania istot ludzkich z myślą o uzyskaniu organów do przeszczepów: takie techniki, jako że wiążą się z manipulacją ludzkimi embrionami i niszczeniem ich, nie są moralnie dopuszczalne nawet wówczas, gdy ich zamierzony cel jest sam w sobie dobry. Sama nauka wskazuje inne możliwości *interwencji terapeutycznych*, które nie wiązałyby się z klonowaniem lub wykorzystaniem komórek embrionalnych, ale raczej wykorzystywałyby komórki macierzyste (*stem cells*), pobierane od dorosłych (...)

Klonowanie ludzkiego embrionu z myślą o jego uśmierceniu mogłoby doprowadzić do instytucjonalizacji celowego i systematycznego niszczenia powstającego życia ludzkiego w imię nieznanego «dobra» w postaci potencjalnej terapii bądź odkryć naukowych.

Klonowanie embrionów jest pogwałceniem fundamentalnych praw człowieka. «Od r. 1988 pogłębiły się w skali całego świata dwa wielkie kryzysy: coraz bardziej dramatyczny kryzys ubóstwa i dyskryminacji społecznej oraz nowy i mniej stanowczo piętnowany kryzys dotyczący życia nie narodzonej istoty ludzkiej, poddawanej eksperymentom i manipulowanej przez technikę (techniki sztucznego zapłodnienia, utylizacja «embrionów nadliczbowych», tzw. klonowanie terapeutyczne itp.). Ryzyko powstania nowej formy rasizmu jest całkiem realne, ponieważ rozwój tych technik może prowadzić do stworzenia pewnej «podkategorii» istot ludzkich, przeznaczonych zasadniczo do tego, aby zapewniać dobrobyt innym. Byłaby to nowa, straszliwa forma niewolnictwa. Bardzo potężne interesy ekonomiczne chciałyby czerpać korzyści z tych ukrytych dążeń eugeniki. Władze państw oraz międzynarodowa społeczność naukowa powinny zatem zachować należną czujność».

(Obserwator Stolicy Apostolskiej przy ONZ, abp Renato Raffaele Martino, podczas 57. Zgromadzenia Ogólnego ONZ w Nowym Jorku 23 września 2002 r.)

„Eutanazja bezpośrednia, niezależnie od motywów i środków, polega na położeniu kresu życiu osób upośledzonych, chorych lub umierających. Jest ona moralnie niedopuszczalna.

W ten sposób działanie lub zaniechanie działania, które samo w sobie lub w zamierzeniu zadaje śmierć, by zlikwidować ból, stanowi zabójstwo, głęboko sprzeczne z godnością osoby ludzkiej i z poszanowaniem Boga żywego, jej Stwórcy”.

(KKK 2277)

„Zaprzestanie zabiegów medycznych kosztownych, ryzykownych, nadzwyczajnych lub niewspółmiernych do spodziewanych rezultatów może być uprawnione. Jest to odmowa uporczywej terapii. Nie zamierza się w ten sposób zadawać śmierci; przyjmuje się, że w tym przypadku nie można jej przeszkodzić. Decyzje powinny być podjęte przez pacjenta, jeśli ma do tego kompetencje i jest do tego zdolny; w przeciwnym razie – przez osoby uprawnione, zawsze z poszanowaniem rozumnej woli i słusznym interesów pacjenta”.

(KKK 2278)

„Nawet jeśli śmierć jest uważana za nieuchronną, zwykle zabiegi przysługujące osobie chorej nie mogą być w sposób uprawniony przerywane. Stosowanie środków przeciwbólowych, by ulżyć cierpieniom umierającego, nawet za cenę skrócenia jego życia, może być moralnie zgodne z ludzką godnością, jeżeli śmierć nie jest zamierzona ani jako cel, ani jako środek, lecz jedynie przewidywana i tolerowana jako nieunikniona”.

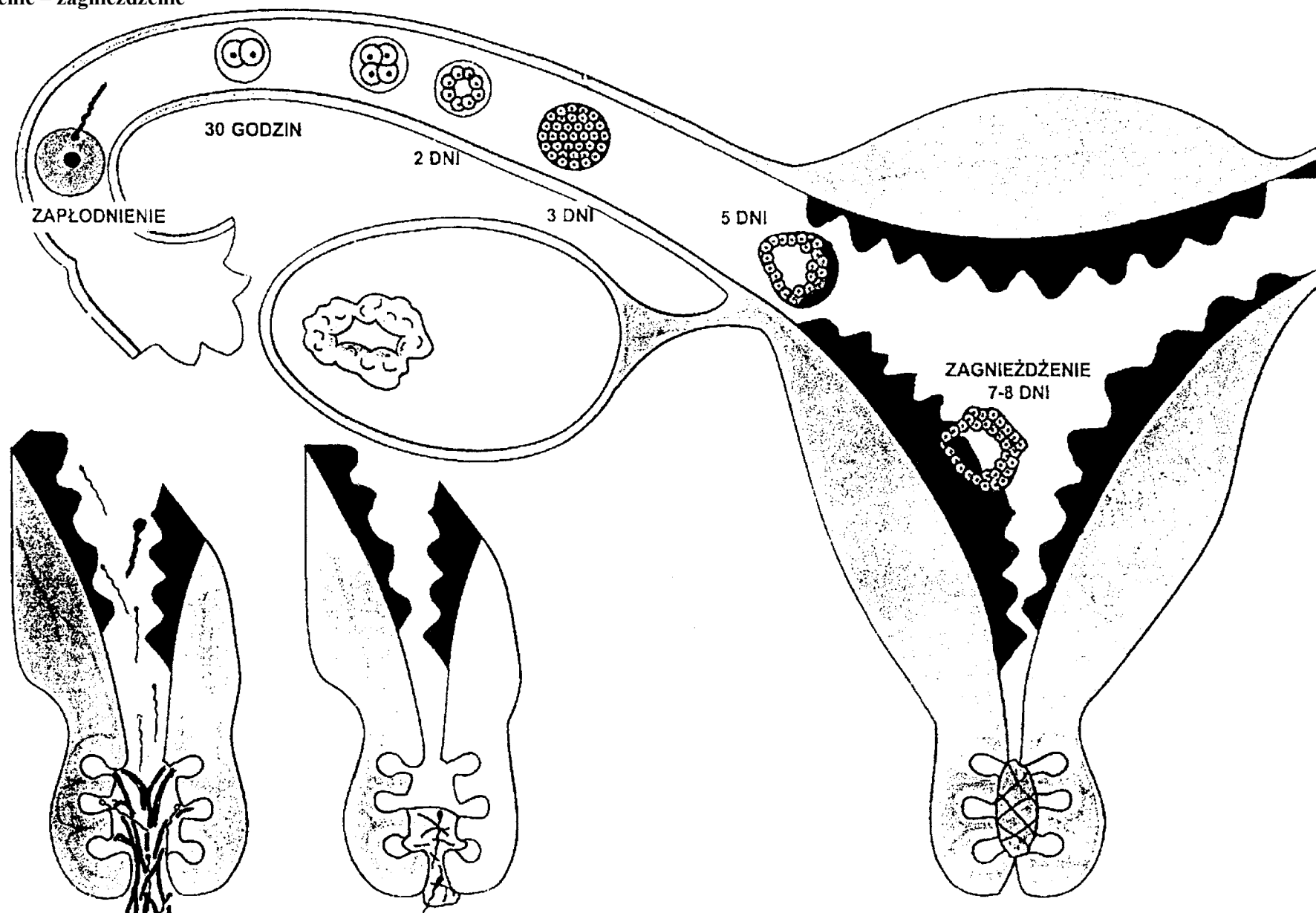
(KKK 2279)

Karta obserwacji

Pierwsza wyższa temperatura po szczycie w tym cyklu .....

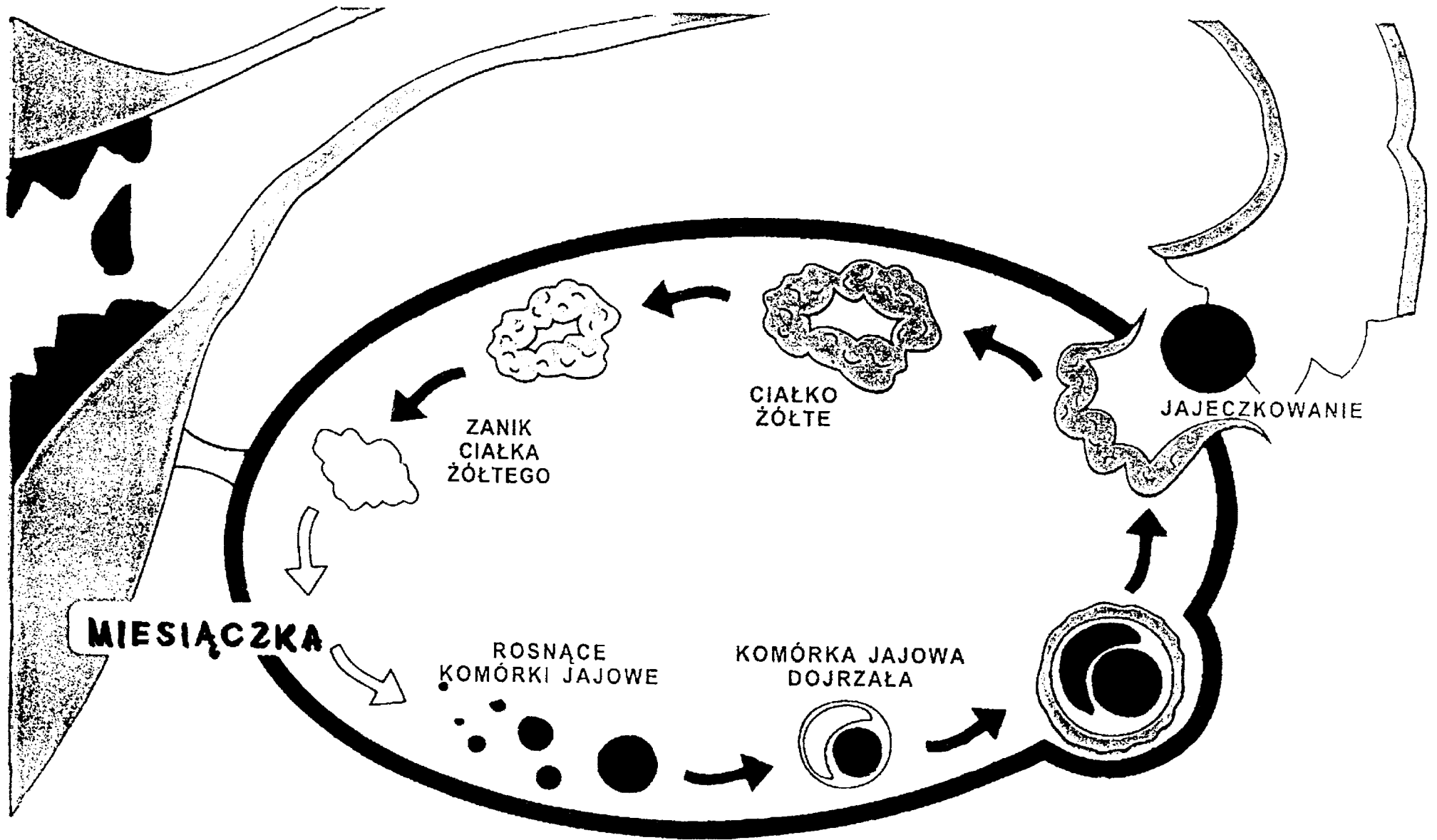
Imię i nazwisko		Rok urodzenia		Najwcześniejsza 1 wyższa temperatura																																				
Liczba obserwowanych cykli		Najkrótszy cykl																																						
dzień	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40
data																																								
	6																																							
	5																																							
X:	4																																							
	3																																							
	2																																							
	1																																							
S:	37,0																																							
	9																																							
	8																																							
	7																																							
	6																																							
	5																																							
	4																																							
	3																																							
	36,2																																							
czas																																								
dzień	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40

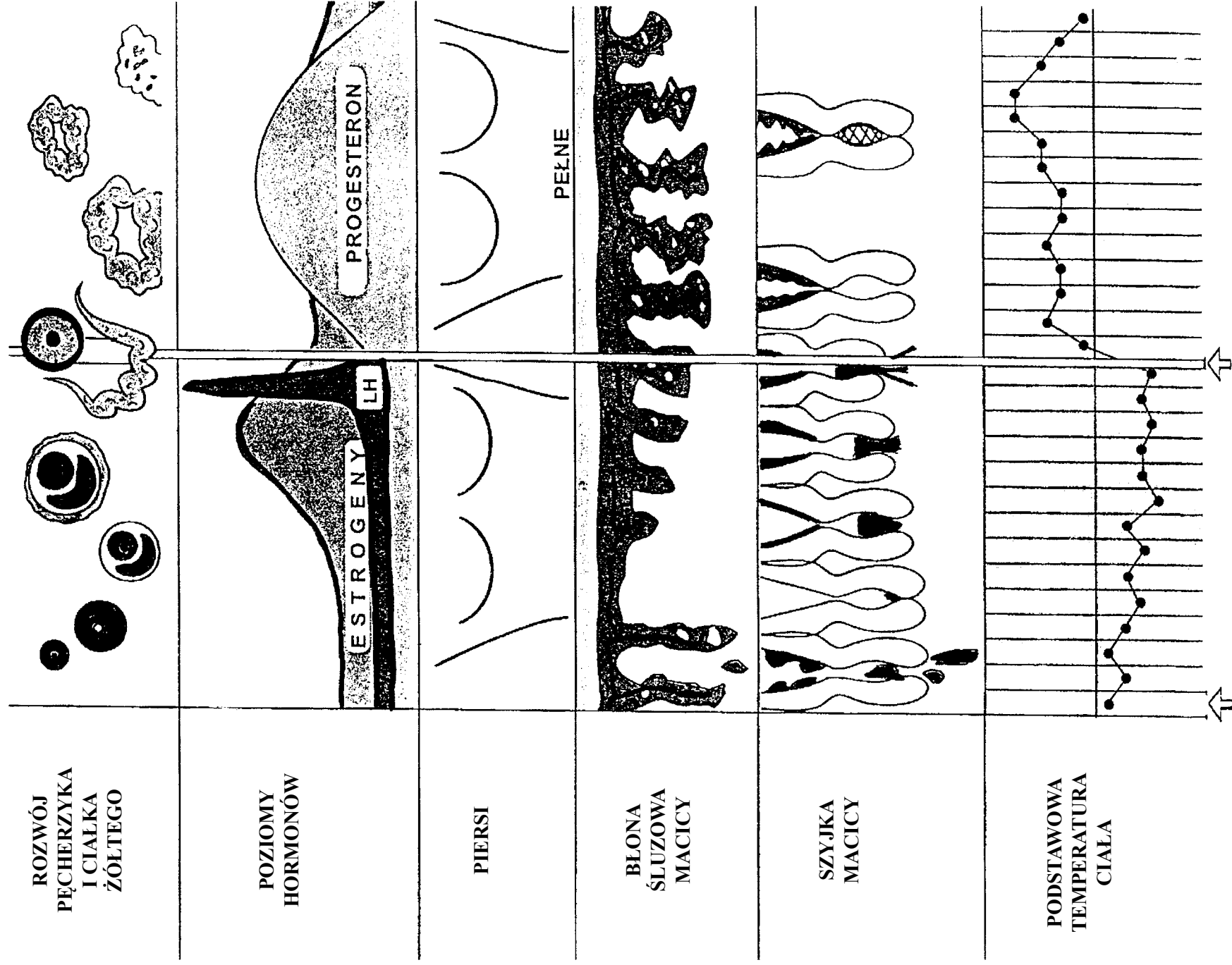
Plansza 1
Zapłodnienie – zagnieżdżenie

Plansza 2

Zmiany w jajniku w czasie cyklu płodowego

Informacja dla katechety

Mierzenie poprzebudzeniowej temperatury ciała:

Temperaturę ciała mierzy się rano, zaraz po przebudzeniu, nie wstając przedtem, możliwie o tej samej porze, z tym jednak, że różnice do 1,5 godziny (ogółem) nie mają znaczenia.

Po jajeczkowaniu temperatura ciała podnosi się i utrzymuje na wyższym poziomie niż przed jajeczkowaniem. Obniża się dopiero tuż przed następną miesiączką (niekiedy w czasie miesiączki).

Większą różnicę trzeba zanotować na wykresie. Należy również zanotować, jeżeli mierzy się temperaturę po godzinie 7:30, gdyż o tej porze temperatura ciała zazwyczaj podwyższa się. Krótkotrwale wstawanie w nocy do dziecka nie ma wpływu na temperaturę poranną.

Strząśnięty termometr należy przygotować sobie już wieczorem, przy łóżku, w zasięgu ręki. Ważne jest, aby używać stale jednego termometru. Zmianę termometru trzeba zanotować na wykresie. Zwykły termometr lekarski, używany do mierzenia temperatury ciała, jest uważany za praktyczniejszy. Pojawiły się również na rynku termometry elektroniczne, jego pomiary nie są jednak dokładne.

Jeżeli kobieta pracuje w nocy, to powinna zmierzyć temperaturę po co najmniej godzinnym wypoczynku i zaznaczyć na wykresie godzinę mierzenia. Jak wskazuje doświadczenie, wykresy takie są również dobrze czytelne.

Temperaturę mierzy się w odbytnicy lub w pochwie przez 5 minut, albo też w ustach pod językiem przez 8 minut (stałe w tym samym miejscu). Usta muszą być wtedy cały czas zamknięte, nie można mówić. Dwa pierwsze sposoby mierzenia temperatury uważane są za dokładniejsze. Mierzenie temperatury pod pachą nie jest miarodajne. W czasie jednego cyklu miesięczkowego należy stosować jeden sposób mierzenia temperatury.

Zaraz po zmierzeniu należy temperaturę zaznaczyć na wykresie.

Wskazane jest mierzenie temperatury porannej codziennie od dnia po skończonej miesiączce (nie później niż od 5 dnia cyklu) do końca cyklu. Po osiągnięciu wprawy wiele kobiet mierzy temperaturę do stwierdzenia 4 kolejnych dni z wyższą temperaturą. Jest to tzw. postępowanie uproszczone.

Obserwacja śluzu

Przy prowadzeniu obserwacji śluzu zwracamy uwagę na odczucia w przedsionku pochwy oraz prowadzimy ocenę wzrokową właściwości śluzu. Ocenę wzrokową śluzu prowadzi się każdorazowo po skorzystaniu z toalety. Przecieramy kroczce papierem toaletowym, z lekkim „zagarnięciem” w okolicy ujścia pochwy i spraw-

dzamy obecność śluzu oraz jego właściwości. Składając i rozkładając papier toaletowy sprawdzamy rozciągliwość wydzieliny. Określamy konsystencję, gęstość, wygląd, kolor. Obserwacje prowadzi się w ciągu całego dnia, notuje się wieczorem. Jeśli w tym samym dniu występuje śluz różnego typu oraz różne odczucia – notuje się objawy najbardziej płodne.

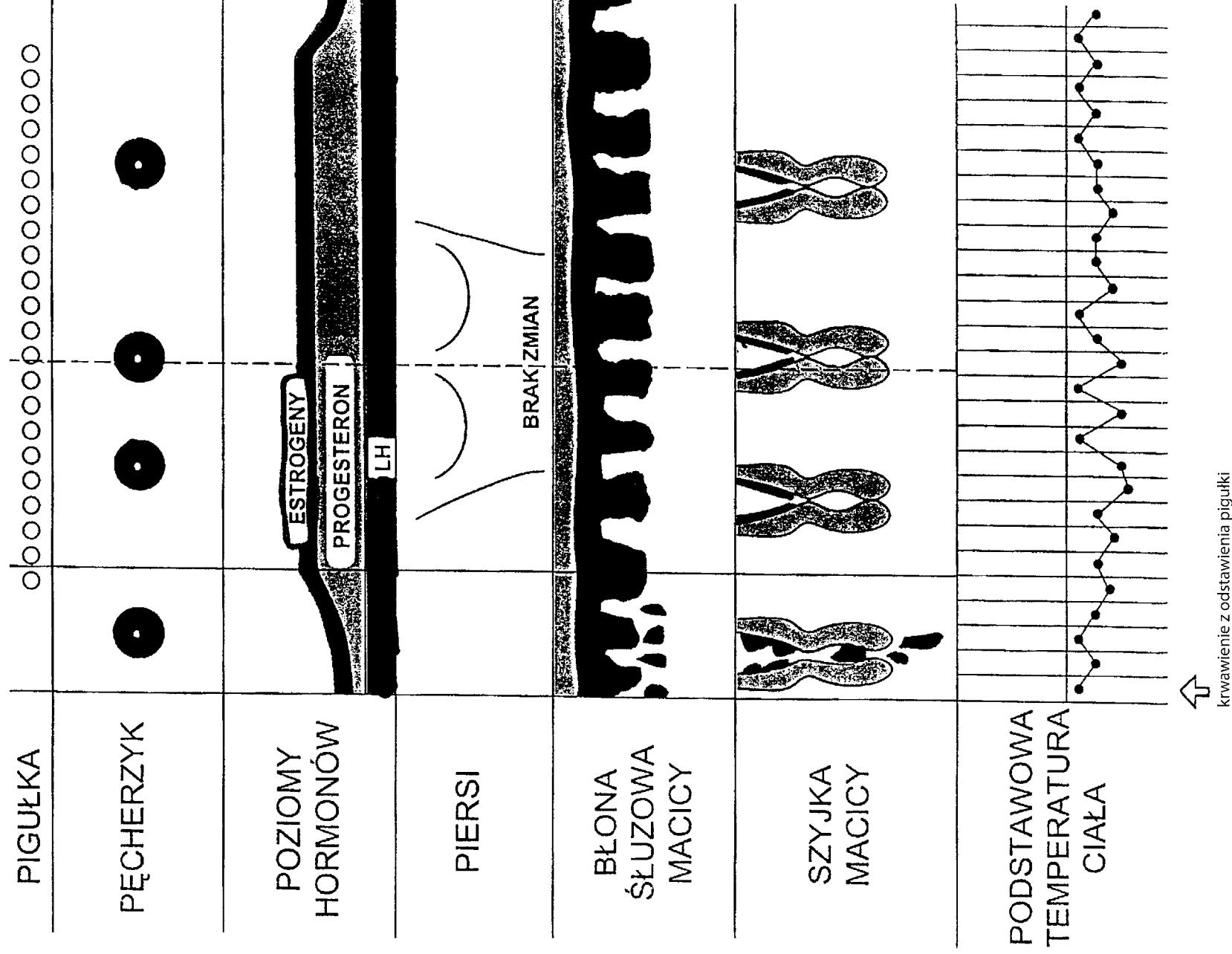
Cechy charakterystyczne śluzu, a zwłaszcza płodnego są dość indywidualne dla każdej kobiety. Aby nauczyć się prawidłowo rozpoznawać ten objaw u siebie, warto go dokładnie opisywać w rubryce OPIS. Kilka razy w ciągu dnia kobieta powinna zastanowić się, co czuje w przedsionku pochwy – sucho, wilgotno, mokro, naoliwienie, śliskość. Przy przecieraniu kroczka zwracamy uwagę na tarcie papieru lub ewentualną śliskość. Taka obserwacja zajmuje dosłownie chwilę.

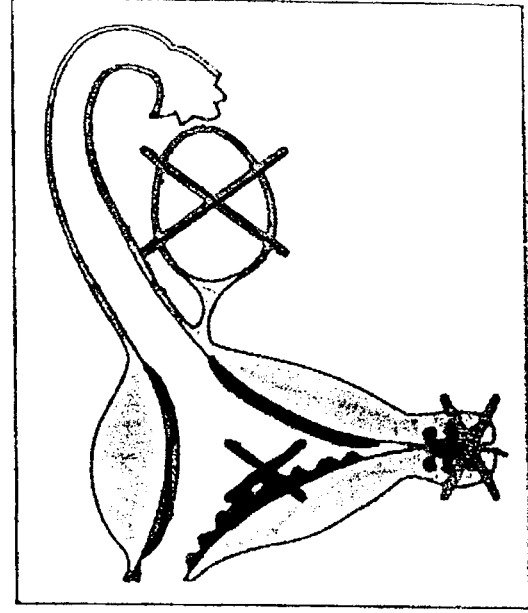
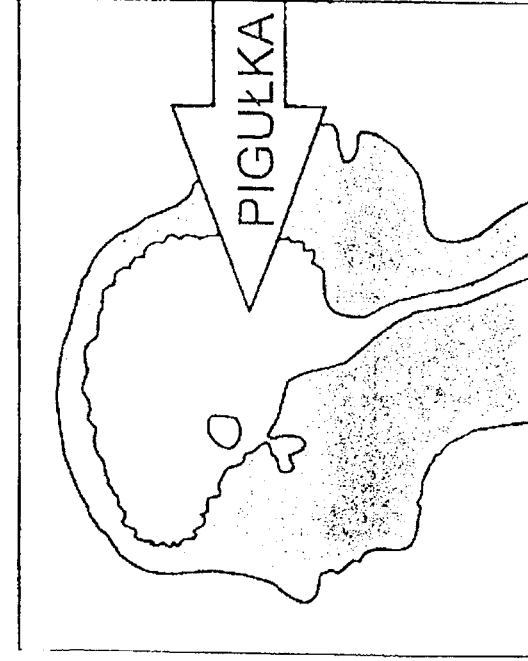
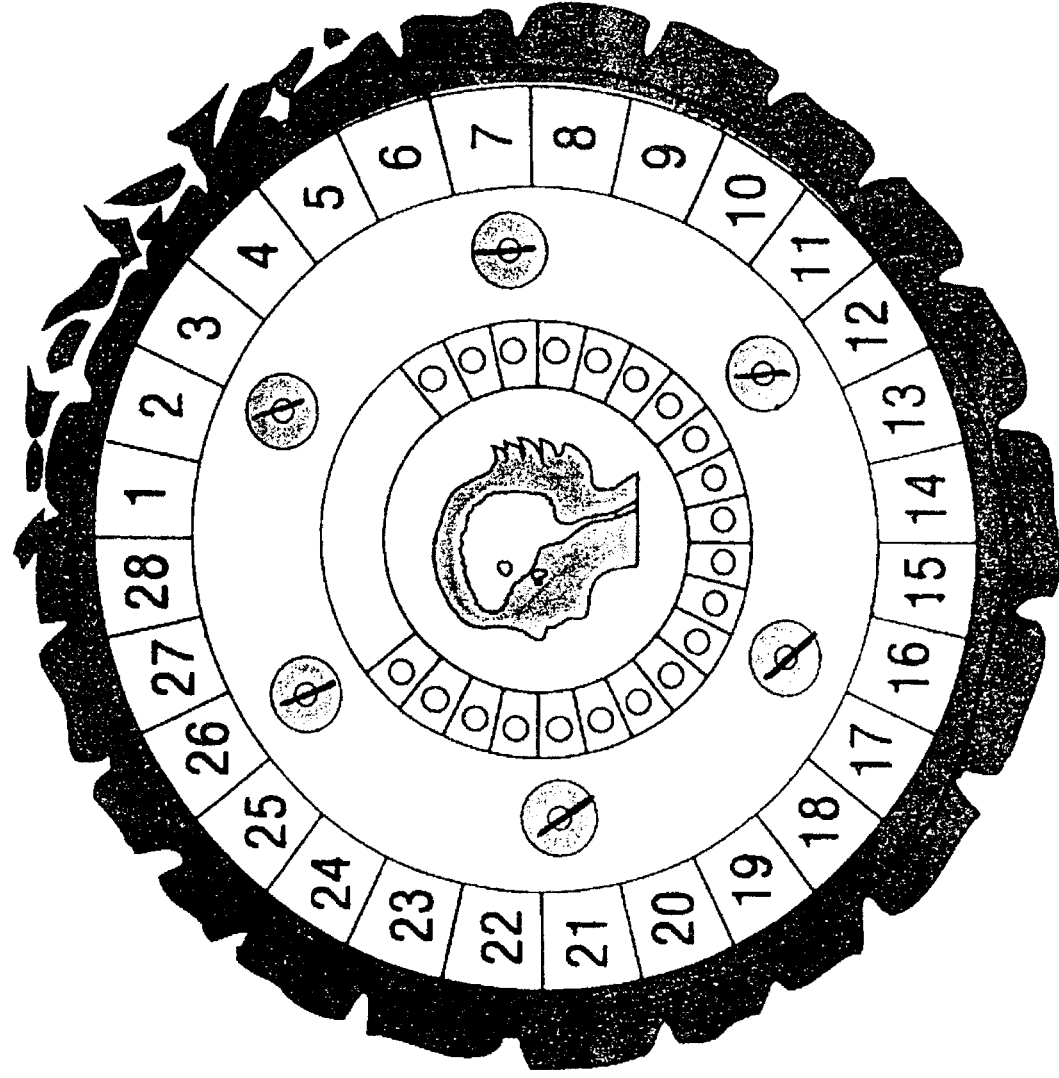
Uwaga: NIE NALEŻY poszukiwać śluzu wewnątrz pochwy. Jeśli jest, to na pewno pojawi się na papierze toaletowym. Jeśli nie ma, to nie należy się martwić – to też jest bardzo ważna obserwacja. Dla ułatwienia podaję najczęściej używane określenia śluzu (warto je przepisać do zeszytu obserwacji jako wygodną „ścią-gawkę”).

ŚLUZ TYPU WYSOKOPŁODNEGO (lepszego jakości) – cechy podstawowe: RZADKI, ROZCIĄGLIWIY. Biały, mętny, przezroczysty, podbarwiony krwią, krwawienie śródcykliczne (krew maskuje śluz, dlatego krwawienie występujące w fazie niskiej temperatury lub zbyt wcześnie jak na miesiączkę traktujemy jako śluz płodny), szklisty, płynny, wodnisty (może być tak rzadki, że nie będzie się już rozciągał), surowe białko jaja. Taki śluz daje odczucia zwiększonej wilgotności, śliskości, naoliwienia, mokrości, pewnej miękkości w przedsionku pochwy.

NAJWCZEŚNIEJSZE OBJAWY PŁODNOŚCI, które występują czasami, zanim pojawi się śluz (warto nauczyć się je dostrzegać, ponieważ sygnalizują początek fazy płodnej). Są to: uczucie zwiększania się wilgotności, śliskość, uczucie spływania po ściankach pochwy, pęcherzyki powietrza pojawiające się w pochwie, ogólne wrażenie, że coś się dzieje w narządzie rodnym. Objawy te są dość dyskretne, ale zauważalne – dlatego też zalecana jest wnikliwa obserwacja.

ŚLUZ TYPU MNIEJ PŁODNEGO (gorszej jakości) – cechy podstawowe: GĘSTY, NIEROZCIĄGLIWIY. Biały, mętny, żółtawy. Mączysty, grudkowaty, kłaczkowaty, lepki, kleisty (jak klej biurowy), śmietankowy, ścięte białko jaja. Daje odczucia: sucho lub wilgotno.

Prezerwatywa zamiast głowy

Widocznie prezerwatywy nie sprzedają się najlepiej, skoro ich reklama musi zawierać tyle kłamstwa. Mam na myśli wszechobecne plakaty o treści „Wszyscy to robią. I dobrze, byle z głową. Pamiętaj o prezerwatywie. AIDS”.

Po pierwsze, mnie osobiście nie wydaje się, by wszyscy robili to, o czym myślą autorzy reklamy. Społeczeństwo składa się również z dzieci i starców, którzy nie prowadzą życia płciowego z przyczyn zrozumiałych. Tak samo wśród dorosłych wcale nie każdy realizuje swoją męskość i kobiecość w taki sposób. Należy rozumieć zatem, że autor reklamy bardzo pragnąłby, aby wszyscy to robili, i swoje pragnienia podaje za rzeczywistość.

Po drugie, współzycie „z głową” wcale nie oznacza współzycia z prezerwatywą – chyba że komuś prezerwatywa zastępuje głowę. Akurat odwrotnie, współzycie seksualne zakłada obopólne zaangażowanie emocjonalne mężczyzny i kobiety, w którym chcą oni całkowicie obdarować siebie nawzajem swoim ciałem i uczuciami. Współżyjąc więc „z głową” powinni pamiętać o tym, co ich łączy, a nie co rozdziela, bo właśnie prezerwatywa nie pozwala się zjednoczyć w pełni. Reklama sugeruje, że coś innego jest ważne we współzyciu, a mianowicie jego ubezpłodnienie, a kto tak nie myśli, jest bez głowy.

W ostatnim czasie wydaje się ogromne pieniądze na rozpowszechnianie kłamliwej informacji, że prezerwatywa jest skutecznym środkiem zabezpieczającym przed wirusem HIV i innymi chorobami przenoszonymi podczas stosunku seksualnego. Naukowcy amerykańscy, a także z krajów Wspólnoty Europejskiej, przeprowadzili bardzo dokładne badania lateksu – tworzywa, z którego wytwarza się prezerwatywy. Okazuje się, że w gąbczastej strukturze lateksu znajdują się otwory zwane mikroporami, które dokładnie widać pod mikroskopem. Pojedynczy por w prezerwatywie ma średnicę wielkości 5 mikrometrów. Do dnia dzisiejszego nie udało się wyprodukować takiej prezerwatywy, która nie miałaby mikrootworów.

Aby zobrazować „skuteczność” prezerwatywy w sposób graficzny, przedstawiamy w skali porównawczej mikropory w prezerwatywie oraz plemnik i wirusy chorobowe. Plemnik, widoczny na rysunku, ma w przekroju najszerszego miejsca 3 mikrometry. Jest więc o 2 mikrometry węższy od przeciętnego mikropora w prezerwatywie. Dlatego może się zdarzyć, że plemnik przejdzie przez ten mały otwór. Badania w Anglii wykazują 6 takich przypadków na 100 par systematycznie stosujących prezerwatywy.

Jeżeli chodzi o chorobę AIDS, to wywołuje ją wirus HIV, który znajduje się głównie w spermie, krwi i wydzielinie pochwowej osób zarażonych. Tak więc najczęstszą drogą zakażenia tą chorobą jest współzycie seksualne. Jeżeli popatrzymy

Wirus opryszczki

Wirus HIV

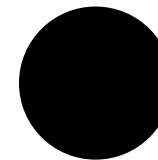
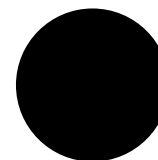
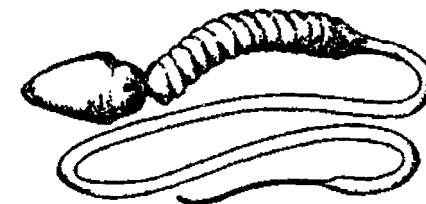
Gonokoki rzeżączki

Zarazek

Plemnik

Mikropory w prezerwatywie o średnicy 5 mikrometrów

na rysunek, to zobaczymy, że wirus HIV, który ma w przekroju tylko 0,1 mikrometra, jest 50 razy mniejszy od jednego mikropora prezerwatywy.

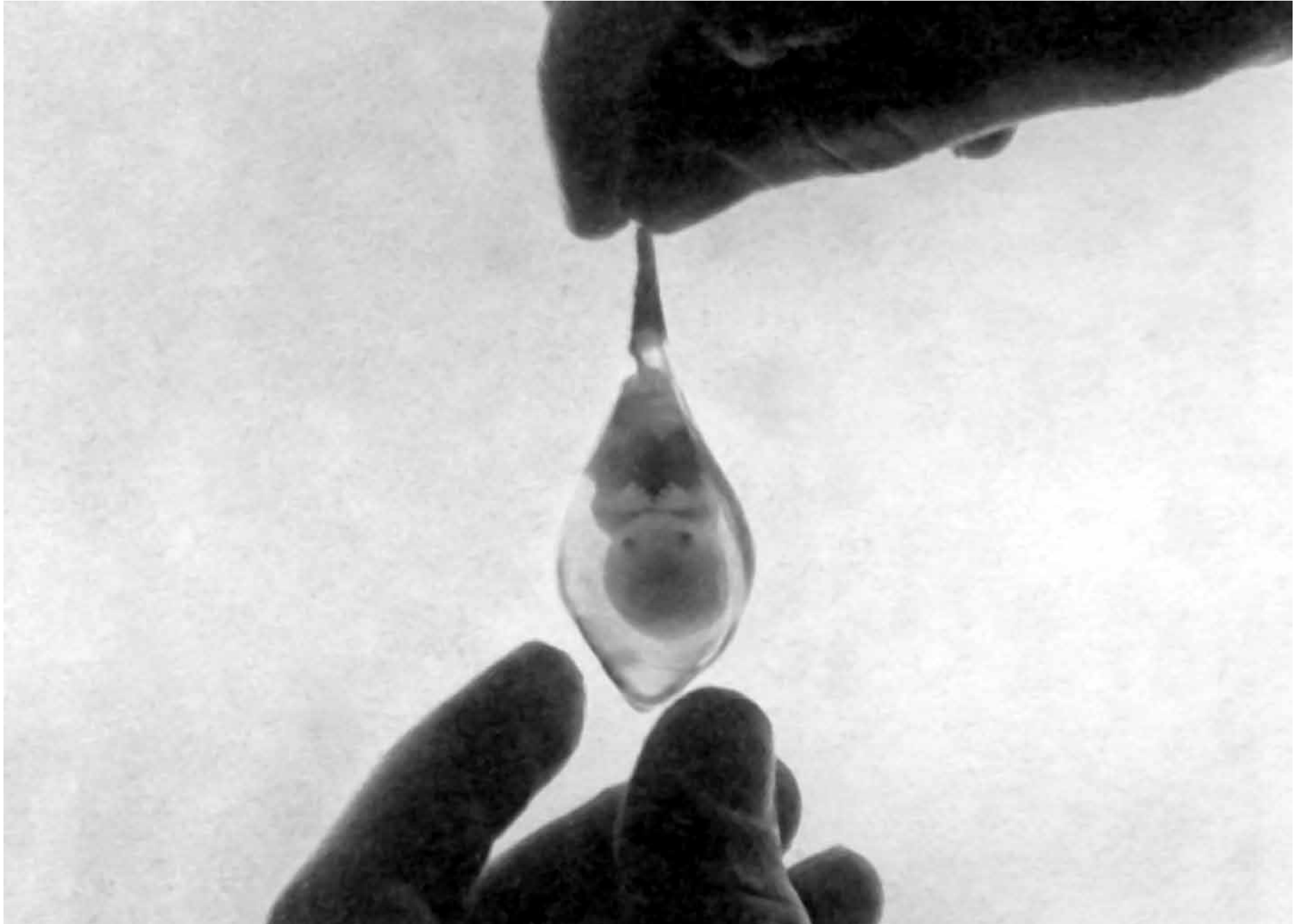
Widać stąd wyraźnie, jak wielkim i perfidnym kłamstwem jest reklama prezerwatywy jako skutecznego zabezpieczenia przed AIDS. Odpowiedzialni za głoszenie tego kłamstwa przyczyniają się do rozpowszechniania tej strasznej śmiertelnej choroby i innych chorób przenoszonych drogą płciową. Około 40 proc. osób, które zachorowały na AIDS w Wielkiej Brytanii, zaraziło się podczas stosunku z użyciem prezerwatywy. W obliczu AIDS jedynym pewnym zabezpieczeniem jest wstrzemięźliwość seksualna i wierność małżeńska zgodnie z nauką Jezusa. Ci jednak, którzy bardziej zaufali prezerwatywie aniżeli Jezusowi, niech pamiętają, że w ten sposób wybierają duchową i fizyczną śmierć.

Bardzo duża liczba małżeństw trwa w wierności przez całe życie. Czy muszą pamiętać o prezerwatywie, aby uchronić się przed AIDS? Więc kogo dotyczy ta reklama?

Najprawdopodobniej, chodzi o grupę ludzi, którzy nie potrafią opanować swojego popędu i szukają ciągle nowych przygód seksualnych, nie zważając na ryzyko zachorowania na jakąś chorobę weneryczną. To popęd opanowuje ich, tak że nie potrafią już nawet myśleć o własnym bezpieczeństwie. Właśnie dla nich jest proponowana prezerwatywa zamiast głowy, aby stworzyć w nich iluzję rozsądnego zachowania. Smutne jest tylko to, że autorzy reklamy są przekonani (a może chcą nam wmówić), że wszyscy są tacy. I to jest najgorsze kłamstwo.

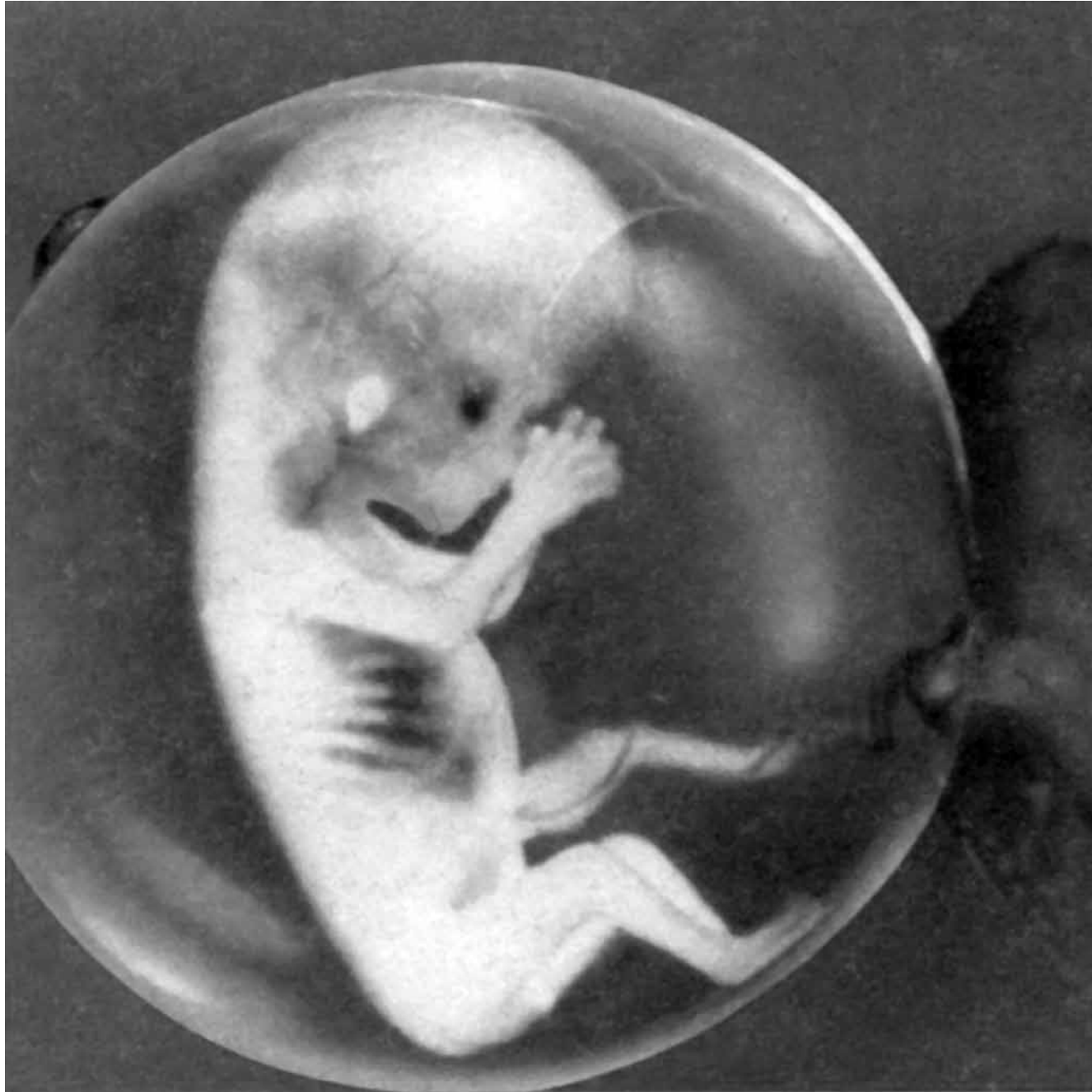
(Miroslaw Ruch, „Miłujcie się”, wrzesień – październik 2000)

Plansza 1
Zarodek w wieku około 1 miesiąca

Plansza 2

Dziecko w wieku około 8 tygodni życia płodowego

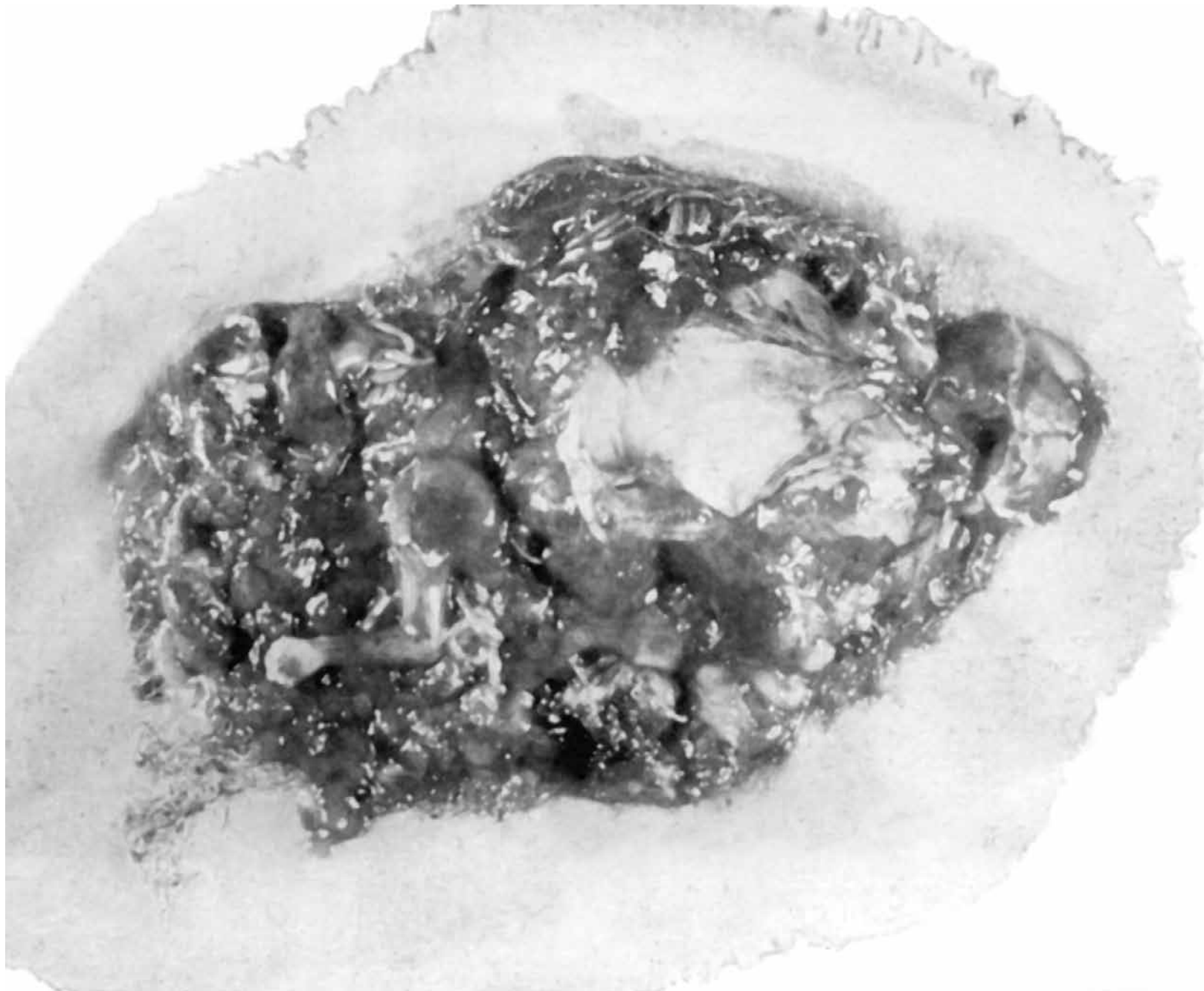
Plansa 3
Dziecko w wieku płodowym 11 tygodni

Plansa 4
Dziecko w wieku trzech i pół miesiąca życia płodowego

Plansa 5
Ciało dziecka po aborcji metodą zasysania (w wieku 8 tygodni)

Plansa 6
Ciało dziecka po aborcji metodą zasysania (w wieku 10 tygodni)

Plansa 7

**Ciało dziecka po zabiegu aborcyjnym przez zastosowanie prostaglandyn
(w wieku 4 miesięcy)**

Plansa 8

**Ciało dziecka po aborcji przez zastosowanie stężonego roztworu soli
(w wieku 4 miesięcy)**

„Płodność jest darem, celem małżeństwa, ponieważ miłość małżeńska ze swojej natury zmierza do tego, aby być płodną. Dziecko nie przychodzi z zewnątrz, jako dodane do wzajemnej miłości małżonków; wyłania się w samym centrum tego wzajemnego daru, którego jest owocem i wypełnieniem” (KKK 2366).

„Małżeństwo nie jest wynikiem jakiegoś przypadku ani owocem ewolucji, ani ślepych sił przyrody. Bóg Stwórca ustanowił je mądrze i opatrnościowo, aby urzeczywistniać w ludziach swój plan miłości. Źródłem nowego życia powinno być kochające się małżeństwo, związek szczególny osób, które chcą przekazać sobie bezinteresowny dar z siebie samego” (HV 8).

„Małżeństwo i rodzina są szkołą miłości. Mają człowieka uczyć prawdziwego umiłowania, to znaczy mają nauczyć poświęcać samego siebie na rzecz umiłowanego, wyzwalając człowieka z naturalnej skłonności do egoizmu i zapatrzenia się w siebie, zwracając go ku drugiemu człowiekowi, a przez niego ku Bogu. Miłość jest trwałym nastawieniem na drugiego człowieka, szuka jego dobra i pragnie go udzielić umiłowanemu. Im bardziej jest ofiarna, tym jest bogatsza. Żyje tym, że się poświęca. Gdy zabraknie poświęcenia, miłość słabnie i zamiera. Prawdziwa miłość chce zawsze czynić dobro” (listy pasterskie Episkopatu Polski z lat 1945-1974).

- Jakie są cechy prawdziwej miłości, która jest darem z samego siebie?
- Dlaczego miłość zawsze niesie ze sobą wymóg rezygnowania z samego siebie na rzecz osoby umiłowanej?
- Jaką rolę spełnia ludzkie ciało w wyrażaniu miłości, w której człowiek-osoba staje się darem?
- Dlaczego przyjęcie nowego życia jest zawsze bezinteresownym i największym darem, jaki składają sobie wzajemnie mąż i żona?
- Kto przez przykład własnego życia potwierdził, że najwyższym stopniem miłości jest trwanie w nieustannej ofierze, aż do gotowości oddania życia za osobę umiłowaną?

Grupa 1

Przeszkoda wieku

Zawarcie małżeństwa jest odpowiedzialnym aktem, który wymaga wystarczającej dojrzałości fizycznej i psychicznej, uzdolniającej do pożycia małżeńskiego oraz do uświadomienia sobie w sposób wystarczający praw i obowiązków związanych z małżeństwem i rodziną. Zawsze troszczono się o to, by związek ten zawierały osoby wystarczająco dojrzałe. KPK mówi, że „Nie może zawrzeć ważnie małżeństwa mężczyzna przed ukończeniem 16 roku życia i kobieta przed ukończeniem 14 roku” (kan. 1083). KPK upoważnia Konferencje Biskupów do ustanowienia wyższej granicy do godziwego zawarcia tego związku. Konferencje Biskupów, ustanawiając wiek do godziwego zawarcia małżeństwa, kierują się przepisami ustawy państwowej. Według prawa polskiego, konieczne jest ukończenie zarówno przez mężczyznę, jak i kobietę osiemnastu lat.

Przeszkoda wieku posiada charakter czasowy i dlatego ustaje z chwilą ukończenia lat określanych przez prawo. Gdyby jednak narzeczeni mieli poważny powód do zawarcia małżeństwa przed osiągnięciem wymaganego wieku, muszą uzyskać dyspensę ordynariusza.

Niezdolność małżeńska

Na określenie tej przeszkody używa się różnych określeń: „niemoc płciowa”, „impotencja”, „niezdolność małżeńska”, „niezdolność płciowa”. Aby zrozumieć sens wprowadzenia tej przeszkody, należy mieć na uwadze, że związek małżeński ze swej natury jest i musi być nastawiony na zrodzenie i wychowanie potomstwa. Mówiąc o osobach zdolnych do zawarcia takiego związku, należy mieć na uwadze tych, którzy mogą podjąć akty skierowane na przekazywanie życia. Prawodawca kanonem 1084 daje taki przepis: „**Niezdolność dokonania stosunku małżeńskiego uprzednia i trwała, czy to ze strony mężczyzny, czy kobiety, czy absolutna, czy względna, czyni małżeństwo nieważnym z samej jego natury**”. Niemoc płciowa, by mogła stanowić przeszkodę do zawarcia związku, musi być uprzednia, czyli istnieć już podczas zawierania małżeństwa, oraz trwała, czyli niemożliwa do usunięcia. Podstawą istnienia tej przeszkody jest prawo naturalne, a więc Kościół od niej nie dyspensuje. Natomiast „**niepłodność nie stanowi przeszkody małżeńskiej i nie zabrania zawarcia małżeństwa, ani też nie powoduje jego nieważności**”.

Grupa 2

Przeszkoda węzła małżeńskiego

Każde ważnie zawarte małżeństwo powoduje w konsekwencji zaistnienie węzła, który tworzy przeszkodę uniemożliwiającą zawarcie nowego związku, dopóki węzeł ten nie zostanie rozwiązany przez śmierć jednego z małżonków. Prawodawca w kan. 1085 mówi: „**Nieważnie usiłuje zawrzeć małżeństwo, kto jest związany węzłem poprzedniego małżeństwa, nawet niedopelnionego**”. Węzła małżeńskiego nie może rozwiązać ani zgodna wola małżonków, ani żadna władza ludzka. Przeszkoda ta wywodzi się z prawa Bożego, więc Kościół nie może od niej dyspensować.

Przeszkoda odmiennej religii

Ta przeszkoda ma na uwadze zabezpieczenie wiary strony katolickiej oraz chrzest i katolickie wychowanie dzieci zrodzonych z tego małżeństwa. Stąd KPK w kanonie 1086 zaznaczył: „**Nieważne jest małżeństwo między dwiema osobami, z których jedna została ochrzczona w Kościele katolickim lub była do niego przyjęta i nie została odłączona od niego formalnym aktem, a druga jest nieochrzczona**”.

Przeszkoda odmiennej wiary ustaje bądź przez przyjęcie chrztu przez stronę nieochrzczonej, bądź przez dyspensę. Warunkiem uzyskania tej dyspensy jest istnienie słusznej i rozumnej przyczyny oraz złożenie rękojmi (strona katolicka powinna oświadczyć, że oprze się niebezpieczeństwu odstąpienia od wiary, i złożyć szczerą obietnicę, iż dołoży wszelkich starań, aby potomstwo było ochrzczone i wychowane w Kościele katolickim). Strona niekatolicka natomiast powinna być odpowiednio pouczona o obietnicy złożonej przez stronę katolicką, tak aby było wiadomo, że jest świadoma obietnicy i obowiązków strony katolickiej. Przeszkoda ta wywodzi się z prawa kościelnego. Dyspensę od niej można uzyskać u ordynariusza.

Grupa 3

Przeszkoda święceń

Źródłem przeszkody stają się tutaj święcenia, poczynając od święceń diakonatu. Kanon 1087 mówi: „**Nieważnie usiłują zawrzeć małżeństwo ci, którzy otrzymali święcenia**”. Przeszkoda ta wywodzi się z prawa kościelnego, więc uzyskanie dyspensy jest możliwe. W zwyczajnych jednak wypadkach pozostaje zarezerwowana Stolicy Apostolskiej. Duchowny, który usiłuje zawrzeć małżeństwo, nawet cywilne, zostaje pozbawiony urzędu kościelnego oraz na mocy samego faktu zaciąga suspensę. Gdy mimo upomnienia nie poprawia się, stosuje się dalsze kary, aż do zwolnienia ze stanu duchownego.

Przeszkoda publicznego ślubu wieczystej czystości

Źródłem tej przeszkody jest ślub czystości. W kanonie 1088 czytamy: „**Nieważnie usiłują zawrzeć małżeństwo ci, którzy są związani wieczystym ślubem publicznym czystości w instytucie zakonnym**”. Do zaistnienia tej przeszkody, powodującej nieważność małżeństwa, wymagane są następujące warunki: ślub musi być wieczysty, a więc wiążący na całe życie; ślub musi być publiczny, tj. przyjmowany w imieniu Kościoła przez uprawnionego przełożonego; ślub winien być złożony w instytucie zakonnym.

Grupa 4

Przeszkoda uprowadzenia

Prawodawca w kanonie 1089 określił: „**Nie może być ważne zawarte małżeństwo pomiędzy mężczyzną i kobietą uprowadzoną lub choćby przetrzymywaną z zamiarem zawarcia z nią małżeństwa, chyba że później kobieta oddzielona od porywacza oraz znajdując się w miejscu bezpiecznym i wolnym, sama swobodnie wybierze to małżeństwo**”.

Przeszkoda uprowadzenia ustaje przede wszystkim przez przywrócenie uprowadzonej lub zatrzymanej kobiecie wolności. Od przeszkody uprowadzenia nawet w przypadkach zwyczajnych może dyspensować ordynariusz miejscowy.

Przeszkoda występku

Źródłem tej przeszkody jest przestępstwo, czyli poważne naruszenie porządku moralnego i społecznego. KPK, kanon 1090, przewiduje dwie formy przeszkody występku:

- a) „**Kto ze względu na zawarcie małżeństwa z określoną osobą zadaje śmierć jej współmałżonkowi lub własnemu, nieważnie usiłuje zawrzeć małżeństwo**”.
- b) „**Nieważnie również usiłują zawrzeć małżeństwo ci, którzy poprzez fizyczny lub moralny współudział spowodowali śmierć współmałżonka**”.

Przeszkoda występku jest pochodzenia kościelnego. Motywem jej istnienia jest troska o jedność związku, zachowanie wierności małżeńskiej i bezpieczeństwo małżonków.

Przeszkoda małżonkobójstwa może ustać tylko przez udzielenie dyspensy. Dyspens od tej przeszkody udziela się rzadko, ponieważ winni przestępstwa zabójstwa z zasady odsiadują wieloletnie kary w więzieniu, a więc nie mają na ogół możliwości zrealizowania swoich planów małżeńskich.

Grupa 5

Przeszkoda pokrewieństwa

Przy oznaczeniu pokrewieństwa stosuje się termin **linia**, przez którą rozumie się szereg osób pochodzących od jednego przodka. Rozróżniamy linię **prostą** i linię **boczną**. W związku z linią rozróżnia się **krewnych wstępnych** (gdy ustala się dla kogoś przodków: ojciec, dziadek, pradziadek...) oraz **krewnych zstępnych** (gdy wskazujemy tych, którzy od danej osoby pochodzą: syn, wnuk, prawnuk...).

1. Krewni wstępni w linii prostej to ojciec, matka (w I stopniu); dziadek, babka (w II stopniu); pradziadek, prababka (w III stopniu) itd.
2. Krewni zstępni w linii prostej to syn, córka (I stopień); wnuk, wnuczka (II stopień); prawnuk, prawnuczka (III stopień) itd.
3. Krewni wstępni w linii bocznej to stryj i stryjenka, wuj i ciotka (III stopień)
4. Krewni zstępni w linii bocznej to brat, siostra (II stopień); bracia i siostry stryjeczni i wujeczni (IV stopień).

Kanon 1091 podaje następujące przeszkody pokrewieństwa:

1. „**W linii prostej pokrewieństwa nieważne jest małżeństwo między wszystkimi krewnymi wstępnymi i zstępnymi**”.
2. „**W linii bocznej nieważne jest małżeństwo aż do czwartego stopnia włącznie**”.

Dyspensa od pokrewieństwa:

1. „Nie udziela się nigdy dyspensy od przeszkody co do pokrewieństwa w linii prostej oraz w drugim stopniu linii bocznej”.
2. „Nigdy nie zezwala się na małżeństwo, jeśli istnieje wątpliwość, czy strony są spokrewnione w jakimś stopniu linii prostej lub w drugim linii bocznej”.

Możliwa jest dyspensa od czwartego stopnia linii bocznej, a więc gdy pobierają się między sobą dzieci stryjeczne lub cioteczne, jak również od trzeciego stopnia linii bocznej, gdy np. wujek chce się zenić z siostrzenicą. Tej dyspensy może udzielić ordynariusz.

Przeszkoda powinowactwa

Powinowactwo oznacza również bliskość osób, tylko że jej źródłem nie jest wspólnota krwi jak w pokrewieństwie, lecz ważne zawarty związek małżeński, nawet niedopełniony, zarówno między ochrzczonymi, jak i nieochrzczonymi. Jest to bliskość osób między jednym z małżonków i krewnymi współmałżonka oraz pomiędzy krewnymi współmałżonków. Przy określeniu powinowactwa w linii prostej używa się terminów: teść, teściowa, zięć, synowa, ojczym, macocha, pasierb, pasierbica. Kanon 1092 określa, że: „**Powinowactwo w linii prostej powoduje**

nieważność małżeństwa we wszystkich stopniach”. Przeszkoda co do powinowactwa jest pochodzenia czysto kościelnego, może więc ustać tylko przez udzielenie dyspensy.

Grupa 6

Przeszkoda przyzwoitości publicznej

Przyzwoitość publiczna jest wynikiem bliskości osób powstałej z nieważnego małżeństwa po nawiązaniu wspólnego pożycia albo notorycznego lub publicznego konkubinatu. Powoduje ona nieważność małżeństwa pomiędzy mężczyzną a matką lub córką rzekomej żony oraz między kobietą a synem lub ojcem rzekomego męża. Jest to więc jakby powinowactwo w pierwszym stopniu linii prostej. Podstawą powinowactwa jest małżeństwo ważne, natomiast podstawą przyzwoitości publicznej jest małżeństwo nieważne oraz notoryczny lub publiczny konkubinatu.

Przeszkoda co do przyzwoitości publicznej jest pochodzenia kościelnego. Ustaje tylko przez udzielenie dyspensy.

Przeszkoda pokrewieństwa prawnego

W kanonie 1094 czytamy: „**Nie mogą ważnie zawrzeć małżeństwa ze sobą ci, którzy są związani pokrewieństwem prawnym powstałym z adopcji, w linii prostej lub w drugim stopniu linii bocznej**”.

Pokrewieństwo prawne jest następstwem bliskości osób powstałej w adopcji. Adopcja to akt prawny władzy cywilnej, na mocy którego osobę obcą przyjmuje się do rodziny i uznaje za syna lub córkę. Widomym znakiem przysposobienia jest nabycie przez przysposobionego prawa do nazwiska przysposabiającego.

Przeszkoda co do pokrewieństwa prawnego zachodzi między adoptującym a osobą adoptowaną oraz między osobą adoptowaną a prawnym rodzeństwem, czyli dziećmi adoptującego. Może sięgać nawet i dalej.

Przeszkoda co do pokrewieństwa prawnego jest pochodzenia kościelnego. Może w uzasadnionym przypadku ustać przez udzielenie dyspensy. Może ona również ustać przez rozwiązanie stosunku przysposobienia, jeśli ustawa państwowa takie rozwiązanie dopuszcza.

Przeszkody małżeńskie w polskim Kodeksie rodzinnym i opiekuńczym z 1964 r.

1. Przeszkoda wieku: 18 lat kobieta, 18 lat mężczyzna (art.10).
2. Przeszkoda pokrewieństwa w linii prostej i pomiędzy rodzeństwem (art.14).
3. Przeszkoda powinowactwa w linii prostej (art.14).
4. Przeszkoda ubezwłasnowolnienia (art.11).
5. Przeszkoda choroby psychicznej (art.12).
6. Przeszkoda bigamii (art.13).
7. Przeszkoda przysposobienia pomiędzy przysposabiającym a przysposobionym (art.15).
8. Stan wyłączający świadome wyrażenie woli (art.15¹, paragraf 1, pkt 1).
9. Błąd co do tożsamości drugiej strony (art.15¹, paragraf 1, pkt 2).
10. Bezprawna groźba drugiej strony lub osoby trzeciej, jeżeli z okoliczności wynika, że składający oświadczenie mógł się obawiać, że jemu samemu lub innej osobie grozi poważne niebezpieczeństwo osobiste (art.15¹, paragraf 1, pkt 3).

Od przeszkód, o których mowa w numerach 2, 4, 6, nie może uwolnić decyzja sądu – w prawie kanonicznym dyspensa jest niemożliwa od przeszkód analogicznych do wymienionych w numerze 2, 4, 5, 6.

Przeszkody, o których mowa w:

- numerach 1, 3, 6 mają zakres identyczny jak odpowiednie przeszkody w prawie kanonicznym
- numerach 2 i 7 mają zakres węższy niż analogiczne w prawie kanonicznym
- numerach 4, 5, 8, 9 i 10 mają swoje odpowiedniki w wadach zgody małżeńskiej, powodujących nieważność małżeństwa według prawa kanonicznego.

Grupa 1

Napiszcie list do przyjaciela lub kogoś bliskiego, kto jest pracoholikiem. Wytlumaczcie mu, jaka różnica zachodzi między pracowitością a pracoholizmem. Jakie szkody przynosi pracoholizm?

Grupa 2

Napiszcie list od pracownika do dobrego szefa. Jakie cechy ceni się w dobrym szefie? Podajcie przykład sytuacji, która uzewnętrznia jego charakter.

Grupa 3

Napiszcie list od szefa do dobrego pracownika. Jakie cechy ceni się w dobrym pracowniku? Podajcie przykład sytuacji, która uzewnętrznia jego charakter.

Grupa 4

Napiszcie list do człowieka, który nie chce pracować, uchylając się od obowiązków. Jakich argumentów użyjecie, żeby mu wskazać potrzebę pracy i płynące z niej dobro?

Grupa 5

Jesteście szefami dużego przedsiębiorstwa. Potrzebujecie pracowników. Napiszcie ogłoszenie do gazet, w którym określicie warunki stawiane przez was przyszłym pracownikom.

Przekształć „dekalog szczęśliwego człowieka” posługując się antonimami.

Dekalog człowieka szczęśliwego	
1. Człowiek rodzi się zmęczony i żyje, aby odpoczywać.	1. ....
2. Kochaj swe łóżko jak siebie samego.	2. ....
3. Odpoczywaj w dzień, abyś mógł spać w nocy.	3. ....
4. Jeśli widzisz kogoś odpoczywającego, pomóż mu.	4. ....
5. Praca jest męcząca, więc należy jej unikać.	5. ....
6. Co masz zrobić dziś, zrób pojutrze – będziesz miał dwa dni wolnego.	6. ....
7. Jeśli zrobienie czegoś sprawia ci trudność, pozwól zrobić to innym.	7. ....
8. Nadmiar odpoczynku nikogo nie doprowadził do śmierci.	8. ....
9. Kiedy ogarnia cię ochota do pracy, usiądź i poczekaj, aż ci przejdzie.	9. ....
10. Praca uszlachetnia, lenistwo uszczęśliwia.	10. ....

Uzupełnij zdania:

„Praca może stać się sposobem ..... nad sobą, formą lepszego ..... z drugimi ludźmi – a także sposobem ..... nad światem” (LE 4).

„Człowiek powinien pracować zarówno ze względu na ..... , jak też ze względu na swoje własne ..... , którego utrzymanie i rozwój domaga się ..... Powinien człowiek pracować ze względu na ..... , zwłaszcza ze względu na swoją ..... , ale także ze względu na ..... , do którego należy”.

(Jan Paweł II, „Laborem exercens”, 16)

Uzupełnij zdania:

„Praca może stać się sposobem ..... nad sobą, formą lepszego ..... z drugimi ludźmi – a także sposobem ..... nad światem” (LE 4).

„Człowiek powinien pracować zarówno ze względu na ..... , jak też ze względu na swoje własne ..... , którego utrzymanie i rozwój domaga się ..... Powinien człowiek pracować ze względu na ..... , zwłaszcza ze względu na swoją ..... , ale także ze względu na ..... , do którego należy”.

(Jan Paweł II, „Laborem exercens”, 16)

Grupa 1

„Jeśli przeto ten nasz czas, czas naszego pokolenia, czas zbliżającego się do końca drugiego tysiąclecia naszej chrześcijańskiej ery, jawi się nam jako czas wielkiego postępu, to równocześnie też jako czas wielorakiego zagrożenia człowieka... Sytuacja bowiem człowieka w świecie współczesnym wydaje się daleka od obiektywnych wymagań porządku moralnego, daleka od wymagań sprawiedliwości, a tym bardziej miłości społecznej. Chodzi tutaj nie o co innego, tylko właśnie o to, co znalazło wyraz już w pierwszym orędziu Stwórcy skierowanym do człowieka, gdy oddawał mu ziemię, by czynił ją sobie «poddaną». To pierwotne wezwanie zostało potwierdzone w tajemnicy odkupienia przez Chrystusa Pana... Istotny sens... tego «panowania» człowieka w świecie widzialnym, zadany mu przez samego Stwórcę, leży w prymacie osoby w stosunku do rzeczy, leży w pierwszeństwie ducha wobec materii...

Chodzi o rozwój osób, a nie tylko o mnożenie rzeczy, którymi osoby mogą się posługiwać. Chodzi o to, aby nie tyle «więcej mieć», ile «bardziej być». Istnieje bowiem realne i wyczuwalne już niebezpieczeństwo, że wraz z olbrzymim postępem w opanowaniu przez człowieka świata rzeczy, człowiek gubi istotne wątki swego wśród ich panowania, na różne sposoby podporządkowuje im swoje człowieczeństwo, sam staje się przedmiotem wielorakiej – czasem bezpośrednio nieuchwytniej – manipulacji poprzez całą organizację życia zbiorowego, poprzez system produkcji, poprzez nacisk środków przekazu społecznego. Człowiek nie może zrezygnować z siebie, ze swojego właściwego miejsca w świecie widzialnym, nie może stać się niewolnikiem rzeczy, samych stosunków ekonomicznych, niewolnikiem produkcji, niewolnikiem swoich własnych wytworów”.

(Jan Paweł II, „Redemptor hominis”, 16)

– Jakie szanse i zagrożenia przynosi ze sobą rozwój techniczny?

Grupa 2

„Pokolenie współczesne uważa się za uprzywilejowane, gdyż postęp otwiera mu wielkie możliwości, których istnienia nawet nie podejrzewano jeszcze kilkadziesiąt lat temu. Twórczość człowieka, jego inteligencja i praca spowodowały głębokie przemiany zarówno na polu nauki i techniki, jak w życiu społecznym i kulturalnym. Człowiek rozszerzył swe panowanie nad przyrodą i osiągnął głębszą znajomość praw dotyczących stosunków społecznych...”

(Paweł VI, „Populorum progressio”, 34)

„Zwłaszcza dzisiejsza młodzież jest świadoma, że postęp wiedzy i techniki jest w stanie nie tylko dostarczyć nowych dóbr materialnych, lecz również poszerzyć dostęp do wspólnego poznania. Rozwój np. informatyki pomnaża twórcze możliwości człowieka i daje mu dostęp do bogactw intelektualnych i kulturalnych innych ludów. Nowe środki komunikacji umożliwiają coraz większy udział w wydarzeniach i ułatwiają wzrastającą wymianę myśli. Zdobytcze nauk biologicznych, psychologicznych czy społecznych pomagają człowiekowi wnikać coraz głębiej w bogactwo własnej istoty. A jeśli prawdą jest, że postęp ten zbyt często jest jeszcze przywilejem krajów uprzemysłowionych, to nie można jednak zaprzeczyć, że perspektywa dostępu do niego wszystkich ludów i krajów nie jest czystą utopią, jeśli tylko istnieje po temu szczerza wola polityczna... «wobec dzisiejszej ewolucji świata z każdym dniem coraz liczniejsi stają się ci, którzy bądź stawiają zagadnienia jak najbardziej podstawowe, bądź to z nową wnikliwością rozważają: czym jest człowiek; jaki jest sens cierpienia, zła i śmierci, które istnieją nadal, choć dokonał się tak wielki postęp? Na cóż te zwycięstwa tak wielką okupione ceną...?»”

(Jan Paweł II, „Dives in misericordia”, 10)

– Jakie szanse i zagrożenia przynosi ze sobą rozwój techniczny?

Grupa 3

„Stoimy... wobec wielkiego dramatu, wobec którego nikt nie może pozostać obojętny... Fakt, że w bliskim sąsiedztwie upośledzonych egzystują środowiska uprzywilejowane, fakt istnienia krajów wysoko rozwiniętych, które w stopniu nadmiernym gromadzą dobra, których bogactwo staje się nieraz przez nadużycie przyczyną różnych schorzeń – dramat ten jeszcze zaostrza. Niepokój inflacji i pląga bezrobocia – oto inne jeszcze objawy tego moralnego nieładu, jaki zaznacza się w sytuacji świata współczesnego, która przeto domaga się rozwiązań odważnych i twórczych, zgodnych z autentyczną godnością człowieka...”

Dla nas, chrześcijan, odpowiedzialność ta staje się szczególnie wyrazista, gdy przypomnimy sobie – a stale trzeba to sobie przypominać – obraz sądu ostatecznego wedle słów Chrystusa, które zostały zapisane w Ewangelii św. Mateusza... «Byłem głodny, a nie daliście Mi jeść... byłem nagi, a nie przyodzialiście Mnie; byłem chory i w więzieniu, a nie odwiedziliście Mnie». Słowa te nabierają jeszcze większej grozy, gdy pomyślimy, że zamiast chleba i pomocy kulturalnej – nowym, budzącym się do samodzielnego życia narodom czy państwom dostarcza się nieraz w obfitości nowoczesnej broni, środków zniszczenia, aby służyły w zbrojnych konfliktach i wojnach, których domaga się nie tyle obrona ich słusznych praw, ich suwerenności, ile różnego rodzaju szowinizmy, imperializmu i neokolonializmu. Wszyscy wiemy dobrze, że obszary nędzy i głodu, jakie istnieją na naszym globie, mogłyby wkrótce być «użyźnione», gdyby gigantyczne budżety zbrojeń, produkcji militarnej, które służą wojnie i zniszczeniu, zostały zamienione w budżety wyżywienia służące życiu...”

(Jan Paweł II, „Redemptor hominis”, 16)

– Jakie szanse i zagrożenia przynosi ze sobą rozwój techniczny?

Grupa 4

„Podstawowe badania naukowe, jak również badania stosowane stanowią znaczący wyraz panowania człowieka nad stworzeniem. Nauka i technika są cennymi bogactwami, gdy służą człowiekowi i jego integralnemu rozwojowi dla dobra wszystkich; nie mogą jednak być celem samym w sobie ani celem postępu ludzkiego. Nauka i technika są podporządkowane człowiekowi, od którego biorą początek i rozwój; zatem w osobie i w jej wartościach moralnych znajdują one swoją celowość i świadomość swoich ograniczeń”.

(KKK 2293)

„Żłudne jest domaganie się neutralności moralnej badań naukowych i ich zastosowania. Z drugiej strony, kryteria oceny nie mogą być wyprowadzane ani ze zwykłej efektywności technicznej, ani z użyteczności, która może z nich wynikać dla jednych, stanowiąc uszczerbek dla drugich, ani – co gorsza – z panujących ideologii. Nauka i technika z racji ich wewnętrznego znaczenia domagają się bezwarunkowego poszanowania podstawowych kryteriów moralności; powinny one służyć osobie ludzkiej, jej niezbywalnym prawom, jej prawdziwemu i integralnemu dobru zgodnie z planem i wolą Boga”.

(KKK 2294)

– Jakie szanse i zagrożenia przynosi ze sobą rozwój techniczny?

Grupa 5

„Rozwój przemysłu oraz związanych z nim różnorodnych dziedzin, aż do najbardziej nowoczesnych technologii elektroniki, zwłaszcza na polu miniaturyzacji, informatyki, telematyki i innych, wskazuje na to, jak ogromną rolę pomiędzy tym przedmiotem a przedmiotem pracy (w najszerszym tego słowa znaczeniu) posiada właśnie ów zrodzony z myśli ludzkiej sprzymierzeniec pracy człowieka: technika.

Technika rozumiana w tym wypadku nie jako podmiotowa umiejętność czy sprawność pracy, ale jako zespół narzędzi, którymi człowiek posługuje się przy pracy, jest niewątpliwie sprzymierzeńcem człowieka. Ułatwia mu pracę, usprawnia ją, przyspiesza i zwielokrotnia. Pomnaża w przyspieszonym postępie ilość produktów pracy, a także pod względem jakościowym wiele z nich udoskonala. Technika, w pewnych wypadkach, ze sprzymierzeńca może przekształcić się jakby w przeciwnika człowieka, jak w wypadku, gdy mechanizacja pracy «wypiera» człowieka, odbierając mu wszelkie zadowolenie osobiste oraz podniety do działania twórczego i do odpowiedzialności; gdy pozbawia zajęcia wielu zatrudnionych dotąd pracowników lub, na skutek przesadnej fascynacji maszyną, czyni człowieka swoim niewolnikiem.

Jeśli biblijne słowa o «czynieniu sobie ziemi poddaną», skierowane do człowieka na początku, mają być rozumiane w kontekście całej epoki nowożytnej, epoki przemysłowej i postprzemysłowej – to niewątpliwie kryją one w sobie także stosunek do techniki, do owego świata mechanizmów i maszyn, które same są owocem pracy ludzkiego umysłu i historycznym potwierdzeniem panowania człowieka nad przyrodą...”

(Jan Paweł II, „Laborem exercens”, 5)

– Jakie szanse i zagrożenia przynosi ze sobą rozwój techniczny?

Grupa 1

„Społeczność ludzka nie może być dobrze zorganizowana ani wytwarzać odpowiedniej ilości dóbr, jeśli jest pozbawiona ludzi sprawujących prawowitą władzę... Władzą nazywa się upoważnienie, na mocy którego osoby lub instytucje nadają prawa i wydają polecenia ludziom oraz oczekują z ich strony posłuszeństwa” (KKK 1897).

Podaj istotne elementy definicji władzy.

Grupa 2

„Każda wspólnota ludzka potrzebuje władzy, która by nią rządziła. Ma ona swoją podstawę w naturze ludzkiej. Jest konieczna dla jedności państwa. Jej rola polega na zapewnieniu, na ile to możliwe, dobra wspólnego społeczności” (KKK 1898).

– Jaka jest rola władzy?

Grupa 3

„Każdy niech będzie poddany władzom, sprawującym rządy nad innymi. Nie ma bowiem władzy, która by nie pochodziła od Boga, a te, które są, zostały ustanowione przez Boga” (Rz 13,1-2).

– Jaki jest, według św. Pawła, rodowód wszelkiej władzy?

Grupa 4

„Władza jest sprawowana w sposób prawowity tylko wtedy, gdy troszczy się o dobro wspólne danej społeczności i jeśli do jego osiągnięcia używa środków moralnie dozwolonych” (KKK 1903).

– Kiedy władza jest prawowita?

Grupa 5

„Leon XIII w jednym z punktów encykliki *Rerum novarum* przedstawia organizację społeczeństwa opartą na trzech władzach – prawodawczej, wykonawczej, sądowniczej. (...) Ten porządek odzwierciedla realistyczną wizję społecznej natury człowieka, która wymaga odpowiedniego prawodawstwa dla ochrony wolności wszystkich. Dlatego jest wskazane, by każda władza była równoważona przez inne władze i inne zakresy kompetencji, które by je utrzymywały we właściwych granicach. Na tym właśnie polega zasada «państwa praworządnego», w którym najwyższą władzę ma prawo, a nie samowola ludzi” (Jan Paweł II, „Centesimus annus”, 44).

– Kiedy państwo jest praworządne?

Grupa 6

„A Jezus przywołał ich do siebie i rzekł do nich: Wiecie, że ci, którzy uchodzą za władców narodów, uciskają je, a ich wielcy dają im odczuć swą władzę. Nie tak będzie między wami. Lecz kto by między wami chciał się stać wielkim, niech będzie sługą waszym. A kto by chciał być pierwszym między wami, niech będzie niewolnikiem wszystkich. Bo i Syn Człowieczy nie przyszedł, aby Mu służono, lecz żeby służyć i dać swoje życie na okup za wielu” (Mk 10,42-45).

– Jakie jest chrześcijańskie spojrzenie na istotę władzy?

Grupa 1

Przeczytajcie podane cytaty i rozważcie ich sens. Następnie na podstawie cytatów i własnych przemyśleń uzupełnijcie zdania niedokończone.

„Pamiętaj o tym, że twoje swobodne i wolne od zajęć chwile obciążone są największymi zadaniami i odpowiedzialnością” (św. Augustyn).

„Nie istnieje żadna boska amnestia, która zwalnia cię od nieustannego stawania się” (A. de Saint-Exupéry).

1. Nasze swobodne i wolne od zajęć chwile obciążone są największą odpowiedzialnością, ponieważ:

- .....
- .....
- .....

2. Nasza odpowiedzialność za czas wolny powinna się wyrażać w:

- .....
- .....
- .....

3. „Nieustannie się stawać” to inaczej:

- .....
- .....
- .....

Grupa 2

Przeczytajcie podane cytaty i rozważcie ich sens. Następnie na podstawie cytatów i własnych przemyśleń uzupełnijcie zdania niedokończone.

„Każda praca zmierza do wypoczynku, do stworzenia takiej chwili, w której pracownik, po zaspokojeniu wszystkich swoich potrzeb w pokoju i ciszy zadowolenia, może poznać, że nie samym chlebem żyje człowiek” (S. Wyszyński, Duch pracy ludzkiej).

„Dzień świąteczny ma przypomnieć, że oprócz pracy doczesnej są jeszcze inne prace w winnicy własnej duszy” (S. Wyszyński, Duch pracy ludzkiej).

1. Wypoczynek jest jak ....., bo.....
.....:

- .....
- .....
- .....

2. Nie samym chlebem żyje człowiek, tzn.:

- .....
- .....
- .....

3. Pracować w winnicy własnej duszy to inaczej:

- .....
- .....
- .....

4. Czas wolny, dzień świąteczny, jest potrzebny do:

- .....
- .....
- .....

Grupa 3

Przeczytajcie podane cytaty i rozważcie ich sens. Następnie na podstawie cytatów i własnych przemyśleń uzupełnijcie zdania niedokończone.

„Także zwierzęta i rzeczy nieożywione sławią Cię ustami tych, którzy się im przypatrują. Nasze dusze bowiem, gdy omdlewają w znużeniu, wspierają się na rzeczach, które stworzyłeś, aby podźwignąć się ku Tobie, który tak cudownie je stworzyłeś – a tam, u Ciebie, jest prawdziwe odetchnienie i prawdziwa moc” (św. Augustyn, Wyznania).

„Nawet gdy my jesteśmy na urlopie, Pan Bóg na pewno na wakacje nie jedzie” (Jan Paweł II, w: ks. bp Józef Stimpfle, Elementarz rodziny katolickiej).

1. W naszym czasie wolnym można spotkać się z Bogiem poprzez:

- .....
- .....
- .....

2. W czasie wypoczynku należy pamiętać o:

- .....
- .....
- .....

Grupa 4

Przeczytajcie podany cytat i rozważcie jego sens. Następnie na podstawie cytatu i własnych przemyśleń uzupełnijcie zdania niedokończone.

„Bo odpoczywać – jak wspaniale etymologicznie wykazał nasz wielki poeta, Cyprian Kamil Norwid – to znaczy: od-poczynać. (...) Człowiek musi odnaleźć siebie, odbudować siebie, odzyskać siebie (...). jest człowiek obrazem Boga żywego! – na obraz Boży go stworzył. Odzyskując więc siebie, odnajduje, kiedy wchodzi w ten obraz, kiedy odnajduje swoją boskość!” (kard. Karol Wojtyła – 27 maja 1978, Piekary Śląskie, w: Stefan Wyszyński, Duch pracy ludzkiej).

1. Odpoczynek powinien służyć do:

- .....
- .....
- .....

2. Odnajdować w sobie boskość to inaczej:

- .....
- .....
- .....

Grupa 5

Przeczytajcie podany cytat i rozważcie jego sens. Następnie na podstawie cytatu i własnych przemyśleń uzupełnijcie zdania niedokończone.

„Chodzi o to, ażeby wypoczynek nie był odejściem w próżnię, aby był wypełniony spotkaniem. Mam na myśli – i owszem – spotkanie z przyrodą, z górami, morzem i lasem. Człowiek w umiejętnym obcowaniu z przyrodą odzyskuje spokój, ucisza się wewnątrz, ale to jeszcze nie wszystko, co można powiedzieć o odpoczynku. Trzeba, ażeby został on wypełniony nową treścią, jaka wyraża się w symbolu «Maria». «Maria» oznacza spotkanie z Chrystusem, spotkanie z Bogiem. Oznacza otwarcie wewnętrznego wzroku duszy na Jego obecność w świecie, otwarcie wewnętrznego słuchu na Słowa Jego Prawdy” (Jan Paweł II, Castel Gandolfo, 20 lipca 1980, w: Stanisław Stolarczyk, Papież, jakiego nie znamy).

1. Istota wypoczynku polega na:

- .....
- .....
- .....

2. Zmarnowany czas wolny to taki, który:

- .....
- .....
- .....

„Patrz!	Kładę dziś przed tobą	życie i szczęście,	śmierć i nieszczęście...
Biorę dziś przeciwko wam	świadków, niebo i ziemię,	kładę przed wami życie i śmierć,	błogosławieństwo i przekleństwo.
Wybierajcie więc życie,	abyście żyli wy	i wasze potomstwo”	(Pwt 30,15- 20).

„Patrz!	Kładę dziś przed tobą	życie i szczęście,	śmierć i nieszczęście...
Biorę dziś przeciwko wam	świadków, niebo i ziemię,	kładę przed wami życie i śmierć,	błogosławieństwo i przekleństwo.
Wybierajcie więc życie,	abyście żyli wy	i wasze potomstwo”	(Pwt 30,15- 20).

Curriculum Vitae

Dane osobowe
Imię i nazwisko:
Data urodzenia:
Adres:

Doświadczenie zawodowe obecnie

Stanowisko, miejsce pracy

- .....
- .....
- .....
- .....
- .....
- .....

Wykształcenie

Kierunek: .....

Specjalność: .....

Temat pracy: .....

Umiejętności

Języki obce

Informacje dodatkowe

Zainteresowania

.....
.....
.....

Grupa 1

– Przygotujcie kampanię dotyczącą poniższego hasła i tekstu, może być w formie filmu, spotu reklamowego, slajdów, demotywatorów itp.

Wy jesteście nowym pokoleniem apostołów

Budować życie na Chrystusie, przyjmując z radością Jego słowo oraz realizując Jego nauczanie — taki powinien być wasz program, młodzi trzeciego tysiąclecia! Musi nastać nowe pokolenie apostołów, obierających za swój fundament słowo Chrystusa, zdolnych odpowiadać na wyzwania naszych czasów i gotowych wszędzie głosić Ewangelię. O to prosi was Pan, do tego zachęca was Kościół, tego od was oczekuje świat, nawet jeżeli o tym nie wie! A jeżeli Jezus was powołuje, nie bójcie się odpowiedzieć Mu wielkodusznie, zwłaszcza wtedy, gdy wam proponuje, byćście poszli za Nim w życiu konsekrowanym lub kapłańskim. Nie bójcie się! Zaufajcie Mu, a nie zawiedziecie się.

(Orędzie Benedykta XVI na XXI Światowy Dzień Młodzieży 2006 r.)

Grupa 2

– Przygotujcie kampanię dotyczącą poniższego hasła i tekstu, może być w formie filmu, spotu reklamowego, slajdów, demotyatorów itp.

Nie ma miłości bez czystości

Drugą dziedziną, w której wasza miłość winna się wyrażać, a wy w niej wzrastać, jest przygotowanie do czekającej was przyszłości. Jeśli jesteście narzeczonymi, Bóg ma plan miłości związany z waszą przyszłością w małżeństwie i rodzinie; jest zatem rzeczą istotną, byście ten plan z pomocą Kościoła odkrywali, wolni od rozpowszechnionego uprzedzenia, według którego chrześcijaństwo ze swoimi przykazaniami i zakazami nie pozwala cieszyć się miłością, a zwłaszcza, że utrudnia pełne zaznawanie szczęścia, jakiego mężczyzna i kobieta szukają we wzajemnej miłości. Miłość mężczyzny i kobiety daje początek rodzinie ludzkiej, a para, którą tworzą mężczyzna i kobieta, ma swój fundament w pierwotnym zamysłu Boga (por. Rdz 2, 18-25). Uczenie się miłości we dwoje to wspaniałe doświadczenie, wymagające jednak trudnych przygotowań. Okres narzeczeństwa, zasadniczy dla formowania się pary młodych, jest czasem oczekiwania i przygotowania, który należy przeżywać w czystości gestów i słów. Pozwala to dojrzeć do wzajemnej miłości, trosce i wrażliwości na potrzeby drugiego; pomaga uczyć się panowania nad sobą, coraz większego wzajemnego szacunku — owych cech prawdziwej miłości, która nie szuka przede wszystkim własnego zaspokojenia ani własnego dobra. W czasie wspólnej modlitwy proście Pana, by strzegł waszej miłości, pogłębiał ją i oczyszczał ze wszelkiego egoizmu. Nie wahajcie się odpowiedzieć wielkodusznie na wezwanie Pana, ponieważ małżeństwo chrześcijańskie jest prawdziwym powołaniem w Kościele. Drodzy chłopcy i drogie dziewczęta, bądźcie także gotowi powiedzieć «tak», jeśli Bóg was powołuje, byście poszli za Nim drogą kapłaństwa służebnego lub życia konsekrowanego. Wasz przykład doda odwagi wielu waszym rówieśnikom, szukającym prawdziwego szczęścia.

(Orędzie Benedykta XVI na XXII Światowy Dzień Młodzieży 2007 r.)

Grupa 3

– Przygotujcie kampanię dotyczącą poniższego hasła i tekstu, może być w formie filmu, spotu reklamowego, slajdów, demotyatorów itp.

Boże Przykazania – to szkoła prawdziwej wolności

Jezus przypomina bogatemu młodzieńcowi dziesięcioro przykazań jako warunek konieczny, by «osiągnąć życie wieczne». Są one zasadniczymi punktami odniesienia, pozwalającymi żyć w miłości, wyraźnie odróżniać dobro od zła i wypracowywać solidny i trwały plan swojego życia. Również i was Jezus pyta, czy znacie przykazania, czy troszczycie się o to, by kształtować wasze sumienia według Bożego prawa, czy stosujecie je w życiu.

Oczywiście są to pytania niezgodne z dzisiejszą mentalnością, która ukazuje wolność pozbawioną wartości, zasad, obiektywnych norm i zachęca do odrzucenia wszelkich ograniczeń chwilowych pragnień. Ale przyjęcie tego punktu widzenia, zamiast prowadzić do prawdziwej wolności, powoduje, że człowiek staje się niewolnikiem samego siebie, swoich chwilowych pragnień, bożków, takich jak władza, pieniądze, niepohamowane żądze i pokusy świata, czyniąc go niezdolnym do tego, by pójść drogą swego wrodzonego powołania do miłości.

Bóg daje nam przykazania, bo chce nas wychować do prawdziwej wolności, bo chce razem z nami budować królestwo miłości, sprawiedliwości i pokoju. Słuchanie ich i stosowanie w życiu nie oznacza alienacji, ale znalezienie drogi prawdziwej wolności i miłości, ponieważ przykazania nie ograniczają szczęścia, ale pokazują, jak je znaleźć. Na początku rozmowy z bogatym młodzieńcem Jezus przypomina, że prawo dane przez Boga jest dobre, ponieważ «Bóg jest dobry».

(Orędzie Benedykta XVI na XXV Światowy Dzień Młodzieży 2010 r.)

Grupa 4

– Przygotujcie kampanię dotyczącą poniższego hasła i tekstu, może być w formie filmu, spotu reklamowego, slajdów, demotyatorów itp.

Wiara nie jest dla samotników

Wtedy Jezus zawołał: «Uwierzyłeś dlatego, że Mnie ujrzałeś? Błogosławieni, którzy nie widzieli, a uwierzyli» (J 20, 29). On ma na myśli drogę Kościoła, zbudowanego na wierze naocznych świadków — apostołów. Rozumiemy zatem, że nasza osobista wiara w Chrystusa, zrodzona z dialogu z Nim, jest złączona z wiarą Kościoła. Nie jesteśmy odosobnionymi wierzącymi, lecz przez chrzest jesteśmy członkami tej wielkiej rodziny, i to właśnie wiara wyznawana przez Kościół daje pewność naszej wierze osobistej. *Credo*, które wyznajemy podczas niedzielnej Mszy św. chroni nas przed niebezpieczeństwem wiary w innego Boga niż Ten, którego objawił nam Jezus. «Każdy wierzący jest jakby ogniwem w wielkim łańcuchu wierzących. Nie mogę wierzyć, jeśli nie będzie mnie prowadziła wiara innych, a przez moją wiarę przyczyniam się do prowadzenia wiary innych» (Katechizm Kościoła katolickiego, 166). Dziękujmy Panu nieustannie za dar Kościoła; dzięki niemu pewnie rozwijamy wiarę, która daje nam prawdziwe życie (por. J 20, 31).

(Orędzie Benedykta XVI na XXVI Światowy Dzień Młodzieży 2011 r.)

Grupa 5

– Przygotujcie kampanię dotyczącą poniższego hasła i tekstu, może być w formie filmu, spotu reklamowego, slajdów, demotyatorów itp.

Radośni chrześcijanie, to wiarygodni chrześcijanie

Niekiedy chrześcijaństwo jest przedstawiane jako wizja życia, która ogranicza naszą wolność, sprzeciwia się naszym pragnieniom szczęścia i radości. Ale jest to dalekie od prawdy! Chrześcijanie są ludźmi naprawdę szczęśliwymi, bo wiedzą, że nigdy nie są sami. Wiedzą, że są zawsze w rękach Boga. Przede wszystkim do was, młodzi uczniowie Chrystusa, należy pokazywanie światu, że wiara przynosi radość i prawdziwe, pełne i trwałe szczęście. Jeśli zaś chrześcijański styl życia wydaje się czasem ponury i nudny, powinniście jako pierwsi ukazywać radosne i szczęśliwe oblicze wiary. Ewangelia jest «dobrą nowiną», że Bóg nas kocha i że każdy z nas jest dla Niego ważny. Pokazujcie światu, że właśnie tak jest!

Bądźcie więc pełnymi zapału misjonarzami nowej ewangelizacji! Nieście tym, którzy cierpią, tym, którzy poszukują, radość, jaką pragnie dać Jezus. Wnoście ją do waszych rodzin, szkół i uniwersytetów, do miejsc pracy i grup przyjaciół, tam, gdzie mieszkacie. Zobaczycie, że jest ona zaraźliwa. I otrzymacie stokroć więcej: radość zbawienia dla siebie i radość, jaką daje obserwowanie miłosierdzia Boga, działającego w ludzkich sercach. W dniu waszego ostatecznego spotkania z Panem usłyszycie od Niego: «Dobrze, sługo dobry i wierny! (...) wejdź do radości twego pana!» (Mt 25, 21).

(Orędzie Benedykta XVI na XXVII Światowy Dzień Młodzieży 2012r.)

Grupa 6

– Przygotujcie kampanię dotyczącą poniższego hasła i tekstu, może być w formie filmu, spotu reklamowego, slajdów, demotyatorów itp.

Misjonarze nowej ewangelizacji

Kościół liczy również na was, kontynuując tę misję ewangelizacji. Drodzy młodzi, wy jesteście pierwszymi misjonarzami wśród swych rówieśników! Pod koniec Powszechnego Soboru Watykańskiego II, którego 50. rocznicę obchodzimy w tym roku, sługa Boży Paweł VI powierzył chłopcom i dziewczętom świata Orędzie, które rozpoczynało się tymi słowami: «To do was, młodzi mężczyźni i kobiety całego świata, Sobór chce skierować swe ostatnie przesłanie. Albowiem to wy przejmiecie pochodnię z rąk swych rodziców i będziecie żyli w świecie w okresie największych przemian w jego historii. To wy, przejmując to, co najlepsze, z przykładu i nauczania waszych rodziców i waszych nauczycieli, ukształtujecie społeczeństwo jutra: uratujecie się lub zginiecie z nim». I zakończył wezwaniem: «Budujcie z entuzjazmem świat lepszy od obecnego!»

Chciałbym zwrócić uwagę na dwie dziedziny, którym winniście poświęcić więcej uwagi w swej działalności misyjnej. Pierwsza to dziedzina społecznego przekazu, a zwłaszcza świat Internetu. Jak już miałem okazję wam powiedzieć, drodzy młodzi, «uważajcie za swój obowiązek wprowadzanie w kulturę tego nowego środowiska komunikacyjno-informatycznego wartości, na których opiera się wasze życie! (...) Szczególnie do was, młodych, którzy z naturalną niemal łatwością posługujecie się tymi nowymi środkami komunikacji, należy zadanie ewangelizacji tego ‚cyfrowego kontynentu’»

(Orędzie Benedykta XVI na XXVIII Światowy Dzień Młodzieży 2013r.)

Materiały dla katechety

- 1927** Joseph Ratzinger urodził się 16 kwietnia (Wielka Sobota) w Marktl am Inn i został tego samego dnia ochrzczony. Jego ojciec był oficerem policji i pochodził z tradycyjnej rodziny wiejskiej z Dolnej Bawarii. Jako wiejski policjant, ojciec często przenoszony był z miejsca na miejsce, a z nim wędrowała cała rodzina. Joseph ochrzczony został w kościele św. Oswalda w Marktl w dniu urodzin. Chrztu udzielił mu ks. Joseph Stangl - wikariusz parafii.
- 1929** Rodzina Ratzingera przeprowadza się do Tittmoning, małego miasteczka nad rzeką Salzach, przy granicy austriackiej.
- 1932** Grudzień: Z powodu głośno wyrażanej przez ojca krytyki nazizmu rodzina zostaje przesiedlona do Aschau am Inn, u stóp Alp.
- 1937** Ojciec Josepha przechodzi na emeryturę i przeprowadza się z rodziną do Hufschlag, w pobliżu miasta Traunstein (przy granicy austriackiej). Tam też Joseph spędzi swoje młodzieńcze lata i okres nauki w klasycznym gimnazjum. 9 czerwca 1937 Joseph przyjął sakrament bierzmowania z rąk kard. Michaela von Faulhabera.
- 1939** Ratzinger wstępuje do seminarium niższego w Traunstein. Czas wojny jest dla niego doświadczeniem trudności i prześladowań Kościoła związanych z reżimem faszystowskim; wspomina między innymi, jak jego proboszcz pobity został przez hitlerowców przed odprawieniem Mszy, a także ogólnie panującą atmosferę wrogą Kościołowi katolickiemu.
- 1943** Joseph, razem z całą klasą seminaryjną, zostaje wcielony do Flak [oddział obrony przeciwlotniczej]. Przez trzy dni tygodniowo może jednak nadal uczęszczać do Maximilians-Gymnasium w Monachium.
- 1944** Wrzesień: osiągnąwszy wiek poborowy, Joseph Ratzinger zostaje zwolniony z Flak i wraca do domu, a następnie zostaje wcielony do niesławnego Legionu Austriackiego („fanatyczni ideologowie, którzy pastwili się nad nami bez zmiłowania”).
- Listopad: Ratzinger przechodzi podstawowe szkolenie piechoty wojskowej. Ze względów zdrowotnych zwolniony jest ze znacznej części obowiązków.
- 1945** Wiosna: gdy zbliżają się alianci, Ratzinger ucieka z armii i zmierza do Traunstein. Amerykanie po przybyciu do jego wsi urządzają kwaterę w domu Ratzingerów. Joseph jako żołnierz niemiecki dostaje się do obozu jenieckiego.
- 19 czerwca: Joseph zwolniony z obozu wraca do Traunstein; w lipcu wraca także jego brat Georg.
- Listopad: Joseph i jego brat Georg ponownie wstępują do seminarium.
- 1947** Joseph Ratzinger wstępuje do *Herzogliches Georgianum*, instytutu teologicznego związanego z Uniwersytetem w Monachium. Uczestniczy także w wykładach szkoły wyższej w Freising.

- 1951** 29 czerwca: Georg and Joseph Ratzinger przyjmują święcenia kapłańskie w katedrze w Freising. Święceń udziela im kard. Faulhaber.
- 1953** Lipiec: Ratzinger otrzymuje tytuł doktora teologii na Uniwersytecie w Monachium. Tytuł jego pracy doktorskiej to: *Volk und Haus Gottes in Augustins Lehre von der Kirche* [Lud i dom Boży w nauczaniu św. Augustyna na temat Kościoła]. Swoją habilitację Ratzinger poświęca teologii historii i objawienia u św. Bonawentury.
- 1957** Zostaje profesorem uniwersyteckim i wykłada teologię dogmatyczną oraz fundamentalną w wyższej szkole teologicznej i filozoficznej w Freising.
- 1959** 15 kwietnia: Ratzinger otrzymuje katedrę profesorską (teologia fundamentalna) na uniwersytecie w Bonn.
23 sierpnia: umiera ojciec Josepha.
- 1962** Ratzinger obecny jest na wszystkich sesjach II Soboru Watykańskiego jako *peritus*, czyli główny doradca teologiczny kard. Josepha Fringsa z Kolonii. To doświadczenie uważa za niezwykle cenne i zasadniczo wpływające na późniejsze życie. Uważa je za potwierdzenie swojego powołania jako teologa. W następnych latach ukazują się jego liczne publikacje teologiczne.
- 1963** Ratzinger przenosi się na uniwersytet w Münster.
16 grudnia: umiera matka Josepha.
- 1966** Ratzinger otrzymuje drugą katedrę teologii dogmatycznej na Uniwersytecie w Tübingen. Ta nominacja popierana była przez innego wybitnego teologa - Hansa Künga. Ratzinger pierwszy raz spotkał się z Küngiem w 1957 r. na kongresie teologicznym w Innsbrucku, niedługo po recenzowaniu pracy doktorskiej Künga nt. Karla Bartha.
- 1968** Fala demonstracji studenckich ogarnia Europę, a na uniwersytecie w Tübingen modny staje się marksizm, wywierając wpływ nie tylko na studentów, ale także na wielu wykładowców. Będąc świadkiem podporządkowania religii politycznej ideologii marksizmu, Ratzinger zauważa:
Była to instrumentalizacja dokonana przez tyrańskie, brutalne i okrutne ideologie. To doświadczenie pozwoliło mi zrozumieć, że należy się sprzeciwiać nadużywaniu wiary właśnie po to, aby podtrzymać intencje Soboru. [Sól ziemi].
- 1969** Zbulwersowany zetknięciem z radykalną ideologią w Tübingen, Ratzinger wraca do Bawarii, przyjmując posadę wykładowcy na Uniwersytecie w Regensburgu. Zostaje później dziekanem, wice-rektorem, a następnie teologicznym doradcą biskupów niemieckich.
- 1972** Ratzinger, Hans Urs von Balthasar, Henry De Lubac i inni powołują katolickie pismo teologiczne *Communio*, katolicki kwartalnik katolickiej teologii i kultury.

- 1977** 24 marca Ratzinger otrzymuje nominację na arcybiskupa Monachium i Freising. Jego kierownik duchowy zaleca mu przyjęcie urzędu i wskazuje mu motto biskupie z 3 listu św. Jana: „Współpracownik prawdy”, uzasadniając to:
Po pierwsze, wydawało się ono być powiązaniem mojego wcześniejszego zadania jako nauczyciela oraz mojej nowej misji. Pomimo wszystkich różnic w modalności, chodziło o to samo: iść za prawdą, być w jej służbie. W dzisiejszym świecie temat prawdy niemal zanikł, ponieważ prawda wydaje się czymś zbyt wielkim dla człowieka, a jednak wszystko się rozpada, gdy nie ma prawdy [Kamienie milowe, p. 153].
28 maja: konsekracja biskupia.
27 czerwca - Ratzinger otrzymuje od papieża Pawła VI godność kardynała. Tytuły: kościoła podmiejskiego Velletri-Segni (5.04.1993), a następnie podmiejskiego kościoła Ostii (30.11.2002).
- 1980** Ratzinger zostaje wyznaczony przez papieża Jana Pawła II na przewodniczącego Nadzwyczajnego Synodu Biskupów nt. świeckich. Niedługo potem papież prosi go o przyjęcie przewodnictwa Kongregacji Wychowania Katolickiego. Ratzinger odmawia, uważając, że nie powinien tak szybko opuszczać swojej stolicy biskupiej w Monachium.
- 1981** 25 listopada, Ratzinger otrzymuje od papieża Jana Pawła II propozycję objęcia funkcji Prefekta Kongregacji Nauki Wiary, którą tym razem przyjmuje. Zostaje także Przewodniczącym Komisji Biblijnej oraz Międzynarodowej Papieskiej Komisji Teologicznej.
- 1986-1992** Jest Przewodniczącym Komisji przygotowującej Katechizm Kościoła katolickiego, co oznacza 6 lat bardzo intensywnej pracy.
- 1998** 6 listopada Ratzinger otrzymuje nominację na wice-dziekana Kolegium Kardynałów.
- 2002** 30 listopada Jan Paweł II, potwierdza jego wybór (przez kardynałów biskupów) jako dziekana Kolegium Kardynałów.
- 2005** Jako dziekan Kolegium Kardynałów przewodniczy obradom Kolegium po śmierci papieża Jana Pawła II 2.04.2005 19 kwietnia, kard. Ratzinger wybrany zostaje na Biskupa Rzymu i przyjmuje imię Benedykta XVI.
- 2013** 11 lutego 2013 papież Benedykt XVI ogłosił, że po rozważeniu w sumieniu swego stanu zdrowia i sił z dniem 28 lutego rezygnuje z posługi papieskiej: o godz. 20:00 tego dnia rozpoczyna się okres *sede vacante*.

http://www.opoka.org.pl/nauczanie/papiez/benedykt_xvi/biografia.html

Tajemnice radosne (część pierwsza)	Tajemnice światła (część druga)
1. Zwiastowanie Najświętszej Maryi Pannie – Łk 1,26-38	1. Chrztost Pana Jezusa w Jordanie – Łk 3,21-22
2. Nawiedzenie Świętej Elżbiety – Łk 1,39-56	2. Objawienie się Pana Jezusa na weselu w Kanie Galilejskiej – J 2,1-11
3. Narodzenie Pana Jezusa – Łk 2,1-20	3. Głoszenie królestwa Bożego i wzywanie do nawrócenia – Mt 4,17
4. Ofiarowanie Pana Jezusa – Łk 2,22-40	4. Przemienienie na górze Tabor – Łk 9,28-36
5. Znalezienie Pana Jezusa w świątyni – Łk 2,41-50	5. Ustanowienie Eucharystii – Łk 22,19-20
Tajemnice bolesne (część trzecia)	Tajemnice chwalebne (część czwarta)
1. Modlitwa w Ogrójcu – Łk 22,39-46	1. Zmartwychwstanie Pana Jezusa – Mt 28,1-10
2. Biczowanie – Mk 15,15	2. Wniebowstąpienie Pana Jezusa – Dz 1,1-11
3. Cierniem ukoronowanie – J 19,1-3	3. Zesłanie Ducha Świętego – Dz 2,1-13
4. Dźwiganie krzyża – Łk 23,26-32	
5. Męka i śmierć na krzyżu – Łk 23,33-49	

4. Wniebowzięcie Najświętszej Maryi Panny

„Na koniec Niepokalana Dziewica, zachowana wolną od wszelkiej winy pierworodnej, dopełniwszy biegu życia ziemskiego, z ciałem i duszą wzięta została do chwały niebieskiej i wywyższona przez Pana panujących oraz Zwycięzcy grzechu i śmierci” (KK 59).

5. Ukoronowanie Najświętszej Maryi Panny

„Rozważ, jak bardzo słusznym było, że jeszcze przed wniebowzięciem przedziwne imię Maryi zajaśniało na całej ziemi; że zanim wielkość Maryi dosięgła nieba, niezwykła Jej sława rozeszła się na wszystkie strony. Wypadało bowiem, aby również ze względu na chwałę swego Syna Matka Dziewica najpierw zakrólowała na ziemi, a potem weszła do chwały niebios; gdy zatem Królowa dziewic pośród radości aniołów, wesela archaniołów, okrzyków niebian została wzięta do nieba przez Boga i swojego Syna, Króla królów, wtedy spełniło się proroctwo psalmisty, który mówił do Pana: «Królowa stoi po Twojej prawicy, w szacie wzorzystej i złotogłowiu»” (kazanie św. Amadeusza, biskupa Lozanny).

„Mówi się o różańcu, że ma być bronią w walce; zakonnik nosi go przy pasie zamiast miecza. Warto jednak spojrzeć na różaniec od trochę innej strony. Może najlepiej ten inny sposób patrzenia na różaniec oddaje scena znalezienia Jezusa w świątyni. Jest to tajemnica zgubienia i odnalezienia.

Jezus się zgubił. Maryja po odnalezieniu pyta Go, dlaczego tak się stało. Chce wiedzieć. Ale Jezus odpowiada: «Czemuście mnie szukali? Czyż nie wiedzieliście, że powinienem być w tym, co należy do Ojca?» Ta odpowiedź przerasta Maryję, Ona nie rozumie słów Jezusa. Jednak ewangelista pisze, że «wiernie zachowywała je w swoim sercu». Mimo że nie rozumiała, zachowała w pamięci. I to jest właśnie różaniec. Kiedy go odmawiamy, następuje konfrontacja naszego doświadczenia wiary i tego, kim jest Jezus. Wkraczamy w rzeczywistość, która nas przerasta i pytamy: jak to? dlaczego? Czasem chcielibyśmy uciec...

A Maryja «zachowywała w pamięci», mimo że nie rozumiała. Aż przyszedł czas, kiedy zrozumiała. Różaniec uczy nas takiej właśnie postawy wobec Boga i tego, co On do nas mówi. Czasem dopiero po roku, dwóch czy nawet później to zrozumiemy. Maryja uczy umiejętności przyjęcia rzeczywistości i cierpliwego oczekiwania na wyjaśnienie. Błogosławieni ubodzy, którzy do końca nie wiedzą wsłuchani raczej w słowo Boże niż w swoje myśli.

Odnalezienie Pana Jezusa w świątyni niesie w sobie jeszcze jedną treść, która pomaga nam w zrozumieniu znaczenia różańca. Zwróćmy uwagę na opisaną przez ewangelistę postawę Jezusa: «Potem poszedł z nimi, wrócił do Nazaretu i był im poddany. (...) Jezus zaś czynił postępy w mądrości, w latach i w łasce u Boga i u ludzi». Jest to przedziwna tajemnica, że mądrości nie nabywa się w jednym momencie, niejako na zawołanie, jak np. wiedzy.

Różaniec wprowadza nas w mądrość. Zanurzamy się ciągle w tych samych tajemnicach, ale za każdym razem w inny sposób. Bo my za każdym razem jesteśmy inni. Duch Święty, który dotyka nas tymi tajemnicami, przemienia nas i czyni coraz bardziej mądrymi. Dzięki temu, że te tajemnice są ciągle w naszym sercu, wzrastamy w mądrości.

Różaniec jest modlitwą dla wszystkich ludzi. Jakie to wspaniałe, że każdy może się na nim modlić. Nie ma znaczenia ani dojrzałość intelektualna, ani głębia duchowa, każdy z nas może się modlić na swoim poziomie.

Warto zwrócić uwagę na trzy poziomy modlitwy różańcowej. Pierwszy to po prostu odmawianie «zdrowasiek» i «Ojcie nasz» w duchu wiary. Nie jest to ślepe powtarzanie, nie jest to wschodnie mantrowanie, używane jak zaklęcie. Jest to powtarzanie z wiarą. Spotkałem osoby, które na tym poziomie się modlą. Nie wchodzi nawet na poziom rozważań poszczególnych tajemnic. Nie lekceważyłbym tego rodzaju modlitwy. Powtarzanie z wiarą jest łącznością z Duchem Świętym. Bywa,

że jesteśmy bardzo zmęczeni i nie jesteśmy w stanie rozważać czegokolwiek. Wtedy już samo wzięcie różańca do ręki i odmawianie «zdrowasiek» z wiarą, że Maryja jest ze mną i dopełnia tego, czego mnie brakuje, jest głęboką modlitwą. Najgłębszą, na jaką mnie wtedy stać. Ten poziom modlitwy nazwałbym poziomem woli, ponieważ wypływa z naszej chęci spotkania się z Bogiem.

Drugi poziom dotyka naszego intelektu. To jest medytacja, czyli rozważanie tajemnic, zastanawianie się, co one oznaczają. Te rozważania mogą być bardziej lub mniej głębokie, bardziej lub mniej obrazowe, w zależności od tego, jakie kto ma możliwości i jak potrafi w danej chwili te możliwości wykorzystać.

Trzeci poziom to poziom głębi serca. Serce to coś więcej niż moja wola, mój rozum, moja wyobraźnia. Dzięki sercu mogę się zanurzyć w tajemnicy i trwać. Jest to postawa adoracji (kontemplacji). Wchodzimy w tajemnice, ale praktycznie nie rozważamy już ich. «Zdrowaśki» nas niosą. Nie są żadną treścią do rozważania, czasem wyznaczają co najwyżej czas trwania w tajemnicy. Ale bywa i tak, że wypadałoby już zakończyć to trwanie, a Duch Święty ciągle pozostawia nas w adoracji i trwamy tak dłużej niż czas jednej «dziesiątki». Duch Święty sam nas przeprowadza przez tajemnicę tak, jak chce.

Różaniec to modlitwa ewangeliczna, a Ewangelia to tych piętnaście tajemnic, które dobrze znamy. W różańcu możemy być z Jezusem wszędzie. Podczas Jego pracy w Nazarecie, w spotkaniu z Samarytanką czy na uczcie u Zacheusza. Jeśli tylko pozwolimy wieść się Duchowi Świętemu, On wprowadzi nas w różne momenty życia Jezusa i Maryi”.

(Andrzej Kamiński OP, „Modlitwa różańcowa”, List, 11/95)

– Kto to jest osoba świecka?

KKK 897 (porównaj także z ChL 9)

„Pod nazwą świeckich rozumie się... wszystkich wiernych chrześcijan nie będących członkami stanu kapłańskiego i stanu zakonnego prawnie ustanowionego w Kościele, mianowicie wiernych chrześcijan, którzy jako wcieleni przez chrzest w Chrystusa, ustanowieni jako lud Boży i uczynieni na swój sposób uczestnikami kapłańskiego, prorockiego i królewskiego urzędu Chrystusowego, ze swej strony sprawują właściwe całemu ludowi chrześcijańskiemu posłannictwo w Kościele i w świecie” (KKK 897).

– Jakie są zadania osób świeckich w Kościele?

KKK 898-900.2442 (porównaj także z ChL 23)

„Zadaniem ludzi świeckich, z tytułu właściwego im powołania, jest szukać królestwa Bożego, zajmując się sprawami świeckimi i kierując nimi po myśli Bożej... Szczególnym więc ich zadaniem jest tak rozświetlać wszystkie sprawy doczesne... i tak nimi kierować, aby się ustawicznie dokonywały i rozwijały po myśli Chrystusa i aby służyły chwale Stworzyciela i Odkupiciela” (KKK 898).

„Inicjatywa chrześcijan świeckich jest szczególnie konieczna, gdy chodzi o odkrywanie i poszukiwanie sposobów, by rzeczywistości społeczne, polityczne i ekonomiczne przeniknąć wymaganiami nauki i życia chrześcijańskiego” (KKK 899).

„Ponieważ świeccy, jak wszyscy wierni, wezwani są przez Boga do apostołstwa na mocy chrztu i bierzmowania, dlatego mają obowiązek i prawo, indywidualnie lub zjednoczeni w stowarzyszeniach, starania się, by orędzie zbawienia zostało poznane i przyjęte przez wszystkich ludzi na całej ziemi. Obowiązek ten jest tym bardziej naglący tam, gdzie jedynie przez nich inni ludzie mogą usłyszeć Ewangelię i poznać Chrystusa” (KKK 900).

„Do wiernych świeckich należy «ożywianie rzeczywistości doczesnych przez chrześcijańskie zaangażowanie; powinni oni okazać się tu świadkami i tymi, którzy wprowadzają pokój i sprawiedliwość»” (KKK 2442).

– Na czym polega udział świeckich w kapłańskiej, prorockiej i królewskiej misji Chrystusa?

KKK 901-913 (porównaj także z ChL 14)

Uczestnictwo świeckich w misji kapłańskiej

„Świeccy, jako poświęceni Chrystusowi i namaszczeni Duchem Świętym, w przedziwny sposób są powołani i przygotowani do tego, aby rodziły się w nich zawsze coraz obfitsze owoce Ducha. Wszystkie bowiem ich uczynki, modlitwy i apostołskie przedsięwzięcia, życie małżeńskie i rodzinne, codzienna praca, wypoczynek ducha i ciała, jeśli odbywają się w Duchu, a nawet utrapienia życia, jeśli cierpliwie są znoszone, stają się duchowymi ofiarami, miłymi Bogu przez Jezusa Chrystusa...” (KKK 901).

„W sposób szczególny w misji uświęcania uczestniczą rodzice, «prowadząc w duchu chrześcijańskim życie małżeńskie i podejmując chrześcijańskie wychowanie dzieci»” (KKK 902).

„Świeccy, którzy posiadają wymagane przymioty, mogą być przyjęci na stałe do posługi lektora i akolity. «Tam gdzie to doradza konieczność Kościoła, z braku szafarzy także świeccy, chociażby nie byli lektorami lub akolitami, mogą wykonywać pewne obowiązki w ich zastępstwie, mianowicie: posługę słowa, przewodniczenie modlitwom liturgicznym, udzielanie chrztu, a także rozdzielanie Komunii świętej, zgodnie z przepisami prawa»” (KKK 903).

Uczestnictwo świeckich w misji prorockiej Chrystusa

„Świeccy wypełniają swoją misję prorocką również przez ewangelizację, «to znaczy głoszenie Chrystusa... zarówno świadectwem życia, jak i słowem». W przypadku świeckich «ta ewangelizacja... nabiera swoistego charakteru i szczególnej skuteczności przez to, że dokonuje się w zwykłych warunkach właściwych światu». Tego rodzaju apostołstwo nie polega jednak na samym tylko świadectwie życia. Prawdziwy apostoł szuka okazji głoszenia Chrystusa również słowem, bądź to niewierzącym... bądź wierzącym” (KKK 905).

„Wierni świeccy, którzy są do tego zdolni i przygotowani, mogą wносить swój wkład w formację katechetyczną, w nauczanie świętej nauki i w wykorzystanie środków społecznego przekazu” (KKK 906).

„Stosownie do posiadanej wiedzy, kompetencji i zdolności, jakie posiadają, przysługuje im prawo, a niekiedy nawet obowiązek wyjawiania swego zdania świętym pasterzom w sprawach dotyczących dobra Kościoła oraz – zachowując nienaruszalność wiary i obyczajów, szacunek wobec pasterzy, biorąc pod uwagę wspólny pożytek i godność osoby – podawania go do wiadomości innym wiernym” (KKK 907).

Uczestnictwo świeckich w misji królewskiej Chrystusa

„Chrystus, przez swoje posłuszeństwo aż do śmierci, udzielił swoim wiernym daru królewskiej wolności, by «przez zaparcie się siebie oraz przez życie święte pokonywali w sobie samych panowanie grzechu».

Ten, kto utrzymuje w karności swoje ciało i kieruje swoją duszą, nie pozwalając, by była ona niepokojona namiętnościami, jest panem siebie; słusnie może być nazwany królem, ponieważ umie panować nad samym sobą; jest wolny i niezależny oraz nie poddaje się w niewolę grzechu” (KKK 908).

„Ponadto świeccy winni wspólnymi siłami tak uzdrawiać istniejące na świecie urzędnienia i warunki, jeśli one gdzieś skłaniają do grzechu, by to wszystko stosowało się do norm sprawiedliwości i raczej sprzyjało praktykowaniu cnót, niż mu przeszkadzało. Tak postępując, przepoją kulturę i dzieła ludzkie wartością moralną” (KKK 909).

– Dlaczego młodzież jest nadzieją Kościoła?

„Kościół nie może widzieć w młodych ludziach po prostu przedmiotu swojej duszpasterskiej troski. W rzeczywistości bowiem są oni, i do tego stale trzeba ich zachęcać, czynnym podmiotem, *aktywnymi uczestnikami ewangelizacji i twórcami społecznej odnowy*. Młodość jest czasem szczególnie intensywnego *odkrywania* własnego «ja» oraz snucia «planów życiowych», jest okresem wzrastania, które winno być wzrastaniem «w mądrości, w latach i w łasce u Boga i u ludzi»” (Łk 2, 52).

Jak stwierdzili ojcowie synodalni, «wrażliwość młodzieży głęboko reaguje na takie wartości, jak sprawiedliwość, niestosowanie przemocy i pokój. Serca młodych ludzi są otwarte na braterstwo, przyjaźń i solidarność. W największym stopniu mobilizuje ich to wszystko, co dotyczy jakości życia i ochrony przyrody. Są oni jednak także pełni niepokoju, rozczarowań, trosk i lęków panujących w świecie, a prócz tego narażeni na pokusy typowe dla ich wieku».

Kościół musi stale być ożywiany tą wielką miłością, jaką Jezus okazał młodzieńcowi z Ewangelii: «Jezus spojrział z miłością na niego» (Mk 10, 21). Dlatego nie przestaje głosić Jezusa Chrystusa i przepowiadać Jego Ewangelii, ukazując, że jest ona jedyną i wyczerpującą odpowiedzią na bezkompromisowe dążenia młodzieży oraz porywającym wezwaniem do osobistego pójścia za Chrystusem: «przyjdź i chodź za Mną» (Mk 10, 21), które zawiera w sobie zaproszenie do uczestnictwa w synowskiej miłości Syna do Ojca i w Jego misji zbawienia ludzkości (ChL 46).

Diecezja ..... L.p
Parafia ..... L.p. zapowiedzi
Adres ..... Data ślubu ..... godz. ....

P R O T O K Ó Ł ROZMÓW KANONICZNO-DUSZPASTERSKICH Z NARZECZONYMI PRZED ZAWarciEM MAŁŻEŃSTWA

I. Dane personalne

	narzeczony	narzeczona
1. a) Nazwisko, ew. nazwisko panieńskie		
b) Imiona		
c) Imię* i zawód ojca		
d) Imię*, nazwisko panieńskie i zawód matki		
e) Dowód osobisty (seria, nr, miejsce i data wydania)		
2. a) Data i miejsce urodzenia		
b) Data i adres parafii chrztu św.**		
c) Rok i parafia I Komunii św.		
d) Rok i parafia bierzmowania		
3. a) Miejsce i adres stałego zamieszkania		

*) *Zaznaczyć, jeżeli żyje*

**) *Sprawdzić zgodność z metryką chrztu św*

	narzeczony	narzeczona
b) Miejsce, czasokres i adres tymczasowego zamieszkania		
c) Miejsce, adres parafii i czasokres poprzedniego zamieszkania		
d) Miejsce i adres zamieszkania rodziców		
4. a) Stan cywilny (wolny/a, wdowiec/wdowa, cywilnie związany/a, rozwiedziony/a)		
b) Wykształcenie		
c) Zawód		
5. a) Wyznanie*		
b) Czy uznaje zasady moralności chrześcijańskiej?		
c) Czy rozumie potrzebę modlitwy, przystępowania do sakramentów św. i uczestniczenia we Mszy św.?		
d) Czy zamierza przed ślubem w sposób świadomy przystąpić do sakramentu pokuty i przyjąć Komunię św.?		
e) Czy ukończył(a) katechizację (podstawową, ponadpodstawową, przedmałżeńską)?		
6. a) Od jak dawna narzeczeni się znają?		

*) Jeżeli jedno z narzeczonych nie jest ochrzczone, zastosować pytania znajdujące się pod nr 21 i 22

	narzeczony	narzeczona
b) Czy i od kiedy są zaręczeni?		
c) Czy rodziny narzeczonych się znają?		
d) Czy rodzice lub opiekunowie wiedzą o zamiarze małżeństwa?		
e) Czy wyrażają zgodę?**) Jeżeli nie, dlaczego?		

II. Przeszkody małżeńskie

7. Przeszkoda niezdolności fizycznej (kan. 1084)

a) Czy narzeczony(a) nie ma wątpliwości co do stanu swojego zdrowia?		
b) czy uważa, że będzie mógł (mogła) mieć własne dzieci?		
c) Czy nie ma wątpliwości co do zdolności do współżycia małżeńskiego?		

8. Przeszkoda węzła małżeńskiego (kan. 1085)

a) Czy nie zawierał(a) małżeństwa kościelnego z inną osobą?		
b) Jeżeli tak, w jaki sposób małżeństwo to przestało istnieć*		

**) W obydwu wypadkach rodzice stwierdzają podpisem swoje stanowisko

*) Załączyć dokument

	narzeczony	narzeczona
c) Czy nie zawierał(a) związku cywilnego z inną osobą?		
d) Jeżeli tak, w jaki sposób związek ten przestał istnieć?		
e) Kiedy i dlaczego nastąpił rozwód?		
f) Czy z poprzedniego małżeństwa lub związku cywilnego wynikają zobowiązania względem współmałżonka, dzieci lub innych osób?		

9. Przeszkoda występku (kan. 1090)

a) Czy narzeczeni znali się przed śmiercią współmałżonka?		
b) Co było powodem śmierci?		
c) Czy któryś z narzeczonych nie jest współwinny tej śmierci?		

10. Przeszkoda pokrewieństwa (kan. 1091)

Czy narzeczeni są krewnymi i w jakim stopniu?		
---	--	--

11. Przeszkoda powinowactwa (kan. 1092)

Czy narzeczeni nie są powinowatymi w linii prostej?		
---	--	--

12. Przeszkoda przyzwoitości publicznej (kan. 1093)

	narzeczony	narzeczona
Czy nie istnieje między narzeczonymi pokrewieństwo naturalne?		

13. Przeszkoda pokrewieństwa prawnego (kan. 1094)

Czy między narzeczonymi nie zachodzi stosunek rodzicielstwa lub rodzeństwa na skutek adopcji prawnej?		
---	--	--

14. Przeszkoda święceń (kan. 1087)

Czy narzeczony nie przyjął święceń diakonatu lub kapłaństwa?		
--	--	--

15. Przeszkoda wieczystego i publicznego ślubu czystości (kan. 1088)

Czy narzeczeni nie składali wieczystego i publicznego ślubu czystości w instytucie zakonnym?		
--	--	--

III. Wady oświadczenia woli zawarcia małżeństwa

16. Jedność (wyłączność), nierozzerwalność, sakramentalność małżeństwa, dobro potomstwa (kan. 1055, paragrafy 1-2, 1056)

a) Czy chce zawrzeć małżeństwo zgodnie z nauką Kościoła jako jedno i nierozzerwalne do śmierci?		
---	--	--

narzeczony

narzeczona

b) Czy wewnętrznie zgadza się z nauką Kościoła co do nierozzerwalności i wierności? Jeżeli nie, dlaczego?		
c) Czy dopuszcza rozejście się w przypadku trudności w małżeństwie?		
d) Czy chce przyjąć potomstwo w małżeństwie?		
e) Czy przyjmuje zasady etyki katolickiej w planowaniu rodziny?		

17. Niezdolność do przyjęcia obowiązków małżeńskich (kan. 1095)

a) Czy w rodzinie nie było przypadków choroby psychicznej?		
b) Czy narzeczeni są przekonani o własnym zdrowiu psychicznym?		
c) Czy nie cierpią na przewlekłe lub dziedziczne choroby, o których wzajemnie nie wiedzą?		
d) Czy nie nadużywają alkoholu lub innych środków odurzających? Czy nie są od nich uzależnieni? Czy druga strona o tym wie?		

18. Warunek (kan. 1102)

narzeczony

narzeczona

a) Czy są stawiane jakieś wymagania, od których uzależnia się zawarcie lub trwanie małżeństwa?		
b) Czy wymagania te nie mają formy warunku?		
c) Jakie jest stanowisko drugiej strony w tej sprawie?		

19. Przymus (kan. 1103)

a) Czy narzeczeni sami dobrowolnie podjęli decyzję zawarcia małżeństwa?		
b) Komu zależy na zawarciu tego związku?		
c) Czy nie ma nacisku ze strony rodziny lub otoczenia, np. względy materialne, społeczne, obawa zniesławienia?		
d) Czy nie ma innych okoliczności przymusu, np. bojaźń z szacunku dla rodziców?		

20. Umyślne wprowadzenie w błąd

Czy narzeczeni nie tają przed sobą okoliczności mogących zakłócić wspólnotę życia małżeńskiego, np. niepłodności, nałogów, zobowiązań finansowych?		
--	--	--

IV. Małżeństwo mieszane

21. Pytania dla strony katolickiej:

- Czy zdaje sobie sprawę, że zgodne pożycie w małżeństwie jest zagrożone z powodu różnic w sprawach najbardziej wewnętrznych, czego z racji zaangażowania uczuciowego obecnie nie dostrzega?
- Jak postąpi w przypadkach konfliktowych, gdy żadna ze stron nie będzie chciała ustąpić, np. w sprawach moralnych i religijnego wychowania dzieci?
- Czy zgodzi się na postępowanie wbrew prawu Bożemu, czyli na życie grzeszne dla zachowania wspólnoty w małżeństwie?

22. Pytania dla strony niekatolickiej:

- Czy zdaje sobie sprawę z konsekwencji różnicy poglądów, różnej oceny moralnej w wielu sprawach?
- Czy zdaje sobie sprawę z naturalnego obowiązku tolerancji względem przekonań i zobowiązań strony katolickiej?
- Czy zna obowiązki sumienia współmałżonka*?

23. Inne uwagi

V. Duszpasterska rozmowa z narzeczonymi

24.

- Rozmowę ustalono na dzień .....
- Rozmowę przeprowadził ks .....

VI. Dokumenty

25.

- Metryka chrztu św. narzeczonego
  - Metryka chrztu św. narzeczonej
  - Zapowiedzi. Prośba o wygłoszenie
  - Świadcтво zawarcia związku cywilnego z Urzędu Stanu Cywilnego
- .....
- .....

*) Wypełnić formularz nr IV

Protokół sporządzono .....

.....
miejsce i data

.....
podpis narzeczonego

.....
podpis duszpasterza

.....
podpis narzeczonej

Delegacji do pobłogosławienia małżeństwa udzielono:

.....
imię, nazwisko, diecezja, stanowisko delegowanego

.....
imię, nazwisko, diecezja, stanowisko delegowanego

Licencję asystencji przy małżeństwie wysłano do parafii

.....
W .....

.....
data

.....
podpis duszpasterza

Świadkowie ślubu:

.....
imię i nazwisko, adres

.....
podpis

.....
imię i nazwisko, adres

.....
podpis

Potwierdzenie zawarcia związku małżeńskiego:

Ślub odbył się w kościele .....

.....
w .....

Małżeństwo pobłogosławił ks .....

.....
czytelny podpis

Zawiadomienie o zawarciu małżeństwa wysłano:

1. Do parafii chrztu św. narzeczonego, dnia ..... nr .....

2. Do parafii chrztu św. narzeczonej, dnia ..... nr .....

3. Do parafii udzielającej licencji, dnia ..... nr .....

Zawiadomienie o dokonanej adnotacji otrzymano:

1. Z parafii chrztu św. narzeczonego, dnia ..... nr .....

2. Z parafii chrztu św. narzeczonej, dnia ..... nr .....

3. Z parafii udzielającej licencji, dnia ..... nr .....

Dopisz, jaką uroczystość rodzinną przeżywamy na pamiątkę wydarzeń biblijnych, oraz jak rodzina się do nich przygotowuje.

Przykład biblijny	Uroczystość rodzinna	Przygotowanie do świętowania
chrzest Pana Jezusa – Mt 3,13-17		
Ostatnia Wieczerza – Mt 26,26-30		
cud w Kanie – J 2,1-12		
uzdrowienie paralityka – Łk 5,17-26		
uzdrowienie trędowatego – Łk 5,12-14	namaszczenie chorego	

BŁOGOSŁAWIEŃSTWA

Błogosławieństwo dziecka przed snem

Rodzice kreślą na czole dziecka krzyż kciukiem. Zredaguj tekst błogosławieństwa.

.....

.....

.....

Błogosławieństwo dziecka przed Pierwszą Komunią Świętą

Rodzice kreślą na czole dziecka krzyż kciukiem. Zredaguj tekst błogosławieństwa.

.....

.....

.....

Błogosławieństwo dziecka przed podróżą

Rodzice kreślą na czole dziecka krzyż kciukiem. Zredaguj tekst błogosławieństwa.

.....

.....

.....

Błogosławieństwo dziecka przed wyjściem do szkoły

Rodzice kreślą na czole dziecka krzyż kciukiem. Zredaguj tekst błogosławieństwa.

.....

.....

.....

Błogosławieństwo dziecka z okazji osiemnastych urodzin

Rodzice kreślą na czole dziecka krzyż kciukiem. Zredaguj tekst błogosławieństwa.

.....
.....
.....

Błogosławieństwo dziecka przed maturą

Rodzice kreślą na czole dziecka krzyż kciukiem. Zredaguj tekst błogosławieństwa.

.....
.....
.....

Błogosławieństwo narzeczonych

Na stole ustawiamy obraz o treści religijnej lub krzyż (mogą się również znaleźć zapalone świece chrzcielne młodych, a także Pismo Święte i woda święcona z kropidłem). Młodzi klękają przed rodzicami, a jedno z nich, mając złożone ręce, mówi:

.....
.....
.....
.....

Na czolach młodej pary rodzice kreślą kciukiem znak krzyża świętego, przekazując im znak pokoju. Po spełnionym obrzędzie błogosławieństwa wszyscy udają się do kościoła.

Błogosławieństwo męża przed wyjazdem do pracy za granicę

Żona kreśli na czole męża krzyż kciukiem. Zredaguj tekst błogosławieństwa.

.....
.....
.....

Błogosławieństwo żony przed urodzeniem dziecka

Mąż kreśli na czole żony krzyż kciukiem. Zredaguj tekst błogosławieństwa.

.....
.....
.....

MODLITWY

Za rodziców

Panie Jezu, przyjmij moją modlitwę za rodziców.
Błogosław im w życiu i w pracy, udzielaj im zdrowia.
Miej ich w Twojej opiece i prowadź przez życie drogą Twoich przykazań.
Dopomóż, abym nigdy nie sprawiał im kłopotów, lecz abym był ich radością.
Daj im starość pogodną, a po długich latach życia przyjmij ich do nieba.
Amen.

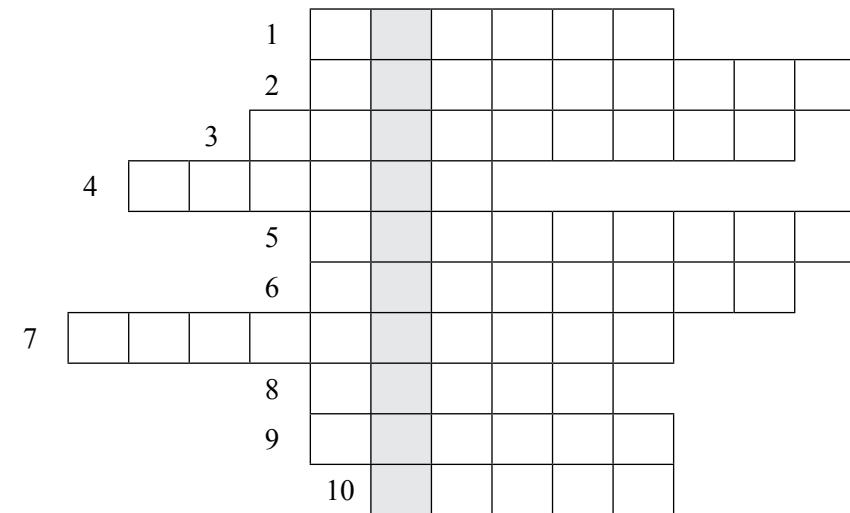
Za rodzeństwo

Dzięki Ci, Panie, za rodzeństwo, za to, że wspólnie możemy cieszyć się naszą rodziną i darami, którymi nas każdego dnia obdarzasz. Przez Chrystusa, Pana naszego. Amen.

Za całą rodzinę

Panie, Ojczy Świąty, Boże wszechmogący i wieczny, błogosławimy Ciebie i dziękujemy Ci za naszą rodzinę, która pragnie żyć zjednoczona w miłości. Ofiarujemy Ci radości i smutki naszego życia.
W Tobie pokładamy nasze nadzieje na przyszłość.
Boże, źródło wszelkiego dobra, spraw, żeby nie zabrakło nam chleba powszedniego i wzajemnej miłości.
Zachowaj nas w zdrowiu i pokoju, prowadź nasze kroki ku dobru.
Daj, abyśmy po szczęśliwym życiu w tym domu znów się spotkali, zjednoczeni w szczęściu niebieskim. Amen.

Rozwiąż krzyżówkę i odczytaj hasło.

1. Jeden z przymiotów Boga.
2. Coś, co należy wypełnić.
3. Inaczej misterium.
4. Hebrajskie brzmienie imienia Maria.
5. Biblijna „dobra nowina”.
6. Publiczny kult.
7. Odprawiane podczas Adwentu i Wielkiego Postu.
8. Stała skłonność do czynienia dobra.
9. Stoi na czele diecezji.
10. Nauka o moralności.

Umieść kartki w odpowiednich miejscach.

miejsce objawień	data objawień	osoby widzące	główne przesłanie
Fatima			
Guadalupe			
Lourdes			
La Salette			

13.V - 13.X 1917	Łucja, Hiacyntha, Franciszek	„Jestem Królową Różańca. Niech (ludzie) odmawiają różaniec święty, poprawiają się i czynią pokutę za grzechy”.
9.XII - 12.XII 1531	Juan Diego	„Jestem Maryją, Niepokalaną Dziewicą, Matką prawdziwego Boga, który daje życie i je zachowuje”.
11.II - 26.II 1858	Bernardetta	„Jam jest Niepokalane Poczęcie”.
19.IX 1846	Maksymin Giraud, Melania Calvat	„Ach, moje dzieci, trzeba się dobrze modlić, rano i wieczorem. Jeżeli nie macie czasu, odmówcie przynajmniej «Ojcze nasz» i «Zdrowaś Maryjo»”.

„Moje dzieci, módlcie się! Powtarzam, módlcie się! Wiedźcie, że najważniejszą rzeczą w waszym życiu jest modlitwa”.

przesłanie Maryi objawiającej się w Medjugorje

„Drogi dzieci, zapraszam was do modlitwy serca; nie módlcie się z przyzwyczajenia. Nie potrzebuję setki czy dwóch setek «Ojcze nasz», lepiej zmówcie jedno, ale z pragnieniem spotkania Boga”.

przesłanie Maryi objawiającej się w Medjugorje

„Rozpoczynajcie dzień od wezwania Ducha Świętego. Najważniejszą rzeczą jest modlitwa do Niego. Gdy Duch Święty zstępuje na ziemię, wszystko staje się jasne i wszystko się przemienia”.

przesłanie Maryi objawiającej się w Medjugorje

„Niech Msza święta będzie dla was darem dnia. Gdy się uczestniczy we Mszy bez wewnętrznego zaangażowania, powraca się do domu z pustym, zimnym sercem”.

przesłanie Maryi objawiającej się w Medjugorje

„Dziś proszę was, byście przez tydzień żyli słowami: «Kocham Boga». Drogi dzieci, miłością możecie wszystko uzyskać, nawet to, co wam się wydaje niemożliwe”.

przesłanie Maryi objawiającej się w Medjugorje

„Jeżeli chcecie być silniejsi wobec zła, starajcie się, by wasze sumienie było rozbudzone. Dlatego módlcie się dużo rano i przeczytajcie urywek Ewangelii. Umieśćcie słowo Boże w sercu i pamiętajcie o nim w ciągu dnia, zwłaszcza w różnych trudnych momentach”.

przesłanie Maryi objawiającej się w Medjugorje

„Dam wam jedną radę: starajcie się każdego dnia pokonać w sobie jakąś wadę. Jeżeli waszą wadą jest popadanie w gniew, postarajcie się jednego dnia mniej złościć. Jeżeli waszą słabością jest niechęć do nauki, starajcie się uczyć. Jeżeli nie umiecie słuchać albo jeśli nie potraficie wytrzymać z kimś, kto wam nie dogadza, postarajcie się któregoś dnia porozmawiać z nim”.

przesłanie Maryi objawiającej się w Medjugorje

„Gdy się modlicie, róbcie to gorliwiej. Modlitwa jest rozmową z Bogiem. Modlić się to znaczy stanąć, by słuchać Boga. Modlitwa jest pożyteczna, bo po modlitwie wszystko staje się jasne. Modlitwa przynosi szczęście. Modlitwa może nas nauczyć płakać. Może nas nauczyć rozwijać się jak kwiat”.

przesłanie Maryi objawiającej się w Medjugorje

<p>„Nie spowiadajcie się z przyzwyczajenia, by potem pozostać takimi samymi. To jest niedobre. Spowiedź ma odnowić waszą wiarę. Powinna was obudzić i zbliżyć do Jezusa. Jeżeli spowiedź znaczy dla was niewiele, trudno wam będzie się nawrócić”.</p> <p><i>przesłanie Maryi objawiającej się w Medjugorje</i></p>	<p>„Jeżeli chcecie być silniejsi od zła, zróbcie sobie plan modlitwy osobistej. Przeznaczcie trochę czasu rano, przeczytajcie urywek Pisma Świętego, niech słowo Boże zakorzeni się w waszym sercu i starajcie się nim żyć w ciągu dnia, zwłaszcza w trudnych momentach. Wówczas będziecie silniejsi od zła”.</p> <p><i>przesłanie Maryi objawiającej się w Medjugorje</i></p>	<p>„Msza święta jest najwyższym rodzajem modlitwy. W czasie Mszy świętej powinniście być pokorni i pełni szacunku. Powinniście się do niej starannie przygotowywać”.</p> <p><i>przesłanie Maryi objawiającej się w Medjugorje</i></p>	<p>„Jeżeli chcecie otrzymać od Pana jakąś łaskę przez post, niech nikt nie wie, że pościcie. Jeżeli chcecie otrzymać łaskę od Boga przez dar dla biednych, niech nikt o tym nie wie, tylko wy i Pan”.</p> <p><i>przesłanie Maryi objawiającej się w Medjugorje</i></p>
<p>„Znajdziecie wszystko w Ewangelii”.</p> <p><i>przesłanie Maryi objawiającej się w Medjugorje</i></p>	<p>„Gdy Mnie potrzebujecie,zywajcie Mnie”.</p> <p><i>przesłanie Maryi objawiającej się w Medjugorje</i></p>	<p>„Gdy idziecie na Mszę świętą, od wyjścia z domu wasza droga powinna być czasem przygotowywania się do Eucharystii”.</p> <p><i>przesłanie Maryi objawiającej się w Medjugorje</i></p>	<p>„Namawiam was do modlitwy różańcowej. Zapraszajcie do niej innych. Przy pomocy różańca zwyciężycie wszystkie trudności, jakie szatan stawia przed Kościołem”.</p> <p><i>przesłanie Maryi objawiającej się w Medjugorje</i></p>
<p>„Nie patrzcie z pogardą na biedaka, który zebrze o kawałek chleba. Nie odpędzajcie go od waszego obficie zastawionego stołu. Pomóżcie mu, a Bóg wam również pomoże. Może błogosławieństwo, którym was obdarza biedak z wdzięczności, spełni się?”</p> <p><i>przesłanie Maryi objawiającej się w Medjugorje</i></p>	<p>„Muzułmanie i prawosławni, podobnie jak katolicy, wszyscy są równi dla mego Syna i dla Mnie. Jesteście wszyscy moimi dziećmi. Oczywiście, że nie wszystkie religie są równe, ale wszyscy ludzie są równi wobec Boga”.</p> <p><i>przesłanie Maryi objawiającej się w Medjugorje</i></p>	<p>„Pragnę jedynie, by różaniec stał się dla was życiem. Módlcie się i miejcie go zawsze pod ręką. To dla szatana znak, że należycie do Mnie”.</p> <p><i>przesłanie Maryi objawiającej się w Medjugorje</i></p>	<p>„Dziś was zachęcam do codziennej modlitwy za dusze w czyśćcu. Każdy człowiek potrzebuje modlitwy i łaski, aby dojść do Boga i do miłości Bożej”.</p> <p><i>przesłanie Maryi objawiającej się w Medjugorje</i></p>
<p>„W modlitwie zaznacie głębokiej radości i znajdziecie rozwiązanie każdej sytuacji, nawet takiej nie do rozwiązania”.</p> <p><i>przesłanie Maryi objawiającej się w Medjugorje</i></p>	<p>„Jeżeli Mi się oddacie, nie poczujecie nawet przejścia z tego życia do innego, zaczniecie żyć życiem nieba już tu na ziemi”.</p> <p><i>przesłanie Maryi objawiającej się w Medjugorje</i></p>	<p>„Bez modlitwy nie możecie usłyszeć ani tego, co mówi Bóg, ani tego, co Ja mówię, ani dostrzec łask, jakich wam udzielam. Dlatego proszę was, byście zaczęli i kończyli dzień modlitwą”.</p> <p><i>przesłanie Maryi objawiającej się w Medjugorje</i></p>	<p>„Jeżeli otrzymałeś dar od Boga, bądź dumny. Ale nie mów, że jest twój, mów, że pochodzi od Boga”.</p> <p><i>przesłanie Maryi objawiającej się w Medjugorje</i></p>
		<p>„Gdy macie trudności i potrzebujecie czegoś, przychodźcie do Mnie”.</p> <p><i>przesłanie Maryi objawiającej się w Medjugorje</i></p>	<p>„Nie trać czasu. Módl się i kochaj. Nie możecie sobie wyobrazić, jak potężny jest Bóg”.</p> <p><i>przesłanie Maryi objawiającej się w Medjugorje</i></p>

„Zachęcam was do czytania co dzień Biblii w rodzinnym gronie. Umieście ją na miejscu widocznym, aby was zapraszała do czytania i modlitwy”.

przesłanie Maryi objawiającej się w Medjugorje

„Wciąż dziękujcie za to, co posiadacie, za najmniejszy dar od Boga, by błogosławieństwo radości Pana Jezusa zstąpiło na całe wasze życie”.

przesłanie Maryi objawiającej się w Medjugorje

„Najważniejsza jest modlitwa do Ducha Świętego z prośbą, aby na was zstąpił. Gdy się Go nosi w sercu, ma się wszystko”.

przesłanie Maryi objawiającej się w Medjugorje

„Praca wasza nie będzie szła dobrze bez porannej modlitwy. Więc módlcie się rano i wieczorem. Zrozumcie, że wasza praca nie może być dobra bez modlitwy”.

przesłanie Maryi objawiającej się w Medjugorje

Uzupełnij tabelę według podanych pytań.

Jakie cechy Jezusa imponują ci najbardziej?	Uzasadnienie	Podaj z Pisma św. przykłady świadczące o tym, że Jezus posiada tę właśnie cechę
miłosierdzie	•	<ul style="list-style-type: none"> • Łk 15,4-7 • Łk 15,8-10 • Łk 15,12-32
mądrość	•	<ul style="list-style-type: none"> • Łk 20,22-26
delikatność	•	<ul style="list-style-type: none"> • J 8,3-11
wrażliwość	•	<ul style="list-style-type: none"> • Łk 7,3-10 • Łk 9,38-42 • Łk 10,30-37
otwartość	•	<ul style="list-style-type: none"> • Mt 8,2-3 • Mk 2,16-17

Wypełnij poszczególne okienka, wpisując informację dotyczącą wybranego sakramentu.

Sakrament	
Definicja sakramentu lub jego opis	Schemat graficzny
Jakie łaski otrzymujemy w tym sakramencie?	Modlitwa dziękczynna za dar tego sakramentu

Sakrament	
Definicja sakramentu lub jego opis	Schemat graficzny
Jakie łaski otrzymujemy w tym sakramencie?	Modlitwa dziękczynna za dar tego sakramentu

Dopisz do poszczególnych sakramentów porównania i skojarzenia wraz z ich uzasadnieniem.

sakrament	porównanie, skojarzenia	uzasadnienie
Chrzest	jest jak narodziny dziecka...	...bo rodzimy się do nowego życia ....
Bierzmowanie	jest jak człowiek na siłowni...	....
Eucharystia	jest jak pokarm...	....
Pokuta i pojednanie	jest jak pogodzenie się z przyciakiem...	....
Namaszczenie chorych	jest jak wizyta u lekarza...	....
Kapłaństwo	jest jak obdarowywanie skarbami...	...bo przekazujemy łaskę Boga ....
Małżeństwo	jest jak wspólna wędrówka do Boga...	...bo będziemy sobie pomagać we wzajemnym uświęcaniu ....

Grupa 1

Scharakteryzuj występujący w rocie przysięgi małżeńskiej wyraz „miłość” i wypisz pragnienia, słowa i czyny budujące szczęście małżonków oraz utrudniające dotrzymanie tego ślubu.

rota przysięgi małżeńskiej	pragnienia, słowa, czyny budujące szczęście małżonków	pragnienia, słowa, czyny utrudniające wypełnienie przysięgi
miłość		

Grupa 2

Scharakteryzuj występujący w rocie przysięgi małżeńskiej wyraz „wierność” i wypisz pragnienia, słowa i czyny budujące szczęście małżonków oraz utrudniające dotrzymanie tego ślubu.

rota przysięgi małżeńskiej	pragnienia, słowa, czyny budujące szczęście małżonków	pragnienia, słowa, czyny utrudniające wypełnienie przysięgi
wierność		

Grupa 3

Scharakteryzuj występujące w rocie przysięgi małżeńskiej wyrazy „uczciwość” i „uczciwość małżeńska”, a potem wypisz pragnienia, słowa i czyny budujące szczęście małżonków oraz utrudniające dotrzymanie tego ślubu.

rota przysięgi małżeńskiej	pragnienia, słowa, czyny budujące szczęście małżonków	pragnienia, słowa, czyny utrudniające wypełnienie przysięgi
uczciwość		

Grupa 4

Scharakteryzuj występujące w przysiędze małżeńskiej słowa: „nie opuszczę cię aż do śmierci”, a potem wypisz pragnienia, słowa i czyny budujące szczęście małżonków oraz utrudniające dotrzymanie tego ślubu.

rota przysięgi małżeńskiej	charakterystyka pojęcia	pragnienia, słowa, czyny utrudniające wypełnienie przysięgi
nie opuszczę cię aż do śmierci		

Dopisz własne propozycje pytań do przedmałżeńskiego rachunku sumienia.

1. Miłość.

– Czy akceptuję prawdę, że źródłem miłości jest Bóg, a kochać Boga i bliźniego to najważniejsze ze wszystkich przykazań?

– Czy odróżniam egoistyczne zakochanie się, nastawione na jak najwięcej samozadowolenia, od prawdziwej miłości, której celem jest dobro drugiej osoby?

– Jaki wysiłek podejmuję, aby dla tej kochanej osoby stawać się coraz lepszym człowiekiem?

– .....
– .....
– .....

2. Wierność.

– Jak traktuję przyjaciół? Czy mogą na mnie polegać?

– Czy wypełniam złożone innym obietnice, przyrzeczenia?

– Czy dochowuję powierzonych mi tajemnic?

– .....
– .....
– .....

3. Uczciwość małżeńska.

– Czy mówienie prawdy jest moim stałym zwyczajem?

– Co robię, by poznać prawdę o samym sobie?

– Czy potrafię przyznać się do własnych pomyłek, do popełnianych błędów?

– .....
– .....
– .....
– .....

4. „Nie opuszczę cię aż do śmierci”.

– Czy akceptuję nierozzerwalność małżeństwa?

– Czy jestem już gotów do zadeklarowania miłości raz na zawsze?

– Jak traktuję związki „na próbę”?

– .....
– .....
– .....
– .....

„Wobec tego jednak musimy zapytać: czy to bogactwo, jakim jest młodość, ma odwozić człowieka od Chrystusa? Tego Ewangelista z pewnością nie mówi, analiza tekstu raczej pozwala wnioskować inaczej. Nad decyzją odejścia od Chrystusa zaciążyły w końcu tylko bogactwa zewnętrzne: to, co posiadał („posiadłości”). Nie to, kim był. To, kim był, właśnie jako młody człowiek — owo wewnętrzne bogactwo, które kryje się w ludzkiej młodości — przyprowadziło go do Jezusa. Kazało mu także postawić te pytania, w których chodzi najwyraźniej o projekt całego życia. Co mam czynić? «Co mam czynić, aby osiągnąć życie wieczne»? Co mam czynić, aby życie moje posiadało pełną wartość i pełny sens?”

(Jan Paweł II, List do młodych całego świata, 2)

„Pytanie o wartość, pytanie o sens życia... należy do szczególnego bogactwa młodości. Wrywa się z samego serca poszukiwań i niepokoїв związanych z projektem tego życia, jakie trzeba podjąć i urzeczywistnić. Jeszcze bardziej, gdy młodość jest doświadczona cierpieniem własnym lub głęboko świadoma cierpienia innych; gdy doznaje głębokiego wstrząsu wobec wielorakiego zła, jakie jest w świecie; wreszcie gdy staje oko w oko w tajemnicą grzechu ludzkiej nieprawości. Odpowiedź Chrystusa brzmi: tylko Bóg jest dobry... tylko Bóg jest miłością. Odpowiedź ta może wydać się trudna. Równocześnie jest ona stanowcza i jest – prawdziwa. Niesie w sobie ostateczne rozwiązanie. Jakże bardzo modłę się o to, abyście wy, młodzi przyjaciele, usłyszeli tę odpowiedź Chrystusa w sposób jak najbardziej osobisty. Abyście znaleźli wewnętrzną drogę do jej zrozumienia, do jej przyjęcia – i podjęcia”.

(Jan Paweł II, List do młodych całego świata, 4)

„Istnieje antynomia pomiędzy młodością a śmiercią. Śmierć wydaje się daleka od młodości. Tak. Skoro jednak młodość oznacza projekt całego życia, projekt zbudowany wedle kryterium sensu i wartości, nieodzowne jest również w młodości pytanie o kres”.

(Jan Paweł II, List do młodych całego świata, 5)

„Dotykamy w tym miejscu spraw, które są najwyższej wagi dla Waszej młodości oraz dla tego projektu życia, jaki z niej się wyłania. Ten projekt przystaje do perspektywy życia wiecznego przede wszystkim poprzez prawdę uczynków, na jakich będzie zbudowany. Prawda uczynków znajduje swoją podstawę w owym dwoistym zapisie prawa moralnego: tym, który znalazł się na Mojżeszowych tablicach dekalogu oraz w Ewangelii – i tym, który jest wyryty w świadomości moralnej człowieka. Sumienie zaś «staje jako świadek» owego Prawa, jak pisze św. Paweł...”

Chrystus pyta o stan waszej świadomości moralnej. Pyta równocześnie o stan waszych sumień. Jest to pytanie kluczowe dla człowieka. Kluczowe – dla waszej

młodości. Dla całego projektu życia, który właśnie w młodości ma się ukształtować. Wartość tego projektu jest najściślej związana ze stosunkiem każdego i każdej do dobra i zła moralnego. Wartość tego projektu zależy w sposób zasadniczy od prawdziwości i od prawości waszego sumienia. Zależy też od jego wrażliwości”.

(Jan Paweł II, List do młodych całego świata, 6)

„Życzę wam również, abyście – po rozpoznaniu spraw zasadniczych i doniosłych dla waszej młodości, dla projektu całego życia, jakie jest przed wami, doznali tego, o czym mówi Ewangelia: «Chrystus spojrział na niego z miłością...» Życzę, abyście doznali takiego spojrzenia! Życzę, abyście doświadczyli tej prawdy, że On: Chrystus patrzy na was z miłością!”

(Jan Paweł II, List do młodych całego świata, 7)

„...w świadomości moralnej człowieka, i to właśnie człowieka młodego, który kształtuje projekt całego swojego życia, ukryte jest dążenie do «czegoś więcej». To dążenie daje o sobie znać na różne sposoby. Stwierdzamy je również wśród ludzi, którzy zdają się stać daleko od naszej religii...”

Człowiek, chrześcijanin, jest zdolny do życia w wymiarze daru. Co więcej, ten wymiar jest nie tylko «wyższy» od wymiaru samych powinności moralnych zrodzonych z przykazań, ale jest też od niego «głębszy» i bardziej podstawowy. Świadczy o pełniejszym wyrazie tego projektu życia, jaki budujemy w młodości. Wymiar daru stwarza też dojrzały profil wszelkiego ludzkiego i chrześcijańskiego powołania...”

(Jan Paweł II, List do młodych całego świata, 8)

„Można by tutaj mówić o powołaniu «życiowym», które poniekąd utożsamia się z owym projektem życia, jaki każda i każdy z was kształtuje w okresie swej młodości. Jednakże «powołanie» mówi coś więcej jeszcze niż «projekt». W tym drugim wypadku ja sam występuję jako podmiot kształtujący – i to odpowiada jak najbardziej rzeczywistości osoby, którą jest każda i każdy z was. Ten «projekt» jest «powołaniem», o ile w nim dochodzą do głosu różne czynniki wzywające. Te czynniki układają się zwykle w określony porządek wartości (nazywany także hierarchią wartości), z których wyłania się atrakcyjny dla młodego serca ideał do urzeczywistnienia...”

W takim odniesieniu «projekt życia» nabiera znaczenia «życiowego powołania» jako czegoś, co zostaje człowiekowi zadane przez Boga. Młody człowiek, wchodząc w siebie, a zarazem podejmując rozmowę z Chrystusem na modlitwie, pragnie jak gdyby odczytać tę odwieczną myśl, jaką w stosunku do niego kieruje się Bóg – Stwórca i Ojciec. Przekonuje się wówczas, że zadanie, jakie Bóg mu stawia, jest całkowicie pozostawione jego wolności, a równocześnie określone szeregiem okoliczności natury wewnętrznej i zewnętrznej. Wnikając w nie, młody człowiek,

chłopiec czy dziewczyna, równocześnie buduje swój projekt życia i rozpoznaje ten projekt jako powołanie, do którego wzywa go Bóg”.

(Jan Paweł II, List do młodych całego świata, 9)

„Młodość jest tym okresem, w którym «ja»... w sposób doświadczalny i twórczy przechodzi poprzez duszę i ciało każdej dziewczyny i każdego chłopca, i pojawia się w polu młodej świadomości wraz z podstawowym odkryciem własnego „ja” w całej jego wielorakiej potencjalności. Wówczas też na horyzoncie młodego serca zarysowuje się nowe doświadczenie: jest to doświadczenie miłości, które od początku domaga się, aby zostało wpisane w ów projekt życia, jaki młodość tworzy i kształtuje w sposób spontaniczny”.

(Jan Paweł II, List do młodych całego świata, 10)

„Wejść na drogę powołania małżeńskiego – to znaczy uczyć się miłości obluźniejszej z dnia na dzień, z roku na rok: miłości wedle duszy i ciała, miłości, która cierpliwa jest i łaskawa, która nie szuka swego i nie pamięta złego; miłości, która umie współwesołować się z prawdą, miłości, która wszystko przetrzyma. Takiej właśnie miłości potrzeba wam, młodym, jeżeli wasze przyszłe małżeństwo ma «przetrzymać» próbę całego życia. A taka właśnie próba należy do samej istoty powołania, jakie przez małżeństwo zamierzacie wpisać w projekt waszego życia...”

Drodzy młodzi przyjaciele! Nie wpisujcie w projekt waszego życia treści zniekształconej, zubożonej i zafałszowanej: miłość «współwesołowała się z prawdą». Szukajcie tej prawdy tam, gdzie ona rzeczywiście się znajduje! Jeśli trzeba, bądźcie zdecydowani iść pod prąd obiegowych poglądów i rozpropagowanych haseł! Nie lękajcie się Miłości, która stawia człowiekowi wymagania. Te wymagania... właśnie są zdolne uczynić waszą miłość – prawdziwą miłością”.

(Jan Paweł II, List do młodych całego świata, 10)

„Na wielkim obszarze, na którym kształtowany w młodości projekt życia spotyka się z «drugimi», dotknęliśmy punktu najbardziej newralgicznego. Zważmy jeszcze, że ten centralny punkt, w którym nasze osobowe «ja» otwiera się w stronę życia «z drugimi» i «dla drugich» w przymierzu małżeńskim – znajduje w Piśmie Świętym bardzo znamienity wyraz: «mężczyzna opuszcza ojca swego i matkę swoją i łączy się ze swą żoną».

Wasza młodość oraz ten projekt życia, jaki w ciągu młodości wypracowuje każdy i każda z was, zostaje od początku włączony w dzieje tych różnych społeczeństw — a dokonuje się to nie «od zewnątrz», ale jak najbardziej «od wewnątrz». Staje się to dla was sprawą świadomości rodzinnej, a z kolei narodowej: sprawą serca, sprawą sumienia. Pojęcie «ojczyzna» rozwija się w bezpośredniej bliskości pojęcia «rodzina» – poniekąd jedno w obrębie drugiego”.

(Jan Paweł II, List do młodych całego świata, 11)

Katecheta:

Teraz wszyscy razem, tak samo jak Kościół w Dniu Przebaczenia, przyznamy się przed Bogiem do win, dając tym wyraz naszej odpowiedzialności za cały Kościół. Będziemy się modlić fragmentami modlitwy, jaką Kościół modlił się wtedy podczas aktu pokutnego.

Wybrani uczniowie odczytują wezwania modlitwy:

- „Aby Duch Święty natchnął nas do wyznania grzechów i do skruchy, aby nasz ból był świadomy i głęboki oraz byśmy dokonali prawdziwego oczyszczenia pamięci, uznając z pokorą winy przeszłości, i weszli na drogę szczerego nawrócenia”.

Wszyscy: Zmiłuj się nad nami i wejrzyj na naszą skruchę.

- „Okaz miłosierdzie swoim grzesznym synom, wejrzyj na nasze postanowienie, aby szukać prawdy i krzawić ją łagodnie i z miłością, w przekonaniu, że prawa nie inaczej się narzuca, jak mocą samej prawdy”.

Wszyscy: Zmiłuj się...

- „Wzywamy usilnie Twego przebaczenia i prosimy Cię o dar skruszonych serc, aby wszyscy chrześcijanie, pojednani z Tobą i ze sobą nawzajem, połączeni w jedno ciało i jednego ducha, mogli na nowo przeżyć radosne doświadczenie pełnej komunii”.

Wszyscy: Zmiłuj się...

- „Bolejemy głęboko nad postępowaniem tych, którzy wciągu dziejów przysporzyli cierpień tym Twoim synom, a prosząc Cię o przebaczenie, pragniemy tworzyć trwałą więź prawdziwego braterstwa z ludem Przymierza”.

Wszyscy: Zmiłuj się...

- „Módlmy się, aby chrześcijanie umieli żałować za słowa i czyny, które podyktowała im nieraz pycha, nienawiść, żądza panowania nad innymi, niechęć do wyznawców innych religii, do słabszych grup społecznych, takich jak imigranci i Cyganie”.

Wszyscy: Zmiłuj się...

- „Za wszystkich, którzy dopuścili się niesprawiedliwości, pokładając ufność w bogactwie i władzy, gardząc «maluczkimi», szczególnie drogimi Tobie, prosimy Cię o przebaczenie”.

Wszyscy: Zmiłuj się..

Katecheta:

„Ojczy Miłosierny, Twój Syn, Jezus Chrystus, Sędzia żywych i umarłych, przez uniżenie swojego pierwszego przyjścia wybawił ludzkość od grzechu, a gdy wróci w chwale, będzie sądził wszystkie winy: naszym ojcom, naszym braciom i nam, sługom Twoim, którzy – przynagleni przez Ducha Świętego – powracamy do Ciebie z sercem pełnym skruchy, udziel swego miłosierdzia i odpuszczenia grzechów. Przez Chrystusa Pana naszego”.

(z: Paweł Rozpiątkowski, Dzień Przebaczenia, „Niedziela” 43/2000 nr 13).

„Chrystus, jedyny Pośrednik, jako organizm widzialny; prawdę i łaskę”. (KKK, 771)	ustanowił tu na ziemi swój Kościół święty, nieustannie go podtrzymuje	wspólnotę wiary, nadziei i miłości, i przez niego rozlewa na wszystkich
Ułóż tekst z Katechizmu Kościoła katolickiego (p. 771) w logiczną całość.		
„Chrystus, jedyny Pośrednik, jako organizm widzialny; prawdę i łaskę”. (KKK, 771)	ustanowił tu na ziemi swój Kościół święty, nieustannie go podtrzymuje	wspólnotę wiary, nadziei i miłości, i przez niego rozlewa na wszystkich

„W sercu każdego człowieka... jest pragnienie domu. Tym bardziej młode serce przepelnia przeogromna tęsknota za domem, który będzie własny, który będzie trwały, do którego będzie się wracać z radością, ale i z radością przyjmować każdego przechodzącego gościa. To tęsknota za domem, w którym miłość będzie chlebem powszednim, przebaczenie koniecznością zrozumienia, a prawda źródłem, z którego wypływa pokój serca. To tęsknota za domem, który napelnia dumą, którego nie trzeba się wstydzić i którego zgłiszczy nie trzeba będzie oplakiwać. To pragnienie... jest tęsknotą za życiem pełnym, szczęśliwym, udanym”.

(Benedykt XVI, Spotkanie z młodzieżą, Kraków – Błonia, 27 maja 2006)

„W sercu każdego człowieka... jest pragnienie domu. Tym bardziej młode serce przepelnia przeogromna tęsknota za domem, który będzie własny, który będzie trwały, do którego będzie się wracać z radością, ale i z radością przyjmować każdego przechodzącego gościa. To tęsknota za domem, w którym miłość będzie chlebem powszednim, przebaczenie koniecznością zrozumienia, a prawda źródłem, z którego wypływa pokój serca. To tęsknota za domem, który napelnia dumą, którego nie trzeba się wstydzić i którego zgłiszczy nie trzeba będzie oplakiwać. To pragnienie... jest tęsknotą za życiem pełnym, szczęśliwym, udanym”.

(Benedykt XVI, Spotkanie z młodzieżą, Kraków – Błonia, 27 maja 2006)

„W sercu każdego człowieka... jest pragnienie domu. Tym bardziej młode serce przepelnia przeogromna tęsknota za domem, który będzie własny, który będzie trwały, do którego będzie się wracać z radością, ale i z radością przyjmować każdego przechodzącego gościa. To tęsknota za domem, w którym miłość będzie chlebem powszednim, przebaczenie koniecznością zrozumienia, a prawda źródłem, z którego wypływa pokój serca. To tęsknota za domem, który napelnia dumą, którego nie trzeba się wstydzić i którego zgłiszczy nie trzeba będzie oplakiwać. To pragnienie... jest tęsknotą za życiem pełnym, szczęśliwym, udanym”.

(Benedykt XVI, Spotkanie z młodzieżą, Kraków – Błonia, 27 maja 2006)

Grupa 1

- Co jest ratunkiem dla zagrożonego konfliktami świata?
- Czym jest pokój i jak go rozumieć?
- Gdzie znajduje się źródło pokoju?

„Pokój jest wielkim pragnieniem współczesnej ludzkości. Wyraża się ono głównie w dwóch dążeniach: do odrzucenia wojny jako środka rozstrzygnięcia sporów między narodami lub państwami oraz do rozwiązania konfliktów społecznych poprzez ustanowienie sprawiedliwości. Trudno zaprzeczyć, że już sam fakt powszechności tego pragnienia jest przejawem postępu świadomości społecznej i mentalności politycznej oraz organizacji współistnienia wewnątrz poszczególnych krajów i między nimi. Kościół, który zwłaszcza wobec ostatnich dramatycznych doświadczeń nie przestaje głosić i domagać się pokoju, z radością przyjmuje nowe zdobycze w dziedzinie prawa, w działaniu instytucji społecznych i politycznych, a także – na głębszym poziomie – przemiany ludzkiej świadomości, coraz wrażliwszej na problemy pokoju.

Tym niemniej także we współczesnym świecie istnieją głębokie konflikty, z których rodzą się spory nie tylko gospodarcze i polityczne, ale również etniczne i kulturowe. Rozpatrując ten problem w sposób realistyczny i bezstronny, dostrzegamy wielką trudność czy wręcz niemożliwość zachowania pokoju, jeśli nie pochodzi on ze źródła wyższej natury, którego Boska moc przenika do głębi ludzkiej dusze”.

(Katechezy Jana Pawła II, Duch Święty źródłem prawdziwego pokoju, p. 1, w: Nauczanie Kościoła katolickiego, CD wersja 1.0, Kraków 2003)

Grupa 2

- Jaka jest zależność między prawami człowieka a pokojem?
- Dlaczego brak pokoju jest nie tylko wynikiem wojny?
- Gdzie znajduje się źródło pokoju?

„Rozpowszechniło się natomiast ogólnie i zapanowało przekonanie, że wszyscy ludzie są sobie równi co do natury i godności. Dlatego też – przynajmniej w świetle rozumu i nauki – nie znajduje żadnego uzasadnienia dyskryminacja ludzi ze względu na ich pochodzenie. Jest to fakt o wielkim znaczeniu i doniosłości dla rozwinięcia współzycia ludzkiego na tych zasadach, jakie przypomnieliśmy. Jeśli jakiś człowiek zaczyna uświadamiać sobie swoje prawa, to powinien również uświadomić sobie i swe obowiązki. Kto bowiem posiada jakieś prawa, powinien również mieć wpojony obowiązek domagania się poszanowania ich, jako oznak swej godności. Na innych zaś spoczywa obowiązek uznawania i poszanowania tych praw.

Gdy zaś zasady współzycia obywateli są formułowane jako prawa i obowiązki, wtedy ludzie pojmują coraz lepiej wartości duchowe i intelektualne, w szczególności zaś rozumieją, czym jest prawda, czym sprawiedliwość, czym miłość, czym wolność, uświadamiają też sobie, że są członkami społeczności, która zakłada te właśnie wartości. Ale to nie wszystko. Ludzie bowiem, zainteresowani tego rodzaju sprawami, dążą do lepszego poznania prawdziwego Boga osobowego i znajdującego się ponad ludzką naturą. Dlatego też stosunek wiążący ich z Bogiem traktują jako podstawę swego życia – tak swego życia wewnętrznego, jak współzycia z innymi ludźmi”.

(Jan XXIII, „Pacem in terris”)

Grupa 3

- Gdzie znajduje się źródło pokoju?
- Jaka jest zależność między prawami człowieka a pokojem?
- Dlaczego brak pokoju jest nie tylko wynikiem wojny?
- Jak tworzyć kulturę pokoju?

„Pokój jest dziś istotnie związany z doskonałym uznaniem i efektywną odnową praw człowieka. Tym podstawowym prawom odpowiada obowiązek, jakim jest właśnie pokój. Pokój jest obowiązkiem.

Wszystko, co się mówi i pisze w świecie współczesnym o rozwoju stosunków międzynarodowych, o współzależności interesów między narodami, o uzyskaniu przez nowe państwa wolności i niezawisłości, o wysiłkach cywilizacji zmierzającej do prawnej organizacji jednolitej na całym świecie, o niebezpieczeństwach nieobliczalnych katastrof w razie nowych konfliktów zbrojnych, o psychologii nowoczesnego człowieka spragnionego spokojnego dobrobytu i wszechstronnych stosunków międzyludzkich, o postępie ekumenizmu i wzajemnego poszanowania wolności osobistych i społecznych – wszystko to przekonuje nas, że pokój jest dobrem najwyższym w życiu człowieka na ziemi, sprawą pierwszej wagi, wspólnym dążeniem, ideałem godnym ludzkości, panującej nad sobą i nad światem, koniecznością dla utrzymania osiągniętych zdobyczy i dla nowych osiągnięć, prawem podstawowym dla swobodnego rozpowszechniania się myśli, kultury, ekonomii, sztuki; potrzebą, której już nie można wymazać z horyzontów ludzkiego przeznaczenia. Albowiem pokój to bezpieczeństwo, pokój to porządek. Chcemy powiedzieć: porządek sprawiedliwy i dynamiczny, który trzeba tworzyć wciąż od nowa. Bez pokoju nie ma zaufania, bez zaufania nie ma postępu. Zaufania, zaznaczamy, tkwiącego swymi korzeniami w sprawiedliwości i w prawości. Jedynie w atmosferze pokoju utwierdza się prawo, wzrasta sprawiedliwość, rozwija się wolność. Jeżeli takie jest znaczenie pokoju, jeżeli taka jest wartość pokoju, pokój jest obowiązkiem”.

(Orędzia i przemówienia papieża Pawła VI, Rozwój praw człowieka drogą do pokoju, 8 grudnia 1968, w: Nauczanie Kościoła katolickiego, CD wersja 1.0, Kraków 2003)

Grupa 4

- Czym jest pokój i jak go rozumieć?
- Gdzie znajduje się źródło pokoju?
- Jaka jest zależność między prawami człowieka a pokojem?
- Jak tworzyć kulturę pokoju?

„Musimy zatrzymać się na chwilę nad tą zasadniczą trudnością po to, by rozstrzygnąć pewną możliwą dwuznaczność, która polega na tym, że pokój myli się ze słabością, nie tylko fizyczną, ale i moralną, z wyrzeczeniem się słusznego prawa i należnej sprawiedliwości, z unikaniem ryzyka i ofiary, z lęklnością i poddaną dominacji drugiego rezygnacją, uznającą własną niewolę. Nie taki jest autentyczny pokój. Represja nie jest pokojem. Indolencja nie jest pokojem. Porządek czysto zewnętrzny i narzucony pod strachem nie jest pokojem. Deklaracja Praw Człowieka przypomina nam, że prawdziwy pokój ma być zbudowany na poczuciu nietykalnej godności osoby ludzkiej, skąd płyną nienaruszalne prawa i odpowiednie do nich obowiązki”.

(Orędzia i przemówienia papieża Pawła VI, Pokój zależy także od ciebie, 8 grudnia 1973, w: Nauczanie Kościoła katolickiego, CD wersja 1.0, Kraków 2003)

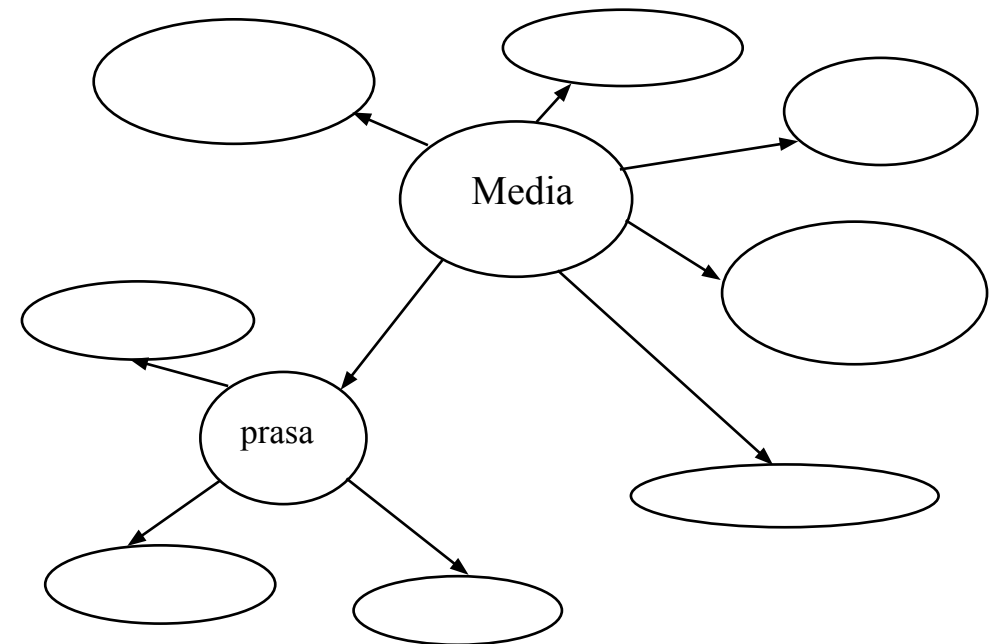
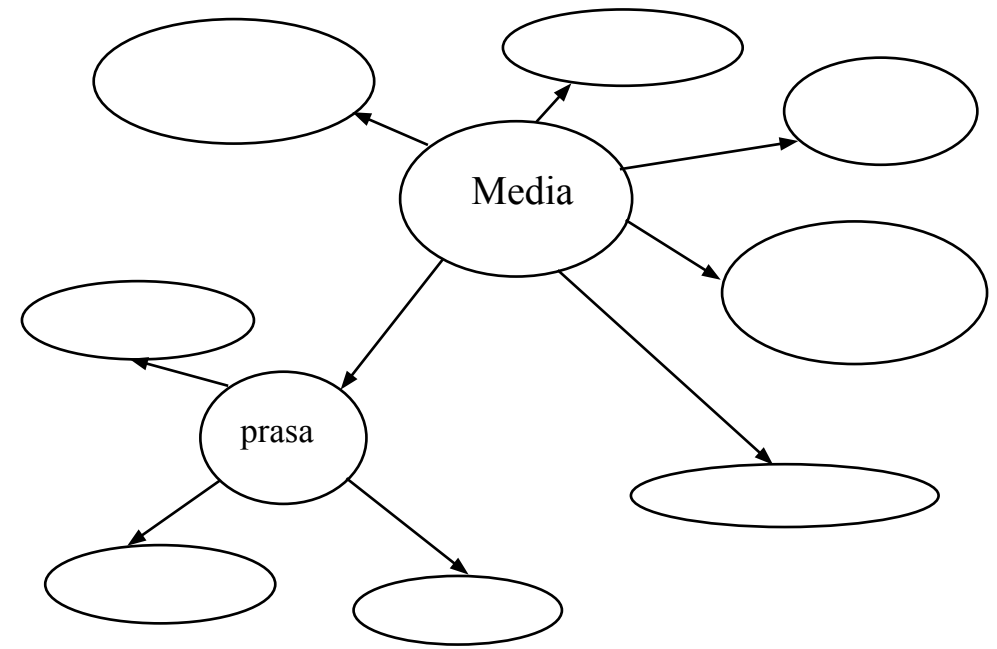
Grupa 5

- Czym jest pokój i jak go rozumieć?
- Gdzie znajduje się źródło pokoju?
- Jak tworzyć kulturę pokoju?
- Jak możemy tworzyć pokój we własnych środowiskach?

„Los pokoju zależy również od każdego z nas. Każdy z nas jest bowiem członkiem ciała obywatelskiego, którego demokratyczny ustrój – choć zróżnicowany co do form i stopni – cechuje dzisiaj życie narodów, zorganizowanych na modłę nowoczesną. Chcemy raz jeszcze stwierdzić: pokój jest możliwy, jeżeli chce go każdy z nas; jeżeli każdy z nas kocha pokój; jeżeli własną mentalność kształtuje dla pokoju; jeżeli broni pokoju i dla niego pracuje. Każdy z nas we własnym sumieniu powinien wsłuchiwać się w to usilne wezwanie: *pokój zależy również od ciebie*.”

Oczywiście wpływ jednostki na opinię publiczną może być bardzo nieznaczący, ale nigdy nie jest on daremny. Pokój żyje nawet dzięki jednostkowemu i anonimowemu poparciu poszczególnych osób. Wiemy wszyscy, w jaki sposób kształtuje się i objawia zjawisko opinii publicznej: poważne i mocne stwierdzenie ma znaczne szanse uzyskania rozgłosu. Afirmacja pokoju z indywidualnej winna stać się zbiorową i wspólnotową. Winna stać się afirmacją ludu i wspólnoty ludów; ma się stać przekonaniem, ideologią i działaniem; winna przeniknąć myśl i działanie nowych pokoleń; winna ogarnąć świat, politykę, gospodarkę, wychowanie, przyszłość i cywilizację. Nie wskutek jakiejś reakcji lęku i ucieczki, ale wskutek twórczego impulsu nowej historii i nowego budowania świata; nie wskutek indolencji i egoizmu, ale wskutek siły moralnej i zwiększonego umiłowania ludzkości. Pokój to odwaga, pokój to mądrość. Pokój to obowiązek, a ponad wszystkim pokój to korzyść i szczęście”.

(Orędzia i przemówienia papieża Pawła VI, Pokój zależy także od ciebie, 8 grudnia 1973, w: Nauczanie Kościoła Katolickiego, CD wersja 1.0, Kraków 2003)

Polskie media katolickie

radio	telewizja	Programy katolickie TVP
„Maryja”	TV „Trwam”	„Słowo na niedzielę”
„Józef” w Warszawie	TV „Puls”	Transmisja Mszy świętej
„Plus”		„Anioł Pański” (w niedziele)
„Emaus” w Poznaniu		„Między niebem a ziemią”
„Jasna Góra” w Częstochowie		„Znaki czasu”
„Ave” w Radomiu		„My–wy–oni”, magazyn rodzinny
„Via” w Rzeszowie		„Raj”, magazyn młodzieżowy
Radio „eM”		„Ziarno”, program dla dzieci
„Nadzieja” w Łomży		„Warto rozmawiać”

Internet	katolickie strony prywatne	prasa
www.mateusz.pl	www.adonai.pl	„Niedziela”,
www.list.media.pl		„Przewodnik Katolicki”
www.goscniedzielny.pl		„Nasz Dziennik”
www.twojepielgrzymki.pl		„Źródło”
		„Ruah”
		„List”
		„Miłujcie się”
		„Gość Niedzielny”
		„Jezus żyje”
		„Droga”

Zagraniczne media katolickie

● **prasa:** „L’ Osservatore Romano”, „Famiglia Cristiana”, „Avenire”, „Jesus” (Włochy).

● **telewizja:** RAI UNO „A Sua immagine” („Na Jego podobieństwo”) – program TV; telewizja włoska „Telepace” (pokój), Telewizja SAT 2000, Tele „Padre Pio”; Niemcy – „Die Bible”; program telewizyjny „Kruispunt” w Belgii; Televisie Omroep KRTO w Belgii i Flandrii.

● **radio:** włoskie „Radio Maryja”, Radio Omroep KRTO w Holandii, Belgii i Flandrii.

● **Internet:** m.in. watykańska strona internetowa „Fides”.

Grupa 1

Media informują, ale zarazem dezinformują. Niewątpliwie najważniejsza ich funkcja to przekazywanie rzetelnej i prawdziwej informacji, a jednak bez trudu mogą mieszać informację z jej interpretacją lub fantazją. Prócz tego obok siebie przekazywane są informacje ważne i nieważne, śmieszne i tragiczne, płytkie i głębokie. Odbiorca sam musi je selekcjonować i interpretować. W świecie mediów nader często mamy do czynienia z przekazywaniem prawdy niewystarczająco pełnej, czyli tzw. półprawdy. Zamierzone podawanie prawd niepełnych może poważnie deformować obraz rzeczywistości. Samo podawanie fałszu może być obciążone złą intencją, której zamiarem jest manipulacja lub osiągnięcie celu moralnie złego.

– Jakie są pozytywne i negatywne przyniesione przez media?

Grupa 2

Media uczą, ale i deprawują. Uczą, ponieważ edukacyjna wartość mediów jest rzeczą oczywistą, ale ilość scen przemocy, wulgarnych słów i prymitywnych zachowań wysoko przekracza dawkę, którą moglibyśmy spotkać w codziennym życiu. Mówimy, że media charakteryzują się „nadreprezentacją agresji” w stosunku do stanu faktycznego, co jest szkodliwe zwłaszcza dla umysłów młodych. Media realizują swoją misję poprzez ostrzeganie przed złem, ale agresji w tych wymiarach nie da się usprawiedliwić. Piętnowanie zła musi być uzupełniane przez aspekt pozytywny, przez ukazywanie dróg wyjścia i sposobów przeciwstawiania się złu.

– Jakie są pozytywne i negatywne przyniesione przez media?

Grupa 3

Media oceniają, co jest dobre, a co złe, kategoryzując i zarazem przewartościowując zło i dobro, np. kładą przesadny akcent na jedne zachowania, z niedocenianiem innych. Wiadomości telewizyjne mogą też wartościować fakty np. kolejnością przekazywanych informacji, ich zestawianiem, doborem i długością migawek, zwróceniem uwagi na pewne fragmenty i pominięciem pozostałych. Rezultat takiego oddziaływania jest rzeczą z góry zamierzoną. Dodatkowo częstym dzisiejszym problemem jest pokazywanie hedonistycznej postawy wobec życia, co wywołuje falę rosnącego konsumpcjonizmu (konsumować jak najwięcej, jak najszybciej i za wszelką cenę). Szczęście osiąga się nabywaniem wciąż nowych produktów, a o wartości człowieka decyduje konto w banku. Wyolbrzymianie przyjemności jedzenia, picia, doznań cielesnych jest wspaniałą pożywką dla kultywowania egoizmu, przy jednoczesnym pomijaniu wartości altruistycznych, jak np. wyrzekanie się czegoś dla innych czy posłuszeństwo.

– Jakie są pozytywne i negatywne przyniesione przez media?

Grupa 4

Media oczywiście przybliżają świat. Możemy błyskawicznie dowiedzieć się, co zaszło na innych kontynentach, w innych miastach, a wszyscy razem żyjemy w jakiejś „globalnej wiosce”. Media przynoszą iluzję czyjejs obecności, zmniejszając tym samym poczucie osamotnienia, ale też oddalają ludzi od siebie, np. powodują zanik wzajemnych więzi, bo zdarza się, że widz interesuje się bardziej losami fikcyjnych bohaterów filmowych niż losami sąsiada. Media sprawiają, że świat rzeczywisty staje się mniej barwny i ciekawy, a przez to obcy i wręcz nieatrakcyjny. Media mogą upowszechniać niepersonalistyczny model relacji międzyosobowych (w tym sprymitywizowany seks), powodując osłabienie relacji rodzinnych (np. przez ilość czasu poświęcanego mediom w miejsce czasu dla rodziny).

– Jakie są pozytywne i negatywne przyniesione przez media?

Grupa 5

Media pomagają myśleć, rozwijają intelekt, ponieważ znajdujemy tam ciekawe opinie, sądy, zdania uczonych i specjalistów, lecz także przeszkadzają myśleć, bo przez prezentację tego wszystkiego człowiek traci samodzielność myślenia, umiejętność dyskusowania, wyrażania własnej opinii, poszukiwania twórczych rozwiązań. Gdy chodzi o umysł, to media go zanieczyszczają. Z mediów, w tym zwłaszcza z seriali telewizyjnych, czerpie się tematy do rozmów, a nawet posługuje się takim samym słownictwem.

– Jakie są pozytywy i negatywy przynoszone przez media?

Grupa 6

Media pokazują różnorodność świata, jego bogactwo, mnogość kultur, ale zarazem ograniczają tę wizję, bo jest to świat ubogi, zredukowany, dwuwymiarowy, odbierany jedynie przez wzrok i słuch. Rzeczywistość odbierana ze szklanego ekranu jest elektroniczną projekcją cudzych wizji i scenariuszy. Media narzucają taki obraz świata, że częstokroć zaciera się granice między fikcją a prawdą. Zdarza się i tak, że kamera przestaje towarzyszyć wydarzeniom, a w to miejsce je współtworzy. Media wywierają wielki wpływ na ludzi, i nie tylko na to, co ludzie myślą, lecz na to, o czym myślą, wyznaczając tym sposobem zakres i kierunki ludzkiego myślenia.

– Jakie są pozytywy i negatywy przynoszone przez media?

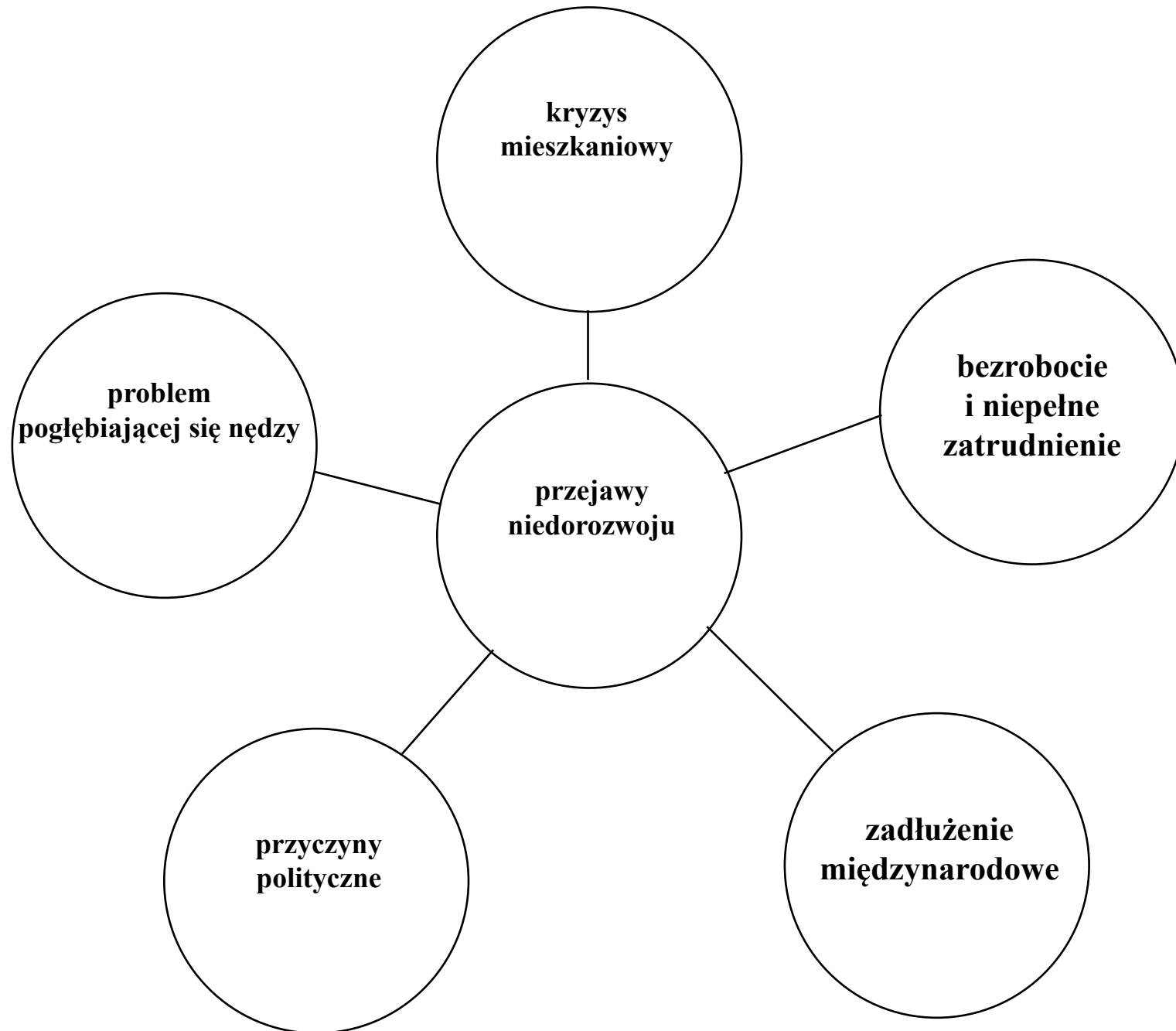
Wymień obszary biedy duchowej.

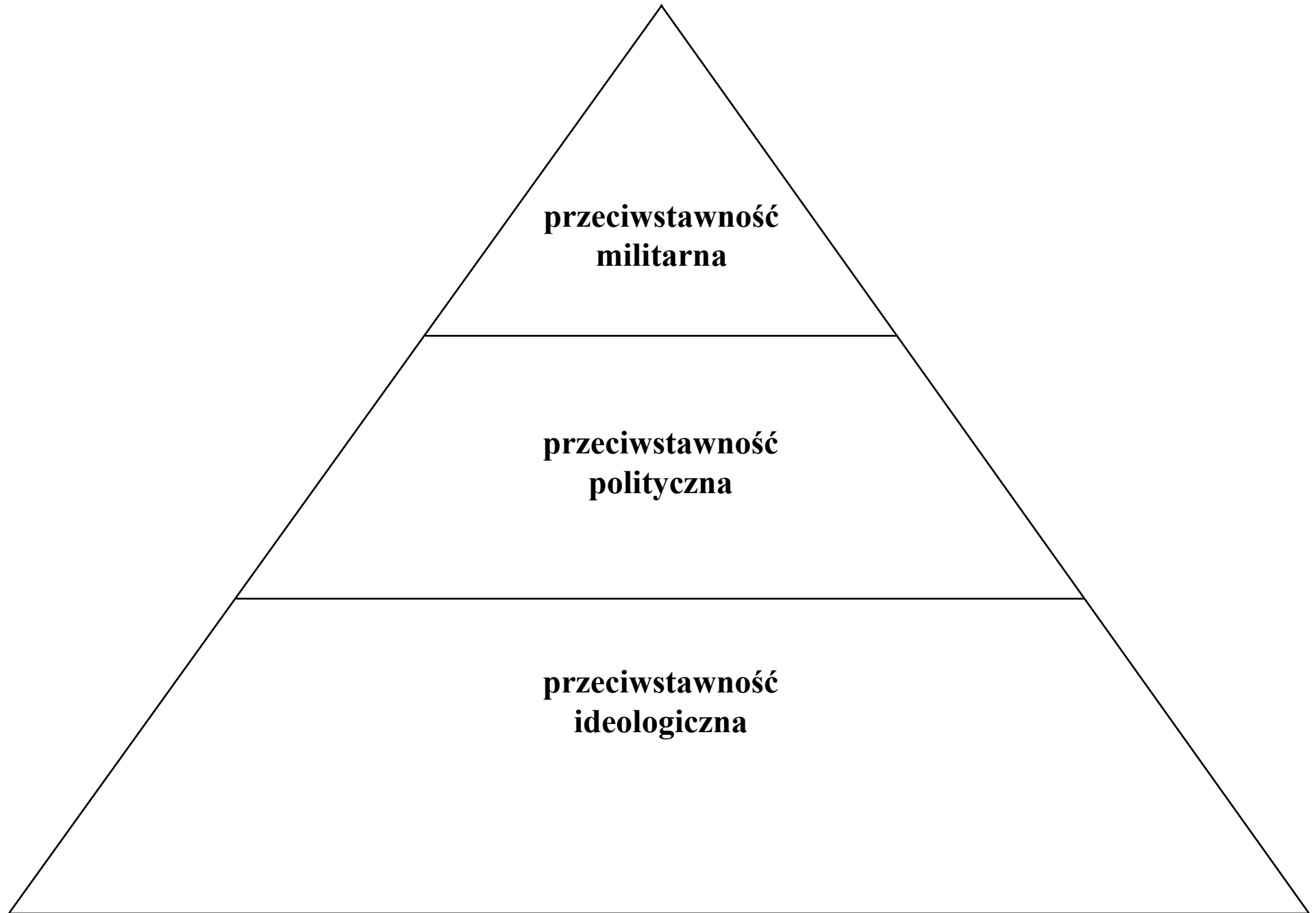
„W dzisiejszym świecie istnieją liczne formy ubóstwa. Czyż bowiem w istocie pewne braki lub ograniczenia nie zasługują na to miano? Czyż negowanie lub ograniczanie praw ludzkich – na przykład prawa do wolności religijnej, prawa do udziału w budowaniu społeczeństwa, swobody zrzeszania się czy tworzenia związków zawodowych, a także podejmowania inicjatyw w sprawach ekonomicznych – nie zubożają osoby ludzkiej tak samo, jeśli nie bardziej, niż pozbawienie dóbr materialnych?”

(Jan Paweł II, „Sollicitudo rei socialis”, 15)

„Stoimy zatem wobec poważnego problemu nierównomiernego podziału ....., przeznaczonych z natury dla wszystkich ludzi, a więc również dobrodziejstw z nich wynikających. (...) Dlatego odpowiedzialni ..... poszczególni obywatele krajów bogatych, zwłaszcza jeśli są chrześcijanami, mają ..... – zależnie od stopnia odpowiedzialności – brać pod uwagę przy podejmowaniu decyzji indywidualnych czy rządowych to odniesienie uniwersalne, tę współzależność, jaka istnieje pomiędzy ich postawą a ..... tyłu milionów ludzi” (SRS 9).

„Stoimy zatem wobec poważnego problemu nierównomiernego podziału ....., przeznaczonych z natury dla wszystkich ludzi, a więc również dobrodziejstw z nich wynikających. (...) Dlatego odpowiedzialni ..... poszczególni obywatele krajów bogatych, zwłaszcza jeśli są chrześcijanami, mają ..... – zależnie od stopnia odpowiedzialności – brać pod uwagę przy podejmowaniu decyzji indywidualnych czy rządowych to odniesienie uniwersalne, tę współzależność, jaka istnieje pomiędzy ich postawą a ..... tyłu milionów ludzi” (SRS 9).

Czarownice, druidzi, kapłanki wudu, szamani... Pogaństwo jest już siódmym co do wielkości wyznaniem w Wielkiej Brytanii

W pubie Ye Olde Cheshire Cheese przy Fleet Street w Londynie, w półmroku siedzieli zbici w gromadki mężczyźni w szarych garniturach. Żaden nie wyglądał na Arcykapłana Rady Zakonów Brytyjskich Druidów. Podchodząc bliżej zobaczyłam, że przygląda mi się duży mężczyzna o ściągniętych ramionach i siwych włosach.

– Steve? – spytałam. Skinął głową.

Usiedliśmy przy stoliku i rozpoczęliśmy rozmowę, która przerodziła się w przyspieszony trzygodzinny kurs na temat współczesnego pogaństwa, jednej z najszybciej rozwijających się religii w Wielkiej Brytanii.

– Czas, by nasz głos, głos pogan, został wreszcie usłyszany – powiedział Steve. Jest założycielem Pebble, platformy łączącej rozmaite nurty brytyjskiego pogaństwa: czarownice, druidów, bałwochwalców, kapłanki wudu, szamanów, magów Chaosu.

– Przyjrzyjmy się spisowi ludności z roku 2001 – ciągnie Steve. – Jesteśmy siódmym co do wielkości wyznaniem w naszym kraju. Jest nas przynajmniej 40 tysięcy. Czas, by zaczęto nas traktować poważnie.

Pytam, kim są poganie. – Och, to różni ludzie – mówi Steve, który sam pracuje w komisji charytatywnej. – Prawnicy, nauczyciele, pielęgniarki, emeryci, studenci. Wielu z nich to urzędnicy państwowi.

Co dzisiaj znaczy bycie poganinem? – Hm – mruknął Steve. – Najważniejsze jest to, że nie jesteśmy satanistami i nie składamy ofiar z dzieci – przewrócił wymownie oczami. – Diabeł to pojęcie chrześcijańskie. My czcimy pradawnych, przedchrześcijańskich bogów i boginie. Według definicji, poganin to zwolennik politeistycznej, opartej na naturze religii, która obejmuje wierzenia i rytuały prastarych tradycji.

Ostatnio arcybiskup Yorku stwierdził, że trudno byłoby mu uznać Anglię za kraj chrześcijański. Ma słuszość – staliśmy się poganami. Prawie wszyscy ludzie, których znam, wierzą święcie w jakiś rodzaj energii, która doprowadza do ozdrowienia. Za oczywiste uważają, że łatwiej znajdą prawdę, wymyślając własne reguły życia duchowego niż podążając drogą ortodoksji, że abstynencja jest niezdrowa, monoteizm zaskorupiały, a wiara w grzech pierworodny to oznaka choroby umysłowej. Natomiast przekonanie, że nasza osobowość zdeterminowana jest przez znaki zodiaku, uznaje się za zdroworozsądkowe.

Kredo czarownic Wicca jest biały wiersz „Pouczenie bogini” napisany dla Geralda Gardnera przez kobietę o imieniu Doreen: „Jeśli tego, czego poszukujesz,

w sobie nie odnajdziesz, poza sobą nigdy tego nie odnajdziesz”. Trudno byłoby znaleźć w całym kraju kogoś, kto by się nie zgodził z powyższymi słowami.

Spytałam, czy pogaństwo nie jest tak naprawdę odnajdywaniem w sobie wewnętrznej siły? – Przecież chyba nie wierzysz, że istnieją te setki pradawnych bóstw?

– Owszem, wierzę – odparł i roześmiał się. – Ci bogowie są bardzo realni. Kiedy zaczynają się z nami komunikować, mają miejsce dziwne zbiegi okoliczności. Jesteśmy wiedzeni – ciągnął ściszym głosem – jak gdyby wiatr popychał nas w plecy.

Czy to znaczy, że te wszystkie bóstwa – Anubis, Atena, Baron Samedi – naprawdę istnieją i mają różne osobowości?

– Tak, istnieją – mówi Steve stanowczym tonem. – Bogowie z całą pewnością są istotami rzeczywistymi. Oddziałują. Jeśli coś zawładnie nami w trakcie rytuału, to tracimy kontrolę – to bardzo silne przeżycie i odmienne w wypadku każdego konkretnego bóstwa.

– A co się wtedy dzieje? – pytam.

– Na przykład ostatnio wybrałem się do Neasden na obrzęd zachodnioafrykańskiego ludu Joruba. Stałem wśród pięćdziesięciu ludzi, lecz kapłan podszedł właśnie do mnie i wybrał mnie, abym był bogiem Joruba o imieniu Obatala. Jak tylko mnie wskazał, poczułem obecność Obatali; byłem jak ogłuszony, byłem półprzytomny...

(opr. na podst. „Dzieci wodnika”, „Forum” nr 3/ 2005, przedruk z „The Spektator” z 18 grudnia 2004)

Grupa 1 – „Jezus Chrystus dawcą wody żywej”

- Czym jest New Age?
- Jaki jest ideał doskonałości człowieka w myśli New Age?
- Co jest przeznaczeniem człowieka w ujęciu New Age?
- Jaką drogę do osiągnięcia doskonałości proponuje New Age?
- Które założenia New Age są nie do pogodzenia z chrześcijaństwem?

New Age nie jest ruchem w sensie znaczenia terminu „nowy ruch religijny”, nie jest również tym, co zwykle jest rozumiane jako „sekt” lub „kult”. Rozpowszechniony w kulturze, w zjawiskach takich jak muzyka, film, seminaria, warsztaty, rekolacje, terapie oraz wiele innych działań i wydarzeń, jest o wiele bardziej rozproszony i nieoficjalny od sekt. Bywa jednak, że niektóre religijne lub parareligijne grupy świadomie wprowadzają elementy *New Age*. Sugeruje się, że *New Age* jest źródłem pomysłów dla różnych religijnych i parareligijnych sekt. *New Age* nie jest pojedynczym, jednolitym ruchem, lecz raczej luźną siecią wyznawców, których podejściem jest *myśleć globalnie, ale działać lokalnie*.

Co *New Age* mówi o człowieku?

New Age wyznaje przekonanie o doskonałości osoby ludzkiej, możliwej do osiągnięcia za pomocą różnorodnych technik i terapii (w przeciwieństwie do chrześcijańskiej wizji współpracy z łaską Bożą). Podziela także pogląd Nietzschego, że chrześcijaństwo uniemożliwiło pełną manifestację prawdziwego człowieczeństwa. Doskonałość w tym kontekście oznacza samospelnienie, dokonujące się według hierarchii wartości, które sami tworzymy i które osiągamy własnym wysiłkiem: możemy zatem mówić o samokreującym się „ja”. Według tego poglądu, większa różnica będzie pomiędzy ludźmi, jakimi są oni teraz i jakimi będą, kiedy w pełni zrealizują swój potencjał, niż różnica pomiędzy ludźmi a antropoidami.

Należy rozróżnić *ezoteryzm*, czyli poszukiwanie wiedzy, i *magię*, inaczej okultyzm, będący sposobem uzyskiwania władzy. Niektóre grupy są zarówno ezoteryczne, jak i okultystyczne. Podstawą okultyzmu jest pragnienie mocy, oparte na marzeniu o staniu się boskim.

Techniki poszerzania umysłu mają za zadanie objawić ludziom ich boską moc; dzięki użyciu tej mocy ludzie przygotowują drogę dla Ery Oświecenia. To wywyższenie człowieczeństwa, które niszczy prawidłową relację pomiędzy Stwórcą a stworzeniem, osiągnęło swoją ekstremalną formę w satanizmie. Szatan stał się symbolem buntu przeciw konwencjom i regułom, symbolem, który często przybiera agresywne, egoistyczne i pełne przemocy formy. Wszystko to odbiega od przesłania o pokoju i harmonii, które można znaleźć w Nowym Testamencie, i jest

to często jedna z konsekwencji wywyższania człowieczeństwa, gdy wiąże się ono równocześnie z negacją transcendentnego Boga.

Podstawowe tematy związane z kulturą ezoteryczną są również obecne w dziedzinie polityki, edukacji i ustawodawstwie. Można to dostrzec wyraźnie w przypadku ekologii. Silny nacisk radykalnych ekologów kładziony na biocentryzm zaprzecza antropologicznej wizji zawartej w Piśmie Świętym, według której ludzie znajdują się w centrum świata, ponieważ są uważani za jakościowo lepszych od innych form naturalnych. Ten sam model można odnaleźć w ideologicznej teorii, tkwiącej u podstaw polityki kontroli urodzeń i eksperymentów inżynierii genetycznej, które wydają się spełniać ludzkie marzenie o stwarzaniu siebie na nowo. W jaki sposób ludzie chcą to osiągnąć? Poprzez odcyfrowywanie kodu genetycznego, zmieniając naturalne zasady seksualności oraz przeciwstawiając się granicom śmierci.

Nie ma potrzeby, by istniało Objawienie lub Zbawienie, które przysłoby do ludzi z zewnątrz, przeciwnie, istnieje tylko potrzeba doświadczenia zbawienia ukrytego w nich samych (samozbawienie), za pomocą opanowania psychofizycznych technik, prowadzących do ostatecznego oświecenia.

Niektóre stopnie na drodze wiodącej do samozbawienia można nazwać *przygotowawczymi* (są to np.: medytacja, harmonia ciała, uwalnianie samouzdrawiających energii). Są one punktem wyjścia dla procesów uduchowienia, doskonalenia i oświecenia, które pomagają ludziom w osiągnięciu dalszej samokontroli i psychicznego skupienia na „przemianie” jednostkowego „ja” w „kosmiczną świadomość”. Przeznaczeniem człowieka jest seria kolejnych reinkarnacji duszy w różne ciała. Proces ten nie jest rozumiany jednak jako cykl *samsary*, w sensie oczyszczenia i kary, ale jako stopniowe kroczenie ku idealnemu i pełnemu rozwojowi potencjału tkwiącego w jednostce.

Joga, zen, medytacja transcendentalna i ćwiczenia tantryczne prowadzą do doświadczenia samospelnienia lub oświecenia.

(opr. na podst.: Papieska Rada Kultury, Papieska Rada ds. Dialogu Międzyreligijnego, Jezus Chrystus dawcą wody żywej. Chrześcijańska refleksja na temat New Age, tekst polski: Kraków

2003)

Grupa 2 – „Jezus Chrystus dawcą wody żywej”

- Jaka jest wizja Boga w myśli New Age?
- Jaką alternatywę wobec Boga Ojca proponuje New Age?
- Kim, według zwolenników New Age, jest Jezus Chrystus?

Co New Age mówi o Bogu?

New Age ma wyraźną skłonność do wschodnich lub prechrześcijańskich religii, które są uznawane za nieskażone przez judeochrześcijańskie zniekształcenia. W związku z tym ogromnie ceni się starożytne ryty rolnicze i kultury płodności. „Gaja” – Matka Ziemia, jest przedstawiana jako alternatywa wobec Boga Ojca, którego obraz postrzega się jako związany z patriarchalną koncepcją męskiej dominacji nad kobietami. Nie jest to Bóg osobowy ani transcendentny. Nie jest także Stwórcą ani podtrzymującym świat w istnieniu. Jest „bezosobową energią”, immanentną w świecie, z którym tworzy „kosmiczną jedność”: „Wszystko jest jednym”. Ta jedność jest monistyczna, panteistyczna lub, precyzyjniej, panenteistyczna. Bóg jest „zasadą-życia”, „duchem lub duszą świata”, sumą świadomości istniejących w świecie. W pewnym sensie wszystko jest Bogiem. Obecność Boga jest najwyraźniejsza w duchowym aspekcie rzeczywistości, tak więc każdy umysł/duch jest w pewnym sensie Bogiem.

Mówi się również o Chrystusie, ale nie oznacza On Jezusa z Nazaretu. „Chrystus” jest mianem odnoszącym się do kogoś, kto osiągnął stan świadomości, w którym dostrzegł swoją boskość, a zatem może uważać się za „Mistrza”. Jezus z Nazaretu nie był Chrystusem – Mesjaszem, ale po prostu jedną z wielu postaci historycznych, w których objawiła się ta „Chrystusowa” natura, podobnie jak to się stało na przykład w przypadku Buddy i innych ludzi.

(opr. na podst.: Papieska Rada Kultury, Papieska Rada ds. Dialogu Międzyreligijnego, Jezus Chrystus dawcą wody żywej. Chrześcijańska refleksja na temat New Age, tekst polski: Kraków 2003)

Grupa 3 – A. Zwoliński, „To już było”

- Czym jest astrologia?
- Czym są horoskopy?
- W jaki sposób astrologia związana jest z New Age?
- Jak należy ocenić praktyki astrologiczne z punktu widzenia chrześcijaństwa?

Astrologia jest to sposób przepowiadania ziemskich i ludzkich wydarzeń przy pomocy obserwacji i interpretacji układu gwiazd, słońca, księżyca i planet. Jest jedną z głównych gałęzi ezoteryki. Jej przedmiotem jest wpływ, jaki wywierają cykliczne zjawiska w kosmosie na sprawy ziemskie.

Do podstawowych tez współczesnej astrologii należy stwierdzenie, że „między konstelacjami gwiazdowymi a zjawiskami na kuli ziemskiej istnieją pewne związki, które można jednoznacznie formułować i rejestrować” (von Klockler). Horoskop (z greckiego – „pokazujący godzinę”), zwany też astrogramem, to wykres układu planet, jaki miał miejsce w „momencie narodzin określonej osoby, w określonym miejscu”. Człowiek rozumiany jest jako „chemiczny związek pierwiastków kosmicznych”. Horoskop jest zatem „graficznym przedstawieniem stosunku sił działających w poszczególnej jednostce”.

Każda z planet, z racji swego „energetycznego i chemicznego wyposażenia”, kojarzona jest z jednym lub dwoma znakami Zodiaku (gr. „koło zwierząt”) i gdy rozpatrywane jest wydarzenie związane z określonym znakiem, pozycja przyporządkowanej mu planety ma pierwszorzędne znaczenie w interpretacji horoskopu. Wpływ pozycji Słońca jest uzależniony nie tylko przez miejsce, jakie zajmują planety na obszarze Zodiaku, ale również przez wzajemne odniesienia między poszczególnymi planetami.

Św. Paweł upomina: „Baczenie, aby kto was nie zagarnął w niewolę przez tę filozofię będącą czczym oszustwem, opartą na ludzkiej tradycji, na żywiołach świata, a nie na Chrystusie. W Nim bowiem mieszka cała Pełnia: Bóstwo na sposób ciała” (Kol 2,8-9); „A choćby byli na niebie i na ziemi tak zwani bogowie – jest zresztą mnóstwo takich panów i bogów – dla nas istnieje tylko jeden Bóg, Ojciec, od którego wszystko pochodzi i dla którego my wszyscy istniejemy, oraz jeden Pan, Jezus Chrystus, przez którego wszystko się stało i dzięki któremu także my jesteśmy” (Kor 8,5-6).

Astrologia jest zabobonem. **Kościół** wielokrotnie o tym przypominał. Istotę związanego z nią zagrożenia trafnie ujął św. Augustyn, gdy przestrzegał: „Lecz od tych, którzy sądzą, że gwiazdy niezależnie od woli Bożej rozstrzygają, co mamy czynić, co spotka nas dobrego lub co przecierpimy złego, winni odwracać uszy wszyscy... Zmartwychwstanie Chrystusa uwalnia nas od lęku przed kosmosem. Do

czegoż bowiem zmierza to mniemanie, jeśli nie do tego, by nie czczono żadnego zgoła Boga i do żadnego nie zwracano się z modłami?...” Krytykował on fatalizm moralny, pogląd, że człowiek, działając pod wpływem gwiazd, nic nie może uczynić z własnej woli: „Za moje czyny, za moje grzechy nie oskarżam losu, nie mówię: «to moje przeznaczenie», nie mówię: «cudzołożnikiem staję się przez Wenus, złodziejem staję się przez Marsa, skąpym przez Saturna»”.

Św. Augustyn przed swoim nawróceniem interesował się astrologią, umiał sporządzać horoskopy. W „Wyznaniach” opowiada o zerwaniu z tymi praktykami. Poszukując argumentów przeciw astrologii zwrócił uwagę na odmienny los ludzi urodzonych pod tym samym znakiem zodiaku: „Zająłem się przypadkiem bliźniaków, którzy się zazwyczaj rodzą w krótkim odstępie czasu... Nie mogłyby więc przepowiednie astrologa być prawdziwe, skoro musiałyby opierać się na tych samych wykresach zarówno w horoskopie Ezawa, jak w horoskopie Jakuba i dla nich obu wygłosiłby takie same przepowiednie; bo przecież jest faktem, że losy tych ludzi były odmienne”.

(opr. na podst.: A. Zwoliński, To już było, Kraków 1997, s. 221-235)

Grupa 4 – Świadek osoby, która zaufała kartom tarota

- Co to jest tarot?
- Jak człowiek wierzący w Chrystusa powinien ocenić praktykę wróżenia z kart?
- Jaki wpływ na psychikę ma posługiwanie się kartami tarota?
- Jakie skutki pociąga za sobą wróżenie z kart?

Wielu ludzi nie zdaje sobie sprawy z zagrożeń płynących z zajmowania się lub jakiegokolwiek kontaktu z wróżbiarstwem. Wielu również nie wie, że jest to praktyka okultystyczna. Tarot – karty służące do przepowiadania przyszłości – są ostatnio jedną z najpopularniejszych technik wróżbiarskich. Są rozpowszechniane nawet w czasopiśmie dla kobiet.

Z tarotem zetknęłam się około dwóch lat temu. Chcę opisać wpływ tych kart na mnie i moje życie...

Do kupna kart zachęcił mnie program telewizyjny ukazujący ich zbawienny wpływ na życie pewnej osoby. Powodowała mną zwykła ciekawość, chęć sprawdzenia, czy możliwe jest przepowiadanie przyszłości. Zestaw kupiony przeze mnie składał się z kart, książki zawierającej modele różnych układów i podstawową interpretację kart w tych układach. Wróżenie rozpoczęłam od najprostszego modelu, ukazującego przeszłość, teraźniejszość i przyszłość.

Na początku karty nie ukazywały nic zgodnego z rzeczywistością. Po pewnym czasie zaczęły pojawiać się pewne wydarzenia z przeszłości, potem teraźniejszość. Po trochę dłuższym czasie ukazały się drobne wydarzenia z przyszłości.

Zwolennicy kart tarota twierdzą, że służą one do tego, by ukazać przyszłą sytuację (czyli czyhające niebezpieczeństwo lub roztaczające się możliwości) i najlepszy sposób wybrnięcia z sytuacji. Według mnie tak nie jest. Karty ukazują pewną sytuację z przyszłości, proponują rozwiązanie. Człowiek postępuje dokładnie tak, jak sugerowały karty, a rozwiązanie problemu proponowane przez karty i wybrane „świadomie” często jest najgorsze z możliwych.

Czy jest to zbieg okoliczności? Czy wciąż posiadamy wolną wolę? Moim zdaniem – nie. Karty to tylko narzędzie służące do zawładnięcia naszą wolą i zniszczenia nas. Niezależnie od tego, jak interpretujemy skutki wróżenia z kart – jako efekt działania naszej podświadomości czy jako kontakt z nieznanym światem duchowym – tracimy wolną wolę i zdolność samodzielnego podejmowania decyzji. Po prostu uzależniamy się.

Po pewnym okresie używania tarota nie potrafiłam przeżyć tygodnia bez wróżenia. Gdy zauważyłam, że jestem uzależniona i że nie podejmuję już własnych

decyzji, postanowiłam z tym skończyć. Udało mi się to tylko na ok. 2 miesiące. Znów chwyciłam za karty. Dopiero wtedy dowiedziałam się, że wróżbiarstwo jest zabronione w Piśmie Świętym.

Wtedy zdałam sobie sprawę z całego okropieństwa tego, co robię i z czym się kontaktuję przez karty, również z niebezpieczeństwa wiszącego nade mną i ściągającego na innych (wróżyłam również dla znajomych). Od tego czasu nie wróżę z kart.

Zaczęłam za to mieć pewne drobne jasnowidzenia. Stopniowo stawały się coraz poważniejsze. Modliłam się więc o uwolnienie od takiego rodzaju „zdolności”. Jasnowidzenia ustąpiły. Przez pewien czas odczuwałam jeszcze wpływ wcześniejszych wydarzeń na moją psychikę – na pewien czas pogłębiła mi się nerwica. Coś – lub ktoś – usiłowało „włożyć mi do głowy” błuźniercze myśli.

Podobne skutki wróżenia z kart odczuwa jeszcze jedna znana mi osoba. Oprócz jasnowidzenia i „cudzych myśli w głowie” wystąpiło coś więcej. Osoba ta określa to jako „sięganie w głąb cudzych myśli”.

Między innymi przez wróżbiarstwo szatan chce zawładnąć naszymi duszami. Gdy próbujemy uwolnić się spod jego wpływu – usiłuje nas zniszczyć. W moim przypadku wszystko skończyło się dosyć szczęśliwie. Moja wiara w Boga jest głębsza niż przed tymi wydarzeniami. Jednak koniec mógł być zupełnie inny.

Elżbieta

(„Uwaga! Sekty!”, Zeszyty Niedzieli nr 10, Częstochowa 1998, s.79-82)

Grupa 1

– Kim jest Bóg?

Czy Bóg jest istotą, z którą jesteśmy w relacji, czymś do użycia, czy też mocą, którą można wykorzystać?

Bóg New Age jest bezosobową energią, szczególnym rozszerzeniem lub komponentem kosmosu i w tym sensie jest On siłą życia lub duszą świata. Boskość można znaleźć w każdym stworzeniu, na poziomie „od najniższego kryształu świata mineralnego aż do i ponad galaktycznego boga, o którym w ogóle nic nie możemy powiedzieć. To nie jest człowiek, ale jakaś Wielka Świadomość”. W niektórych „klasycznych” opracowaniach na temat New Age jasne jest, że ludzie powinni myśleć o sobie jak o bogach, świadomość ta u niektórych ludzi jest bardziej rozwinięta niż u innych. Nie ma już potrzeby poszukiwać Boga gdzieś poza światem, ale raczej głęboko wewnątrz siebie. Nawet kiedy „Bóg” jest czymś poza mną, jest on tam, aby nim manipulować.

Koncepcja ta bardzo różni się od chrześcijańskiego rozumienia Boga jako Stworzyciela nieba i ziemi oraz jako źródła wszelkiego osobowego życia. Bóg jest osobowy – to Ojciec, Syn i Duch Święty, który stworzył świat, żeby dzielić się komunią swego życia ze stworzonymi osobami. „Bóg, który «zamieszkuje światłość niedostępną» (1 Tm 6,16), pragnie swoje boskie życie udzielać ludziom stworzonym w sposób wolny przez Niego, by w swoim jedynym Synu uczynić ich przybranymi synami.

(opr. na podst.: Papieska Rada Kultury, Papieska Rada ds. Dialogu Międzyreligijnego, Jezus Chrystus dawcą wody żywej. Chrześcijańska refleksja na temat New Age, tekst polski: Kraków 2003)

Grupa 2

– Kim jest Chrystus?

Czy istnieje jeden Jezus Chrystus, czy też istnieją tysiące Chrystusów?

Jezus Chrystus często jest prezentowany w literaturze New Age jako jeden z wielu mądrych ludzi, wtajemniczonych lub awatarów, podczas gdy w tradycji chrześcijańskiej jest On jedynym Synem Boga.

W chrześcijańskiej tradycji Jezus Chrystus jest Jezusem z Nazaretu, o którym mówią Ewangelie, synem Marii i jedynym Synem Boga, prawdziwym człowiekiem i prawdziwym Bogiem, pełnym objawieniem boskiej prawdy, jedynym Zbawcą świata: „dla naszego zbawienia został ukrzyżowany pod Poncjuszem Pilatem; cierpiał, umarł i został pogrzebany. Trzeciego dnia zmartwychwstał, by wypełnić Pismo; wstąpił do nieba i siedzi po prawicy Boga Ojca”.

(opr. na podst.: Papieska Rada Kultury, Papieska Rada ds. Dialogu Międzyreligijnego, Jezus Chrystus dawcą wody żywej. Chrześcijańska refleksja na temat New Age, tekst polski: Kraków 2003)

Grupa 3

– Na czym polega zbawienie?

Czy zbawiamy się sami, czy też zbawienie jest darem od Boga?

Kluczem do odpowiedzi na to pytanie jest odkrycie, przez co lub przez kogo, jak wierzymy, jesteśmy zbawieni. Czy zbawiamy się sami przez nasze własne działania, które to twierdzenie często pojawia się w wyjaśnieniach New Age, czy też jesteśmy zbawieni przez Bożą miłość? Słowami, które wiele wyjaśniają, są *samo-spełnienie* i *samo-realizacja, samo-zbawienie*.

Dla chrześcijan zbawienie zależy raczej od uczestnictwa w męce, śmierci i zmartwychwstaniu Chrystusa i od bezpośredniej, osobistej relacji z Bogiem niż od jakiegokolwiek techniki. Sytuacja człowieka, dotknięta zarówno przez grzech pierworodny, jak i przez osobisty grzech każdego człowieka, może być naprawiona tylko przez Boże działanie: grzech jest występkiem przeciwko Bogu, i tylko Bóg może pogodzić nas ze sobą.

(opr. na podst.: Papieska Rada Kultury, Papieska Rada ds. Dialogu Międzyreligijnego, Jezus Chrystus dawcą wody żywej. Chrześcijańska refleksja na temat New Age, tekst polski: Kraków 2003)

Grupa 4

– Czym jest prawda?

Czy stwarzamy prawdę, czy też ją przyjmujemy?

Prawda New Age dotyczy dobrych wibracji, kosmicznych odpowiedniości, harmonii i ekstazy, związanych z reguły z przyjemnymi doświadczeniami. Zasadniczą kwestią jest znalezienie swojej własnej prawdy, zgodnej z „dobrym samopoczuciem”. Ocena religii i pytania dotyczące etyki są w takim przypadku oczywiście zależne od czyichś uczuć i doświadczeń.

Jezus Chrystus w chrześcijańskim nauczaniu jest przedstawiany jako „Droga, Prawda i Życie” (J 14,6). Ci, którzy chcą iść za Nim, proszeni są o otwarcie swojego całego życia na Niego i na wartości, które On proponuje, a inaczej mówiąc – na obiektywny zbiór wymagań, które są częścią obiektywnej rzeczywistości możliwej do poznania przez wszystkich.

(opr. na podst.: Papieska Rada Kultury, Papieska Rada ds. Dialogu Międzyreligijnego, Jezus Chrystus dawcą wody żywej. Chrześcijańska refleksja na temat New Age, tekst polski: Kraków 2003)

Grupa 5

– Na czym polega modlitwa?

Modlitwa i medytacja: czy zwracamy się do siebie, czy do Boga?

Tendencja do mylenia psychologii i duchowości powoduje, że trudno jest nie upierać się przy zdaniu, że wiele technik medytacji praktykowanych w dzisiejszych czasach nie jest modlitwą. Są one często dobrym przygotowaniem do modlitwy, ale niczym więcej, nawet jeśli prowadzą do przyjemnych stanów umysłu lub komfortu ciała... Jeśli zapomina się w nich o Bożym poszukiwaniu ludzkiego serca, nie są one chrześcijańską modlitwą. Nawet wtedy, gdy są one widziane jako relacja z Uniwersalną Energią, „w której za zadanie należące do Boga uważa się zaspokajanie wszystkich naszych potrzeb”. Idea ta pokazuje egoizm tkwiący w samym sercu New Age.

Praktyki New Age nie są w rzeczywistości modlitwą, przez to, że są – ogólnie rzecz ujmując – kwestią introspekcji lub zjednoczenia z kosmiczną energią, w przeciwieństwie do podwójnego nastawienia chrześcijańskiej modlitwy, która pociąga za sobą introspekcję, ale jest z założenia również spotkaniem z Bogiem.

(opr. na podst.: Papieska Rada Kultury, Papieska Rada ds. Dialogu Międzyreligijnego, Jezus Chrystus dawcą wody żywej. Chrześcijańska refleksja na temat New Age, tekst polski: Kraków 2003)

Grupa 6

– Czym jest grzech?

Czy zaprzeczamy, czy akceptujemy istnienie grzechu?

W New Age nie istnieje w rzeczywistości koncepcja grzechu, ale raczej idea braku dostatecznej wiedzy, niezbędnej do osiągnięcia oświecenia, a możliwej do zdobycia dzięki pewnym technikom psychofizycznym... Najważniejszym problemem człowieka, jak pojmują to myśl New Age, jest raczej wyobcowanie z kosmosu jako całości niż osobiste niepowodzenie lub grzech.

W perspektywie chrześcijańskiej „rzeczywistość grzechu, a zwłaszcza grzechu pierwotnego, wyjaśnia się dopiero w świetle objawienia Bożego. Tylko poznanie zamysłu Bożego wobec człowieka pozwala zrozumieć, że grzech jest nadużyciem wolności, której Bóg udzielił osobom stworzonym, by mogły Go miłować oraz miłować się wzajemnie”. „Grzech jest wykroczeniem przeciw rozumowi, prawdzie, prawemu sumieniu; jest brakiem prawdziwej miłości względem Boga i bliźniego z powodu niewłaściwego przywiązania do pewnych dóbr... Grzech jest więc «miłością siebie, posuniętą aż do pogardy wobec Boga»”.

(opr. na podst.: Papieska Rada Kultury, Papieska Rada ds. Dialogu Międzyreligijnego, Jezus Chrystus dawcą wody żywej. Chrześcijańska refleksja na temat New Age, tekst polski: Kraków 2003)

Grupa 7

– Jakie jest podejście do cierpienia i śmierci?

Czy jesteśmy zachęceni do odrzucenia, czy zaakceptowania cierpienia i śmierci?

Niektórzy autorzy New Age postrzegają cierpienie jako samonarzucające się, jako złą karmę, a co najmniej jako nieumiejętność wykorzystania własnych zasobów. Inni koncentrują się na sposobach osiągania sukcesu i bogactwa (np. Deepak Chopra, Jose Silva i in.). W New Age reinkarnacja jest często widziana jako konieczny element duchowego rozwoju, jako etap w ciągłej duchowej ewolucji, która zaczyna się przed naszym narodzeniem i będzie trwać także po naszej śmierci. W naszym obecnym życiu doświadczenie śmierci innych ludzi wywołuje zdrowy kryzys.

Zarówno kosmiczna jedność, jak i reinkarnacja są nie do pogodzenia z wiarą chrześcijańską w to, że osoba ludzka jest odrębną istotą, która ma tylko jedno życie, za które jest w pełni odpowiedzialna... Przez fakt, że zbawienie dokonało się przez cierpienie, Chrystus podniósł również ludzkie cierpienie do rangi odkupienia. Tak więc każdy człowiek może w swoim cierpieniu mieć również udział w cierpieniu Chrystusa.

(opr. na podst.: Papieska Rada Kultury, Papieska Rada ds. Dialogu Międzyreligijnego, Jezus Chrystus dawcą wody żywej. Chrześcijańska refleksja na temat New Age, tekst polski: Kraków 2003)

Grupa 8

– Jaki jest stosunek do przyszłości?

Czy nasza przyszłość jest zapisana w gwiazdach, czy też pomagamy ją tworzyć?

Nowa Era, która nadchodzi, będzie zamieszкана przez idealne, androgyniczne istoty, które będą całkowicie podporządkowane kosmicznym prawom natury. W tym scenariuszu chrześcijaństwo musi zostać wyeliminowane i ustąpić miejsca globalnej religii i porządkowi nowego świata.

Chrześcijanie żyją w stanie nieustannego czuwania, gotowi na dzień ostateczny, kiedy to Chrystus znowu przyjdzie. Ich „nowa era” zaczęła się 2000 lat temu, z Chrystusem, który jest nikiem innym, tylko „Jezusem z Nazaretu; On jest Słowem Bożym, które stało się człowiekiem dla zbawienia wszystkich”. Jego Duch Święty jest obecny i działa w sercach ludzi, w „społeczeństwie i historii, ludziach, kulturach i religiach”. W rzeczywistości „Duch Ojca, którym Syn obdarza obficie, jest ożywicielem wszystkiego”. Żyjemy w czasach ostatecznych.

(opr. na podst.: Papieska Rada Kultury, Papieska Rada ds. Dialogu Międzyreligijnego, Jezus Chrystus dawcą wody żywej. Chrześcijańska refleksja na temat New Age, tekst polski: Kraków 2003)

1. Jest jeden Bóg.
2. Bóg jest sędzią sprawiedliwym, który za dobre wynagradza, a za złe karze.
3. Są trzy Osoby Boskie: Bóg Ojciec, ... i Duch Święty.
4. .... Boży stał się ....., umarł na krzyżu i ..... dla naszego zbawienia.
5. Dusza ludzka jest nieśmiertelna.
6. Łaska Boska jest do zbawienia koniecznie potrzebna.

Dan Brown, Kod Leonarda da Vinci

Jezus był postacią historyczną o ogromnych wpływach, może najbardziej zagadkowym i inspirującym przywódcą, jakiego kiedykolwiek widział świat. Tak jak Mesjasz, o którego nadejściu mówiły przepowiednie, Jezus detronizował władców, inspirował i był natchnieniem dla milionów, tworzył fundamenty nowych filozofii. Jako potomek królewskich rodów króla Salomona i króla Dawida, ma udokumentowane prawo do tronu króla żydowskiego. Zrozumiałe więc, że dzieje jego życia zapisywały tysiące zwolenników w całym kraju. [...]

Ustanowienie Jezusa „Synem Bożym” oficjalnie zaproponowano i przegłosowano podczas soboru nicejskiego.

– Chwileczkę. Mówi pan, że świętość Jezusa była wynikiem głosowania?

– I o mało nie przepadł. Niemniej ustanowienie boskości Chrystusa było kluczowym w świetle dalszego zjednoczenia imperium rzymskiego i niezbędnym elementem ustanowienia nowej władzy Watykanu. Ogłaszając Jezusa oficjalnie Synem Bożym, Konstantyn wyniósł go na piedestał i odtąd Jezus istniał poza obszarem świata ludzkiego, był bytem, którego władzy i mocy nikt nie będzie w stanie podważyć. Ten akt nie tylko uciął wszelkie zakusy pogan w stosunku do chrześcijaństwa, ale teraz wyznawcy Chrystusa mogli uzyskać zbawienie jedynie przez oficjalnie ustanowiony, uświęcony kanał – Kościół rzymski.

(cyt za: <http://miedzyslowami.republika.pl/kodleonardobrown.html>)

Historia dogmatu chrystologicznego

„Generalnie mówiąc, rozwój dogmatu chrystologicznego w pierwszych wiekach można podzielić na trzy okresy, które odpowiadają trzem różnym formom redukcjonizmu chrystologicznego, na które Kościół ze swej strony odpowiedział nowymi wyjaśnieniami i dodatkowymi sformułowaniami złożonej tajemnicy. Pierwsza forma redukcjonizmu odnosiła się do rzeczywistości i integralności egzystencji ludzkiej Jezusa Chrystusa: odpowiedź na doketyzm, wyżej wymieniony, przyszła od samego Nowego Testamentu i od pierwszych Ojców Kościoła, między innymi Ireneusza i Tertuliana. W swojej drugiej formie redukcjonizm chrystologiczny dotyczył kondycji boskiej Jezusa, otwierając drogę dla herezji takich jak: [...] arianizm i inne. Przeciwno podobnym tendencjom pierwsze dwa sobory eumeniczne: w Nicei (325 r.) i w Konstantynopolu (381 r.) – które są jednocześnie chrystologiczne i trynitarnie – potwierdziły tak prawdziwą godność Syna Bożego, identyczną z godnością Ojca, jak i integralność Jego ludzkiej egzystencji. Trzecia forma redukcjonizmu chrystologicznego miała do czynienia z tajemniczą jednością która zrealizowała się w Jezusie Chrystusie, pomiędzy Jego naturą boską i ludzką. Ta tajemnica jedności-w-różnicy spowodowała sprzeczne ze sobą herezje: niektóre utrzymujące różnicę, poświęcały jedność, jak nestorianizm; niektóre, przeciwnie, potwierdzały jedność, zaprzeczały różnicę, jak to było w przypadku monofizytyzmu. Herezje te nie oddawały sprawiedliwości Synowi Bożemu, który stał się człowiekiem i zostały potępione, odpowiednio przez Sobór w Efezie (431) i w Chalcedonie (451)”.

(J. Dupuis, Wprowadzenie do chrystologii, tłum. W. Zasiura, Kraków: Wydawnictwo WAM, 1999, s. 102-103).

– W miejsce kropek wpisz wybrane nazwy poznanych dziś herezji lub zredaguj autorski przepis.

Wziąć dowolną ilość ..... i ..... Dla wzbogacenia smaku można jeszcze dodać ..... Wszystko dokładnie wymieszać, dolewając wody dla uzyskania papkowatej konsystencji. Pozostawić na jakiś czas w aurze wschodniej medytacji, następnie zapiec przy kadzidełku lub zagotować. Przyozdobić dowolnymi symbolami religijnymi z domieszką magii.